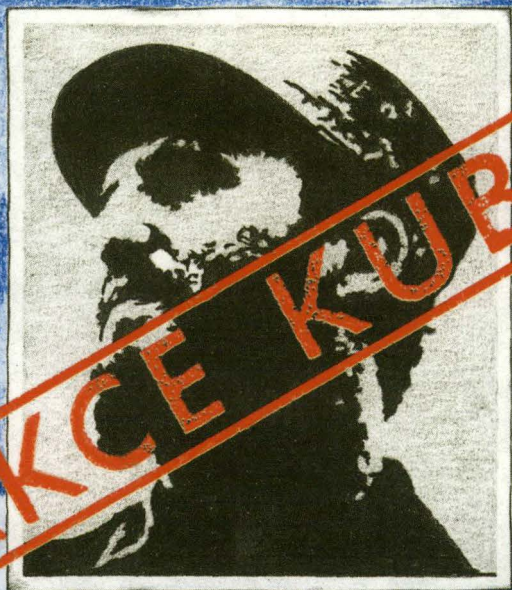

Tom White

Nakladatelství Stefanos

AKCE KUBA

Czech

Tom White

AKCE KUBA

STEFANOS

Missles Over Cuba

Czech Edition

Copyright 2015 Voice Media

info@VM1.global

Web home: www.VM1.global

All rights reserved. No part of the publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic, or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. For permission requests, email the publisher, addressed “Attention: Permission Coordinator,” at the address above.

This publication **may not be sold, and is for free distribution** only.

VĚNOVÁNÍ

Neznámému bratrovi v Kristu, který na cele 44 zanechal kříž z provázků a milionům trpících Božích bojovníků, jejichž životní příběhy nelze na zemi vypovědět. Jednou se setkáme u nohou našeho Vrchního Velitele.

PROLOG

Velké ruské nákladní auto, prohýbající se pod těžkým nákladem, zajíždělo pomalu a se skřípětem do kubánského cukrového mlýna. Mistr přerušil hovor s pomocníkem a pozoroval podivný náklad, naložený na korbě auta.

„To musí být nějaký omyl,“ zamumlal. „Co budu dělat s takovým množstvím krabic?“

Když za nákladním autem uviděl přijíždět volhu, zvědavě k ní přistoupil a zatukal na okénko. Řidič na chvíli zastavil a stáhl okénko. Malá kartička v jeho dlani mluvila za všechno. G-2. Státní bezpečnost. Kubánská KGB, organizovaná podle ruského vzoru. Už nebylo třeba vysvětlování, a také žádné nedostal.

Nákladní auto zaparkovalo vedle obrovských bubnů ocelových drtičů, osázených stovkami zubů. Několik dělníků se přišlo podívat, co je v krabicích. Když však zpozorovali přísný výraz na mistrově obličejí a příslušníky tajné služby, vylézající z volhy, rychle se otočili. Motor naskočil a bubny s ohlušujícím řevem vířily jako o život. Čtyři vojáci začali vykládat nákladní auto. Vyprazdňovali krabice do ozubených bubnů a vířící lopatky trhaly, drtily a žvýkaly jejich obsah na sladkou kaši. Nebyla však z cukrové třtiny, byla mnohem vzácnějšího původu, vždyť to bylo Slovo Boží, Slovo pravdy, světla, lásky a slitování.

Mlýn, obklopený mořem vlnící se cukrové třtiny, hrozivě vyčníval nad plochý horizont. A z jeho komína líně stoupal oblak kouře pálených Biblí.

Ten den bylo do jeho hladových úst naházeno sto tisíc Biblí. Jen kožené vazby byly ponechány na peněženky.

Dr. Herbert Caudill, baptistický kazatel žijící v tu dobu na Kubě, informoval o mnoha podobných incidentech, při nichž byly ničeny Bible a křesťanská literatura. Nic se nezměnilo. Dnes, o deset let později, kubánský pastor Noble Alexander spolu s dalšími křesťany vypráví, že za patričné propagandy pro západní křesťany bylo v havanském knihkupectví oficiálně prodáno 3 000 Biblí, a pak jich 270 000 „nešťastnou náhodou“ shořelo. V dávných dobách křesťané pálili špatné knihy (Skutky 19,18–19). V Havaně „špatní lidé“ pálí křesťanům Bible.

Kubánské střely dlouhého doletu působí Američanům velké obavy. Kubánci mají panický strach ze

střel jiného druhu. Z té nejmocnější zbraně na světě, která strhává hradby zla, z Bible.

Čtyři roky jsem působil jako učitel na křesťanské střední škole britské kolonie Grand Cayman, jižně od Kuby. Tehdy jsem četl knihy Richarda Wurmbraunda, Haralana Popova a bratra Andrewa. Jejich zprávy o utrpení a triumfech křesťanů za komunismu se hluboce dotkly mého srdce.

Avšak v různých jiných církevních publikacích jsem četl o náboženské svobodě a dostatku literatury v komunistických zemích. Komu jsem měl věřit?

Dnes najdete pastory a kněze hlásající určitou věc, a jiné, kteří ji popírají. Stál přede mnou náročný úkol. Mám hledat světlo pravdy, nebo zůstat v pohodlné nevědomosti?

V létě roku 1972 jsem odletěl do Ameriky, abych se dověděl více. Prostřednictvím četby a rozhovorů na různých místech Spojených států jsem přišel na některé skryté i zjevné způsoby pronásledování křesťanů, žijících pod rudou vlajkou. Na jednom shromáždění v Dallasu jsem se seznámil s farářem Petrem Deynekem mladším, jehož rodina byla aktivně zapojena do duchovního boje pomocí rozhlasového vysílání. Jak jsem cestoval a dovídal se více, měl jsem pocit, že jsem „v soukolí“. Nevěděl jsem, jak se bude pohybovat, ale Bůh ano.

Pak Michael Wurmbraund popsal techniku shozu evangelia u pobřeží Číny, Albánie a Sovětského svazu. Baličky s evangeliem, zataveným do plastických obalů, odnášel mořský proud do méně přístupných oblastí.

Kuba byla naprosto nepřístupná, byl to „ostrov, spoutaný řetězy vody“.

Tento způsob distribuce je diskutabilní. Někteří křesťanští bratři, které mám rád, ho považují za mar-notratný. Snad. Když by to bylo možné, pak turisté nebo tajní kurýři by mohli být mnohem efektivnější. Pouštět Boží Chléb života po vodě je vskutku neortodoxní. Z hlediska pravděpodobnosti dokonce stupidní. A přece i William Tyndale použil podobný způsob k rozšíření Božího slova mezi prostými lidmi Anglie 16. století. Ukryl Písmo do žoků s bavlnou, které se pak na lodích dostaly do vnitrozemí. Tyndale byl pro své evangelizační nadšení upálen na hranici. Kdyby nebylo jeho neortodoxních metod, Angličané by měli světlo až o sto let později. Tyndalova Bible připravila cestu budoucímu anglickému překladu King James Version.

Křesťané obou táborů snadno přijímají Tyndalův příběh, protože je to minulost. Existují stovky podobných „přijatelných“ případů. Ale je mnohem těžší přijmout něco podobného dnes, protože jsme tím zmateni. Když slyšíme zprávy o utrpení a hrdinských činech věřících lidí, bojujících a triumfujících nad svými nepřáteli, příliš často neradi přemýšlíme, studujeme nebo se modlíme dříve než zaujmeme stanovisko. Raději dáváme přednost tomu, aby nám jiní řekli, čemu máme věřit. V tom je velké nebezpečí, neboť pro vlastní spokojenost neslyšíme zoufalý nářek našich bratří v otroctví.

Za svého pobytu v Kalifornii jsem se seznámil s rumunským lutherským farářem Richardem Wurm-

brandem, který za nacistů a komunistů prožil čtrnáct let nepopsatelného utrpení. Jeho žena Sabina trpěla více než tři roky v komunistických pracovních táborech.

Jsem Bohu vděčný za to, že jsme se mohli potkat. Trvalou inspirací se pro mne stal příklad jejich stálé, obětavé lásky a nesobeckého zasvěcení se Tělu Kristovu. Za invazí evangelia na Kubu stála úžasná finanční a modlitební podpora Wurmbrandovy misie. Společenství s nimi a s dalšími trpícími svatými, kteří je znali, mi bylo velkou duchovní posilou v temných dnech.

Během dalších sedmi let, kdy jsem studoval případy křesťanů v utlačovaných zemích, bydlelo v mém domě mnoho křesťanů z Rumunska, Bulharska a Ruska. Byli to všichni bývalí vězňové, uvěznění pro svou víru a svědectví, Vasil Rascol, farář David Klassen a jiní. Skutečné příběhy, ne historie. Příklady těchto svatých v ohni mi dodávaly odvahu ve chvílích, kdy jsem ji nejvíce potřeboval.

Když jsem se toho léta vracel na Grand Cayman, dopravní letadlo se s burácením hnalo vymezeným koridorem nad Kubou. Vzpomněl jsem si na svůj první let před rokem. Na klíně jsem měl, stejně jako tenkrát, Bibli, otevřenou na žalmu 139,9–10.

*I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře,
chtěl přebývat při nejzazším moři,
tvoje ruka mě tam doprovodí,
tvá pravice se mne chopí.*

„Jak nádherné a příhodné verše,“ zašeptal jsem. V budoucích dnech se staly tyto verše ještě mnohem vzácnějšími a příhodnějšími, a podobně tomu bylo s celým Písmem.

Těsně před přistáním na Grand Caymanu, kdy letadlo rozsvítilo světla, naplnil moje srdce zvláštní pocit předurčení. Dole pod námi byl zotročený ostrov hladových mas lidí. Lidí zoufale toužících po naději a hledajících světlo. Lidí bezmocně tápajících v temnotě za třtinovou oponou. Kdo pronikne za tuto oponu? Kdo pozdvihne jejich obtížená srdce?

Byl jsem ochoten zapojit se do práce. Což Písmo neříká: „Pouštěj svůj chléb po vodě, po mnoha dnech se s ním shledáš“ (Kazatel 11,1)? I moře se může stát nositelem naděje a světla. Srdce mi hořelo nad biblickým oddílem „na křídlech jitřní záře“. Avšak rýsovala se ještě jiná možnost. Vždyť i obloha může vydat své poselství pravdy...

Šíření křesťanské literatury z letadla není nová technika. Světová misie ji používala po léta v Mexiku a dalších zemích. Bill Bright a Dick Halverson se o to snažili z míst v Jižní Karolině. Piloti-misionáři shazovali v džungli dárky, obrázky a traktáty. Tato silně neortodoxní metoda evangelizace vyvolala útoky některých křesťanských komunit. Některé z nich byly oprávněné. Většina však ne.

Někteří si kladou otázku, zda mé uvěznění bylo oprávněné. Ptají se, co bychom udělali my ve svobodném světě komunistům, kteří by ze vzdušného prostoru zaneřádili literaturou naši zemi. Avšak ve

svobodných zemích není takového přístupu zapotřebí. Komunisté tisknou své materiály v mnoha západních zemích veřejně. Křesťanská literatura však v jejich vlastních zemích vydávána není.

Sedm let pravidelného shozu literatury nad Kubou nebylo žádné krátkodobé vzplanutí, ani činnost typu Jamese Bonda, zabalená do laciné fráze „v Ježíšově jménu“. Bylo to mimořádné úsilí proniknout s evangeliem lásky na tento ostrov strachu.

Někteří považují pašování Božího slova za činnost pro křesťany příliš exotickou. „Proč být jako James Bond a vzpírat se vrchnosti? Mějme tuto věc pod kontrolou, vždyť existují legální cesty. Sám apoštol

Pavel přece říká, že máme respektovat vládní moc. Vládce ustanovuje Bůh, že ano?“

Záměrem této knihy není diskuze na toto téma. Nicméně musím zaujmout stanovisko. Všichni křesťané jsou povinni poslouchat a respektovat vrchnost. Co je císařovo, odevzdat císaři. Ale nepatří mu všechno. V Ježíšově době se ti, co byli u moci, obávali, že živý Kristus využije nestabilní politické situace a nahradí je. Překroutili duchovní záležitosti tak, aby vypadaly politicky. Tento klam byl rozhodujícím faktorem Ježíšovy smrti. „Když proti němu nezakročíme...“ uvažovali, „přijdou Římané a zničí nám toto svaté místo i národ“ (Jan 11,48). Při další příležitosti stojí Petr spolu s jinými apoštoly před týmiž muži a vyzývá je: „Boha je třeba poslouchat, ne lidi.“ (Skutky 5,29). Rachab se dopustila zrady proti vlastní zemi, když poslechla vyšší Boží zákon a spustila zvědy z hradeb (Jozue 2,15). V epištole Židům, 11. kapitole

Bůh její víru oceňuje. V knize Skutků je psáno, že apoštol Pavel šel v poutech do Jeruzaléma a později i do Říma. Podrobil se ochotně autoritě vrchnosti, protože věděl, že je to Boží plán (Skutky 19,21; 21,13–14; 23,11). Potřebujeme duchovní moudrost, abychom věděli, kdy podrobení službě pomůže, a kdy bude na překážku. Pavel, který kázal podřízenost v občanských záležitostech, často utíkal před vrchností, jež chtěla zničit Boží dílo.

Pavel definuje autoritu v 1. epištole Timoteovi 2,2, Římanům 13,3, Židům 13,17 a 1. Petrově 2,14. Podle těchto definic Bůh v průběhu dějin stál za vládami podmíněčně. Samozřejmě neměl žádný respekt vůči těm, které ho neposlouchaly. Faraó byl trestán pohromami. Herodes pro své odpadlictví zemřel v krutých bolestech. Kolikrát jen ve Skutcích sv. apoštolů Bůh přestoupil občanský zákon a vysvobodil své učedníky ze žaláře?

Naším prvořadým úkolem je naplňování velkého pověření. To je naše nejvyšší poslání. I Bůh začal používat Samuela a pak Davida s Jonathanem, aby obešel Saulovu duchovní autoritu. Protože se král Saul „ode mne odvrátil a mými slovy se neřídil“, Bůh zamítl jeho svrchovanost. (1. Sam. 16,1–3, 15,11) Z tohoto biblického hlediska nejsou v Božích očích uznávány komunistické vlády. Pašování křesťanské literatury není ilegální, protože naší nejvyšší autoritou je Bůh. On nás vyslal do celého světa s evangeliem.

Naneštěstí jsme my na západě ve svém uvažování o konfliktu mezi křesťany a vládou rozporuplní. Proč podporujeme křesťanské krátkovlnné rozhlasové vy-

sílání do komunistických zemí, ale zavrhneme různé způsoby „pašování“, protože se zdají černé a podvodné? Je nějaký rozdíl mezi mluveným a psaným slovem? Když pronikne naše rozhlasové vysílání na Kubu nebo do Sovětského svazu, je v očích komunistů legální? Jestli ano, proč Sověti v těchto zemích vydávají biliony rublů na vysoce účinné rušící systémy?

Moralistická terminologie nás může zavést do rozumové spekulace nad situací. Dověděl jsem se o hladových ovcích, které nemají potravu, a Ježíš říká: „Pas mé beránky!“ Dověděl jsem se o Kubě, zemi, která oficiálně užívá náboženské pilulky, ale s ničtím Biblí je vyplivne. Jestliže vážně nemocný pacient nebude užívat tabletky normálním způsobem, pak musíme – stejně jako jeho lékaři – použít „hroznou, neortodoxní“ metodu, která mnohému dítěti nahání hrůzu. Musíme dát injekci přímo do krevního oběhu.

Jaká ironie, že mnoho křesťanů napadá pašování literatury stejně jako komunisté. „Nemůžete míchat politiku s evangeliem,“ tvrdí. „Měli byste kázat jen čisté evangelium.“

Jan Křtitel přišel o hlavu, protože aplikoval evangelium na Herodův hřích. Káral ho za to, že se oženil s manželkou svého bratra. První křesťanský mučedník Štěpán byl ukamenován, protože jeho „čisté evangelium“ obvinilo sanhedrin z vraždy. Světlo pravdy některé lidi osvěcuje, zatímco jiné něco stojí. Není to světlo pozitivní nebo negativní, náboženské nebo politické. Ryzí Boží slovo prosvěcuje jako re-

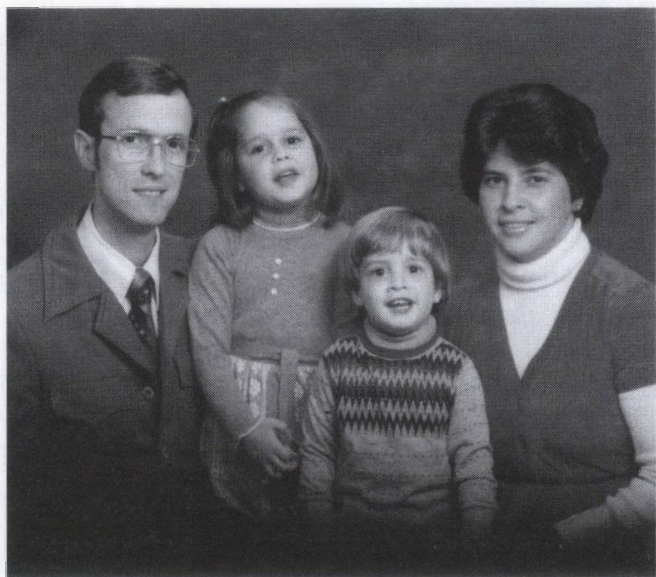
flektor každou oblast našeho života. Svět se příliš z jasu té záře netěší, protože bolestivě zjevuje temnotu jeho zla. Nicméně jsme děti světla, a naším posláním je prostoupit svět světlem Boží pravdy.

A k tomu je určena tato kniha. Tento můj příběh není triumfem jednotlivce nad systémem. Je to svědectví o Boží vítězné lásce, o Boží věrné ochraně a o Božím trpělivém vedení v ideologickém pekle.

OBSAH

Prolog	7
Obsah	17
1 J-80 ... Nouzové přistání	19
2 Chléb nad rozbouřenými vodami	35
3 Ve škole Ducha	51
4 Mana ze tří tisíc metrů	69
5 Přitahuje	89
6 Havanský turista	109
7 Vnitřní bezpečí	125
8 Ve škole utrpení	135
9 Kontrarevolucionářem pro Krista	147
10 Strážné věže – naše kostelní věže	171
11 Vanutí	195
Epilog	205

Tom, Ofelie, Dorothy a Daniel Whiteovi

1

J-80 ...

NOUZOVÉ PŘISTÁNÍ

Noc se už snášela, když jsme se blížili ke kubánskému pobřeží, k našemu prvnímu kontrolnímu radiomajáku nad Punta Allegre. Mel Bailey bojoval se silným turbulentním bočním větrem a snažil se udržet kurz otřásajícího se letadla. Na začátku sedmdesátipětikilometrového přeletu jsem otevřel násilím zadní dveře Cherokee Six a zapřel je kusy lepenky. Chtěl jsem každou minutu vyhodit určité množství evangelizační literatury, ale kvůli silnému náporu vzduchu na dveře jsem tento svůj komplikovaný plán okamžitě vzdal a začal pracovat, jak nejrychleji jsem mohl. Měli jsme na přelet jen dvacet minut. Dodal jsem si odvahu, poprosil Ježíše o sílu, a začal jsem

rozřezávat provazy dvou a půl kilogramových balíčků a vyhazovat je ven.

Mezitím měl Mel problémy se spojením s Havanou a přeplnul frekvenci na Camaguey.

„Centrálo Camaguey, tady je Cherokee J-80, Julie osmdesát. Jaké je počasí nad Kubou?“ křičel.

„... Juli... osm ... žádná význam ... počas ... viditelnost ...“ v rádiu praskala statická elektřina.

„Camaguey, letíme do bouřky. Můžete nám dát kurz?“

„Ne ... Julie ... 'desát... ,“ zněla slabá odpověď z řídicí věže.

„Máte nás na radaru, Camaguey?“

„Nemáme ... Julie osmdesát,“ znovu zazněl hlas.

Pravděpodobně nedaleká bouřka způsobila, že jsme se jim ztratili z monitoru. Pod námi jsem pozoroval světla domů, automobilů a ulic. Třpytila se ve tmě jako drobné drahokamy. Najde někdo ty traktáty? Budou je číst? Bude dobré símě Boží lásky a naděje zaseto do srdcí lidí pod námi? A ani jsem netušil, že silný turbulentní vítr byl v Božím plánu velkým požehnáním. Odpovědi na moje otázky jsme se teprve měli dovědět...

Dorazili jsme na jihozápadní pobřeží Kuby a přeletěli přesně na kontrolním odletovém radiomajáku v Simone Reyes. Právě když jsme opouštěli pevninu, vyhodil jsem poslední balík s literaturou.

„Traktáty jsou všechny pryč,“ zakřičel jsem vítězoslavně na Mela.

„Haleluja,“ zavolal a radostně zamával pravou rukou.

„Óóó, jéj! Díky ti, Ježíši!“ smál jsem se.

Letadlo se teď otrásalo mnohem prudčeji, protože jsme se přiblížili bouřce nad mořem jižně od Jamajky. Začal jsem z podlahy odklízet provázky, lepenku a lepící pásku. Z kymáčení se mi udělalo špatně. Posadil jsem se v zadní části letadla a pomyslel jsem si: „*Pane, bude-li nás to stát jenom tohle pohazování, pak klidně kdykoliv.*“ Mel si se svým ve větru se vzpínajícím divokým koněmrazilcem razil cestu mezi blesky a kumuly. Když jsem se konečně dostal na sedadlo vedle pilota, začal jsem si uvědomovat, jak závažný problém máme. Znovu jsme se spojili s řídicí věží v Kingstonu.

„Julie osmdesát, máte radiový dálkoměr?“

„Nemáme,“ odpověděl Mel. „Máte nás na radaru?“

„Nemáme, Julie osmdesát.“

„Jaké je počasí nad Montego Bay?“ křičel Mel.

Před námi bylo vidět bouřkové pásmo táhnoucí se až k Jamajce. Kingstonská řídicí věž nás předala příletovému dispečinku v Montego Bay, ale tam nám také nepomohli. Mel naklonil letadlo doleva, aby bouřku obletěl. Jedno radionavigační zařízení přestalo fungovat, druhé bylo nespolehlivé. Ručička automatického zaměřovače se bláznivě roztočila. Před námi se vynořilo cosi jako ostrov a Mel stisknul tlačítko mikrofону.

„Montego, tady Julie osmdesát. Pravděpodobně Jamajka na dohledu. Navigační zařízení nefunguje.“

„Potvrzují příjem, Julie osmdesát, zapínáme přistávací světla. Máte nás v dohledu, pane?“

Cherokee Six, s nímž byl proveden jeden z evangelizačních letů. Letadlo stejného typu se zřítilo na Kubu.

„Nemáme.“ Mel i já jsme se přitiskli k plexisklu a úzkostlivě pozorovali černou, deštivou noc. Žádná přistávací dráha.

„Zapněte přistávací světlomet, Julie osmdesát,“ navigoval nás klidný hlas.

Mel zacvakal vypínačem. Zapnul a vypnul. Ještě jednou. A ještě jednou. „Montego, vidíte nás?“ Jeho hlas prozrazoval vzrůstající napětí.

„Nevidím, Julie osmdesát.“

Řvoucí motor neustále nasával drahocenné kapky paliva. Čtyři palivové kontrolky byly přímo přede mnou. Dvě ručičky ukazovaly prázdnou nádrž. Další dvě byly nebezpečně blízko.

Najednou jsme uviděli za levým koncem křídla světelný bod. Je to Jamajka? Jestli ano, tak ji mineme a letíme směrem na otevřené moře. Měli jsme záchranný vor i nouzovou výzbroj, ale nouzové přistání v noci a na tak rozbouřeném moři by nás jistě stálo život. V této tísní a nejistotě jsme se naklonili doleva a zamířili jako můra ke světlu.

Náhle motor zaškytal a utichl. Další ručička byla v prázdném poli. Mel instinktivně přepnul na čtvrtou nádrž a motor se znovu probudil k životu. Vrh jsem ustaraný pohled na Mela, který znovu zvedl mikrofon. „Montego, míříme k nějakému světlu. Dochází nám palivo.“

„Přijem, Julie osmdesát. Stále ještě blikají přistávací světla. Na konec přistávací dráhy posíláme požárnický vůz. Sledujte bezpečnostní maják. Potvrzujete?“

„Potvrzuji, Montego.“

„Julie osmdesát, když dorazíte na ostrov, leťte podél pobřeží. Tak najdete letiště. Můžete klesnout na devět set metrů.“

Pod námi ubíhala čára pobřeží a my jsme se snažili lokalizovat maják. Ale viděli jsme jen malé vesnice. Šňůra drobných světel na pobřeží vypadala jako náhrdelník.

„Julie osmdesát,“ hlas z řídicí věže se ztrácel v praskotu radia, „vidíte požárnický vůz?“

„Nevidím, Montego,“ odpověděl pochmurně Mel zápasící s nenasytnými kontrolkami. „A palivo už máme jen na pět minut...“

„Julie osmdesát, zapněte prosím znovu přistávací světlo.“

Naše světlo, jediná nepatrná jiskřička na temné obloze, se neviditelným očím na pobřeží rozsvítilo a zhaslo, rozsvítilo a zhaslo. Právě ve chvíli, kdy nám blesk křížoval cestu, statickou elektřinou zasažené rádio hlasitě zapraskalo a utichlo. „Přistaňme tam na té silnici ... rychle!“ Zabodl jsem prst na měřidlo paliva. Po třech prázdných nádržích se motor třikrát zastavil. Byli jsme už dost nízko, abychom viděli lidi podél silnice, jak upřeně pozorují zřejmé nesnáze našeho letadla.

„Přistát na té silnici? Podívej se, vždyť jsou na ní lidi!“ Mel zalapal nevěřičně po dechu.

„Musí uhnout,“ zakřičel jsem zoufale. „Buď přistaneme, nebo se zřítíme!“

Vytrvale jsem se modlil, zatímco Mel se posledním přeletem snažil uvolnit silnici. Zapnul nouzovou frekvenci v naději, že ještě přece jen může vysílat.

„Hlásím nouzové přistání! Cherokee Julie pět, pět, osm, nula! Hlásím nouzové přistání! Cherokee Julie pět, pět, osm, nula! Hlásím nouzové přistání!“

S rukou na škrťací klapce zařadil Mel zpětný chod motoru, aby před přistáním zpomalil. Letěl podél silnice, vklouzl pod pouliční osvětlení. Plánoval dosednout před vozem na odvoz odpadků, který parkoval na kraji silnice. Jakmile srovnal předek letadla

do přistávací polohy, ztratil vůz z dohledu. Zvedl jsem ruku, abych ho varoval, ale už bylo pozdě. S rukama před obličejem jsem zašeptal nejmocnější jméno na zemi – Ježíš, a pak jsme asi stodvacetikilometrovou rychlostí narazili do vozu. Kola jsme měli díky nárazu ještě asi padesát cm nad silnicí. Právě křídlo se ulomilo pár centimetrů vedle mého ramena. Letadlo udělalo vývrtku, a převalovalo a deformovalo se na silnici ještě asi pět set metrů. Pak se ulomilo i druhé křídlo. Při nárazech vypadla většina plexiskla. Nakonec, s pravou stranou letadla nahoře, jsme smykem zastavili.

„Ven! Okamžitě ven!“ zakřičel Mel ve strachu z ohně. Škubnutím jsem uvolnil bezpečnostní pás, vyrazil dveře, a oba jsme vypadli do horké noci. Rychle nás obklopily hlasy vzrušeně mluvící španělsky. V hrůze jsem se otočil k Melovi.

„To není Jamajka. To je Kuba!“

Bylo to 27. května 1979, v jednu hodinu a dvacet minut ráno. Den narozenin mojí ženy. Na prchavý okamžik jsem zatoužil být doma v Glendal, v Kalifornii. Být blízko ní, dotknout se jí...

Naše aeronautická show se odehrála přímo před velitelstvím tajné policie G-2. Davem se přiřítíl burácející ruský motocykl s postranním vozíkem. Mela i mne na něj okamžitě posadili a svištěli jsme ulicemi Manzanilla, pobřežního města provincie, dříve nazývané Oriente. Mel a já jsme měli jen málo času promluvit si. Když jsme uháněli středem ulice a vítr nám foukal do tváří, byl jsem prostě jen vděčný, že jsme naživu, s pevnou půdou pod nohama a bez

letecké nemoci. *Přidržet se Ježíše a přijímat každý okamžik z jeho ruky, pomyslel jsem si.*

Zastavili jsme u chátrající budovy. Zavedli nás dovnitř. Byla to nemocnice. Protože Kubánci ještě neznali naši národnost, chovali se k nám jako k turistům. Seděli jsme v malé ordinaci, Mel naproti mně. Když jsme si sundali záchranné vesty a ohmatali si těla, oba jsme si uvědomili Boží mocnou ochranu a milost. Neměli jsme ani jeden škrábanec, ani jednu modřinu.

„Král vesmíru byl s námi, Mele,“ smál jsem se šťastně. „A bude s námi nadále i zde na Kubě.“

Když jsme opouštěli budovu, na chodbách bylo plno lidí. *To je zvláštní, pomyslel jsem si. Proč ve dvě hodiny ráno čeká na prohlídku u lékaře tolik lidí? Až později jsme pochopili, že čekali na nás, aby nás mohli vidět.*

Posadili nás do ruského auta a vezli městem. Jeden z pasažérů na předním sedadle četl nějaký traktát. Na ocase letadla uvízlo několik stovek evangelizačních traktátů, a ty se při havárii rozptýlily po silnici. *Nečte jeden z nich?* Hrůzou mi přeběhl mráz po zádech. Zastavili jsme před malým domem, kde jsme měli počkat na úředníky z přistěhovaleckého úřadu a G-2. V obývacím pokoji jsem na kousek papíru naškrábal jméno a adresu mojí ženy a pokusil se ho dát ženě v kuchyni, protože jsem věděl, že to může být jediná možnost, jak navázat spojení s rodinou.

„Prosím, paní, pošlete to mojí ženě,“ poprosil jsem.

Ale ona zvedla ruce před sebe, jako by se chránila před napadením, a v očích měla strach.

„Nic zlého se vám nestane,“ zaječela.

„Prosím,“ nedal jsem se odbýt.

„Ne, ne! Nic zlého se vám nestane.“

„Ve jménu Božím vás prosím, vezměte si to!“ naléhal jsem.

Sklopila oči a zavrtěla hlavou. Pochopil jsem a vrátil se do obývacího pokoje.

Spěšně nás odvedli k imigračním úředníkům. Bylo jich osm nebo devět a vyslyšali nás velmi důkladně.

„Kam jste letěli?“ ptali se.

Mel a já jsme seděli proti nim na pohovce.

„Letěli jsme do Montego Bay, ale v bouřce jsme se ztratili,“ odpověděl Mel klidně.

„Tak vy jste si *jen tak* jako turisté letěli na víkend na Jamajku, cha?“ posmíval se muž s knírkem, který seděl za psacím stolem. Vzal jeden výtisk evangelia zataveného do plastického obalu, usmál se, a vyfoukl dlouhý oblak cigaretového kouře.

„A tohle jen tak *náhodou* padalo při tom z letadla, že?“

Vrhl jsem rychlý pohled směrem k muži, který stál u zdi. Měl na sobě zelenou vojenskou uniformu a vzrušeně telefonoval do Havany. Popisoval literaturu, kterou měl v ruce. Když jsem si uvědomil, že budeme muset zcela určitě na Kubě nějaký čas zůstat, zmocnila se mne úzkost. Když vyslyšali Mela, dozorci mne odvedli dolů po schodech do haly. Cítil jsem vyčerpání, položil jsem si proto hlavu na stůl, a snažil se usnout.

Sotva jsem zavřel oči, zaslechl jsem řev lva. Na Kubě ... lev? Znovu zařvání. Zvedl jsem hlavu a zeptal se dozorce: „Není tady poblíž zoo?“ Přikývl hlavou. Znovu jsem si položil hlavu a usmíval jsem se. Daniel. Ten měl několik konfliktů s vládou, ale Bůh byl s ním. A také jsem myslel na svého syna Daniele. Biblický Daniel byl bezúhonný a respektoval vládní moc. Ale když představitel vládní moci překročil svoji pravomoc a vstoupil na Boží území, Daniel poslechl Boha a ne lidi. Prorokovo svědectví mi v tu chvíli dodalo sílu.

Když Kubánci poznali, že jsme něco víc než jen turisté, drželi Mela i mne odděleně. Policisté nás dovezli ve zvláštních autech na malé letiště, kde mělo být naše rozbité letadlo naloženo na nákladní auto. Když jeřáb nákladního auta přenášel „trosky“ letadla na vybetonovanou plochu, znovu jsme žasli nad Boží milostí. Zatímco policisté prohledávali letadlo a jeho obsah, posadil jsem se na beton, hlavu opřel o ocelovou traverzu a snažil se trochu vyspat. Moskyti mi to však nedovolili. Odháněl jsem je ve vlhkém, studeném vzduchu, ale bylo jich příliš mnoho a jejich útoky byly neúnavné.

Jeden starý dozorce se nade mnou slitoval a dovolil mi, abych se posadil do postranního vozíku jeho policejního motocyklu. Byl malý, se snědým, kožovitým obličejem a odstávajícíma ušima, které mu vykukovaly zpod vojenské čepice. Prostý člověk se širokým, jednoduchým úsměvem. Soustavně si mnul hrubými krátkými prsty obličej, aby zaplašil spánek z očí podlitých krví.

„Víte, že je Bůh, a že vás miluje?“ tiše jsem se zeptal.

Mávnul rukou, jako by chtěl moje slova odpálit, a zamumlal: „Věda dokázala, že pocházíme ze slizu, z améby.“

„Cožpak jste se nikdy nedíval do obličeje svých dětí a nežasl nad zázrakem, že se vám podobají, že miliony buněk vytvořily nos a oči, které vypadají jako vaše?“

„Cha! Děti jsou jen sexuální produkt,“ zamručel, pokradmu se podíval směrem k ostatním strážcům a položil prst na rty na znamení ticha. *Nechce ke mně být před druhými přátelský*, pomyslel jsem si. Dodnes se za něho modlím.

Mel mezitím vysvětloval různý způsob využití nouzového vybavení, které leželo rozložené na betonu kolem rozbitého trupu bezkřídlého Cherokee. Shromáždilo se kolem něj mnoho zvědavých policistů, G-2 a místních strážníků. Několik úředníků probíralo papíry, které jsme měli na palubě.

„Tohle je nouzová vysílačka,“ začal Mel. Shlukli se kolem podezřele vypadajících krabic a balíčků se zvláštním respektem, strachem i potěšením zároveň. Jeden dozorce držel ruský samopal jako hračku. Někteří dozorce mi připadali jako z vyprávění o prvních návštěvách mezi Indiány kmene Auca u Nate Santa na Písečné stezce v Ekvádoru.

Občas jsem se zasmál, jak Mel s diváky žertoval. „Vidíte, máme pouze jednu nouzovou vysílačku a ta je přivázaná k *mojí* záchranné výstroji. Kdybychom spadli do moře, bylo by pro Toma lepší, aby plaval

se mnou.“ S radostí jsem ho překládal a trochu relaxoval. *Jak mohou být tito lidé nebezpeční, ptal jsem se sám sebe s nadějí. Přece jen bychom se odtud mohli dostat jako turisté!*

Jak pomalu vycházelo slunce, viděl jsem nákladní auta plné starých mužů a mladých žen, jedoucích na pole s cukrovou třtinou. Bylo nedělní ráno. *Jsou to ti „dobrovolníci“, o kterých jsem slyšel? Dobrovolníci, které vybrali z kostelů a poslali na práci?*

Nechali nás několik hodin odpočinout. Pak jsme se vrátili na místo havárie. Naši průvodci nám ukázali, kde jsme narazili a jak daleko jsme letěli smykem a převalovali se. Asi tucet dětí základní školy prošel zvědavě kolem nás. Pohládl jsem jednoho malého chlapce po kudrnaté hlavě a v duchu jsem si kladl otázku, zda vůbec někdy slyšel o Ježíši jako Spasiteli.

Na jídlo jsme se vrátili do hotelu. Tam jsem se poprvé setkal s komunistickou rozporuplností. Když jsme si sedli ke stolu, přinesli nám jídelní lístek. Vlevo byl seznam jídel na starém, zažloutlém a špinavém papíře. Nabídka několika ubohých jídel, většinou z rýže. Vpravo byl nový, čistý, strojem psaný papír. Na něm kuře, vepřové kotlety a ryba. Ten tam vložili pouze kvůli nám. Dozorce, který nám dělal doprovod, byl očividně potěšen, že si může objednat vepřovou kotletu, a jedl ji, jako by byly vánoce i Den díkůvzdání zároveň. Později jsme se dověděli, že pro obyčejné lidi bylo maso jen málokdy, což právě tehdy se stalo po celém ostrově popudem k protestům a demonstracím.

Po obědě nás spolu s několika policisty nacpali do malého Alfa Romea. Mezi Melem a mnou seděl dozorce. Zakázali nám povídat si. Když jsme odjížděli z chudého města Manzanillo, auto jen v zatáčkách skřípělo. Poslední vzpomínka, kterou mám na toto město, je pohled na výkladní skříň, ve které visely jedny šaty a několik umělých jablek. Přestože jsem při havárii přišel o brýle, nemohl jsem nevidět tu chudobu.

Řidič hnal auto největší možnou rychlostí. Asi po stodvacetipěti kilometrech jsme dorazili do Hoguinu. Zaslechl jsem v hovoru slovo *letišťe*, a skutečně jsme na letišťe přijeli. Rychle jsme prošli otevřeným vchodem ke schůdkům ruského dopravního tryskového letadla kubánských aerolinií YAK-40. Mel i já jsme nastoupili do letadla v doprovodu tajné policie G-2. Když jsem se připoutal, ohlédl jsem se na Mela, sedícího vzadu, a napůl žertem řekl: „Vypadá to, že máme svoje vlastní soukromé letadlo.“

Ale brzy nastoupili další pasažéři a zvědavě po nás pokukovali. Zpozdili jsme let o víc jak dvě hodiny, a mně připadalo podivné, že si nikdo z nich nestěžoval. V totalitním systému se v přítomnosti policie nikdo neodvážil projevit. Dovedl jsem si dobře představit, co by asi řekli cestující amerických aerolinií tomu, kvůli němuž by měl let tak velké zpoždění. Svoboda projevu zaručuje právo zanádat si.

Letěli jsme směrem na Havanu. Předě mnou seděl muž se ženou či přítelkyní a chovali se k sobě velmi láskyplně. Jednu chvíli jí muž držel okolo krku, šeptal jí do ucha a něčemu důvěrnému se smál. Tehdy

jsem pocítil bolest, téměř fyzickou bolest nad tím, že moje drahá žena je doma sama a neví, co se se mnou děje. Hlava mi poklesla na okno. Modlil jsem se za Ofélii a děti. V dohledu se objevila havanská zátoka. Protože jsem neměl brýle, neviděl jsem detaily města. V myšlenkách jsem se vrátil k evangelizačním trak-tátům. *Jak krásné místo pro shoz literatury.*

Z letadla jsme vystoupili jako poslední a dopadla na nás tvrdá realita, když nám na ruce nasadili pou-ta a dovezli na velitelství policie G-2. Projeli jsme velikou bránou ve vysoké zdi, obehnané ostnatým drátem, a ocitli se na místě bývalého katolického klá-štera, zvaném Villa Marista. Klášter byl přeměněn ve vyšetřovací ústředí Státní bezpečnosti G-2, veřejné policie, z níž mnozí jsou tajní agenti neboli „civilo-vé“.

Na proměně této budovy jsem si uvědomil fyzic-kou manifestaci duchovního boje, který vede satan proti církvi. Připomnělo mi to černou magii satan-ské poezie Karla Marxe, kterou napsal jako univer-zitní student. Cely této budovy původně sloužily modlitbám. Teď se používají k týrání a nátlaku na lidské mysli a duše.

Svlékli nás, detailně prohledali a poslali do dru-hého poschodí pro žluté kombinézy bez rukávů, bývalé uniformy Batistovy armády. Mne zavřeli do cely 44, Mela do cely 60.

Moje jediná starost byl spánek. Ležel jsem na zá-dech na tenké hrbolaté matraci, která pokrývala pryč-nu připoutanou ke zdi řetězy. Převracel jsem se ze strany na stranu, ale spánek nepřicházel, protože si

moje tělo ještě nezvyklo na tvrdé podmínky. Ale už jsem začínal chápat, že mě Bůh chce mít na Kubě. Z jeho hlediska nebylo nečekané zřícení našeho letadla žádným neštěstím. Ale proč? Co dobrého může vzejít z toho, když shnijeme v komunistickém vězení? Co přinesly traktáty, které jsme shodili?

V mysli jsem se přenesl do šťastnějších časů, na ostrůvek v Karibském moři, tak vzdálený od mojí temné, opuštěné cely...

CHLĚB NAD ROZBOUŘENÝMI VODAMI

Grand Cayman je malebný ostrůvek s vlnícími se palmami a bílým pobřežím, obklopený křišťálově průzračnou vodou. Když jsem ležel na tvrdém lůžku cely 44, hrály mě vzpomínky na nečetné, vzájemně spřízněné obyvatele ostrova s tichými, usmívajícími se tvářemi.

Myslel jsem na náš malý byt, který se proměnil ve skladiště plastických sáčků, slámek na sodovku a žvýkaček a na začátek svého dobrodružství s pašováním.

O sobotách k nám přicházeli různí křesťané, mezi nimi můj kolega učitel, Art Manchester, s několika zapálenými studenty, abychom jak na běžícím pásu balili evangelizační traktáty. Do sáčků jsme dávali

literaturu společně se slámkou a balíčkem žvýkaček a sáčky zatačili. Žvýkačky měly upoutat pozornost dětí nebo dospělých na pobřeží a přimět je, aby balíčky otevřeli a pak vyndali i literaturu. Slámka měla balíček udržet nad vodou.

V jedné zemi křesťané kvůli takové literatuře na pobřeží hlídají. Není Kuba jiná? Nebude naše zamýšlené šíření evangelia po moři marné? Dozvíme se to vůbec někdy? V zimě roku 1972 jsme byli připraveni dostat odpovědi.

Napěchovali jsme padesát tisíc balíčků do velkých plastických pytlů na odpadky a navozili je na palubu lodi v přístavu Georgetown. Když jsme zvedali kotvu, byla jasná noc a měsíční světlo vesele tančilo na vodní hladině. Lehce jsme pluli po klidném moři a nízké bílé přístavní budovy se vzdalovaly, dokud ostrov na horizontu nepřipomínal lívanec velikosti dolaru. Brzy jsme byli na širém moři.

Pozoroval jsem tu scenerii ze střechy kormidelny. Dojehl jsem obrovský sendvič se sýrem a salámem, položil se naznak a díval se na hvězdy. Byla to moje první cesta po moři. *Není to špatné, vůbec to není špatné*, myslel jsem si a naslouchal pravidelnému chodu motorů. *Je to krásné*. Tři bratři ve víře ještě jedli a bavili se dole s posádkou.

Kapitán Alfred Eaton určil kurz rovnoběžně s Kubou a opatrně se držel v mezinárodních vodách ve vzdálenosti asi dvaceti kilometrů od pobřeží. Do pásma, ve kterém jsme plánovali shoz, jsme měli doplout až příští den. Vše se zdálo být perfektní. Téměř jsem v teplé karibské noci usnul, když si loď

začala razit cestu rozbouřenou vodou. Přese mne se až do výšky osmi metrů nad hladinu převalila vlna. Rychle jsem seběhl dolů a tam jsem se dověděl, že plujeme do severozápadní bouře, typické pro tuto roční sezonu. Během třiceti minut jsme všichni my suchozemšťané dostali mořskou nemoc. Za několik hodin se k nám připojila i posádka. Pouze kapitán a Art jeli na tomto divokém koni bez příznaků nemoci.

Celou noc loď plula za bouře. Zmítala se v divokém, ale pravidelném rytmu, chvíli na hřebenech rozbouřených vln a pak zase dole. Všechna lůžka byla obsazena nemocnými. Já jsem ležel na dřevěné lavičce přibité ke stěně blízko lodní kuchyně. Skoro každých deset minut se mi chtělo zvracet.

Po čtyřech nebo pěti hodinách se do kuchyně připotácel Art.

„Kapitán chce vědět, jestli se nechcete vrátit,“ oznamoval a držel se přitom stolu. „Říká, že tohle počasí pravděpodobně budeme mít po zbytek cesty. Chce vědět, co chcete dělat.“

Pomalou jsem se posadil, snažil se pak postavit, ale zapotácel jsem se. Přepadly mne velké pochybnosti. *Je to bláznovství! Nejsem jako Jonáš na svéhlavé a marné cestě? Pravděpodobně to asi vůbec nepůjde. Ale jsme vpůli cesty k cíli, a já jsem napůl cesty ve své víře.* Rozhodně jsem se necítil jako hrdina, ale zavrtěl jsem hlavou a mezi zvracením se mi podařilo říci jen „ne“. Na to jsme se zase prudce zhoupli.

S ranním rozbřeskem se bouře utišila a my se blížili k místu shozu. Rozhodli jsme se, že vytvoříme

*Rybářská loď předá-
vající Boží lásku po
mořských vlnách.*

pásmo dlouhé asi sto kilometrů, v jehož posledním bodě vyložíme literatury nejvíc. Posadil jsem se na přídi a začal vyhazovat balíčky do moře. Modlil jsem se přitom, aby Pán tuto malou oběť požehnal a použil si ji. Cítil jsem, že nás k této práci přivedl On.

Na příď přišel Art a Bob Johnson, a začali jsme vyhazovat ve větším množství. Krabice a plastické pytle jsme snadno roztrhli o zábradlí. Tisíce vysypaných balíčků se mihotaly na vlnách a zanechávaly za námi bílý ocas. Vítr, který nám způsobil tak zlou noc, teď literaturu rozptyloval do širokého pruhu. Paluba byla kluzká. Vlny byly mohutné, vrávorali jsme a často i padali, ale podařilo se nám shoz dokončit.

Kubu jsme neviděli. Bylo zataženo a byli jsme asi dvacet kilometrů od pobřeží. Podle navigačních signálů jsme však věděli, kde jsme. Chudák Frederick Pritchard, třetí z bratrů pomocníků, po celou cestu neslezl z postele. Já jsem samozřejmě měl k tomu také blízko. Když jsme dokončili shoz, loď se obrátila směrem zpět a my jsme se uložili na dalších třicet šest hodin na kapitánovu postel, z níž jsme vstali po několika hodinách jen pro vodu.

Na zpáteční cestě, ještě v kubánských vodách, nás zpozorovala cisternová loď přepravující naftu. Otočila se směrem k nám, jako by chtěla do nás narazit. Míjela nás nebezpečně blízko. Zřejmě se obávala, že jsme Kubánci. A my jsme měli strach, že má nepřátelské úmysly, protože plula bez vlajky a odmítala navázat radiové spojení. Její masivní, vodu rozrážející příď se k nám přiblížila až na necelých sto metrů.

Náš kapitán pro jistotu nabil pušku ráže 30-30, stejně by však nic proti této ocelové hoře nezmohla. Ale bylo to kuriozní pro obě strany. Tanker plul těsně za námi a nás sevřel strach, že už nikdy Georgetown nevidíme.

O několik měsíců později našlo na Grand Caymanu útočiště třicet šest Kubánců v malé rybářské lodi. Ačkoliv po nich pátrala kubánská vojenská letadla a v noci vypouštěla světlice, dorazili do bezpečí. Vyrazil jsem na pobřeží k domu, který jim poskytla vláda Grand Caymanu. Tubal Cain, profesor španělštiny na střední škole a můj tlumočník, šel spolu se mnou po bílém písku do malého dřevěného domu. Uprchlíci seděli v unavených, nervózních skupinkách na palandách a u stolku.

„Bůh vám žehnej,“ pozdravil jsem je prostřednictvím Tubala.

„Mohl bych vám položit několik otázek?“

Přítakali a vybídli nás, abychom si sedli.

„Zajímám se o život křesťanů na Kubě. Můžete mi o tom něco říci?“

Vysoká, štíhlá, tmavovlasá dívka, Lucia Reyes, přišla ke stolu, u kterého jsme seděli.

„V naší církvi jsme se snažili mít bohoslužby pro mládež, ale úřady nám v tom pokaždé bránily,“ řekla.

„Co tím myslíte? To na budovu házeli kameny?“ sondoval jsem.

„Ne, ale pokaždé, když jsme začali bohoslužbu, přijelo před dveře velké nákladní auto. Na schodech se postavili vojáci a hledali dobrovolníky na cukrovou třtinu. Brzy jsme pochopili, že chtějí dobrovol-

níky jen tehdy, když máme mít bohoslužby. Každý musí jít, jinak není vlastenec.“ Pomalu se posadila na palandu a pevně zařala pěsti.

Sám od sebe ke mně přišel malý, zavalitý muž s knírkem. Z jeho úst se začala hrnout hněvivá slova, jako by tam byla uvězněna po mnoho let. „Poznal jsem náboženskou svobodu na Kubě! Svoboda Castrovy komunistické vlády znamená zavření každého kostela v našem městě!“ Dr. Enrique Alvarez těžce dýchal. Konečně to vše mohl vychrlit ven. „Jediné náboženství je Fidel Castro. Fidel... Fidel.. nic jiného neslyšíte!“

„Je teď nemožné dostat Bibli,“ vyhrkl jiný uprchlík. Rukou si utřel oči, opřel se o zeď a pokračoval: „Všechno se rozpadá, knihy, kostely, ... všechno se rozpadá.“

„Poslyšte, odpověděl jsem s nadějí,“ před několika měsíci jsme se plavili na lodi. Byli jsme tady...“ Na kus papíru jsem načrtl přibližnou mapku. „Viděli jste někdy nějakou literaturu v plastikových obalech?“

Rozhlížel jsem se po ubohých, politováníhodných postavách v zašlé, temné místnosti a doufal, že uvidím aspoň jeden úsměv nebo přikývnutí na znamení souhlasu. Ale ne. Neviděli nic. Bylo to sedm let před tím, než jsem se to dověděl.

Během velikonočních prázdnin na jaře roku 1973 jsem letěl na Kostariku do Sant José. Letěl jsem společně s několika studenty ze školy, na které jsem učil. Studenti byli ze španělské třídy. V tu dobu jsem ne-

uměl ani slovo španělsky, byl jsem jen jako pomocný doprovod skupiny. Jednoho večera při bohoslužbách v jednom velkém domě v horách jsem poznal Ofelii. Po shromáždění jsem dal svou adresu jedné z jejích sester, která si chtěla se mnou dopisovat. Ofelie stála tiše opřená o kuchyňskou linku a usmívala se. Così se ve mně pohnulo.

Druhý den ráno – v důvěře, že je dost učitelů, kteří mohou studenty doprovázet – jsem vyrazil prvním autobusem ze Sant José zpět do hor. Se svojí novou přítelkyní jsme si nerozuměli, ale je tolik jiných způsobů, jak se dorozumět! Posadili jsme se v horkém slunci na velké verandě, vzali si Bible a začali spolu „mluvit“. První dny to byly Žalmy a Přísloví. Pomocí našich Biblí jsme se dostali kamkoli. Milost, láska a ryzost Ježíšova Ducha v ní svědčila ve mne přítomném Ježíši.

Téměř na konci toho nádherného týdne nás Duch Boží ujistil o určitých věcech v našich srdcích. Četli jsme oddíl z krásné milostné poezie v Písni Šalomounově. Někdy to bylo i komické. Ofeliin otec, horlivý křesťan, přišel za námi na verandu a já jsem v rozpacích přestal číst. Ofelie se srdečně zasmála a škádlila mne: „Nepřestávej, jen čti dál!“

Navštívil jsem obchod, ve kterém pracovala jako švadlena. Seděl jsem vedle jejího šicího stroje a ignoroval chichotání jejích přítelkyň. Po tomto jediném týdnu, ve kterém jsme se mohli spolu vídat, jsem se neochotně vrátil na Grand Cayman.

Sedm měsíců jsme si psali, celkem víc jak sto dopisů. Když jsem se dověděl, že moje milostné do-

pisy jí musí překládat její přítelkyně, okamžitě jsem je začal potit ve španělštině. Dovedl jsem si představit, jak se celé údolíčko, v němž její rodina žila po tři staletí, baví nad romantickými výlevy, které denně posílá zamilovaný Američan.

Místní misionáři mi Ofelii velice doporučovali, stejně jako mne jí. Tím povzbuzeni a naším Pánem ujištěni, naplánovali jsme svatbu na prosinec 1973. Ofelie navštívila jednou se svou sestrou na několik týdnů Grand Cayman. Také já jsem je ještě jednou navštívil.

Pamatuji si to ráno, kdy jsem přešel přes řeku pod jejich domem v Hodgar del Buen Samaritano. Dům sloužil jako křesťanský domov odpočinku, matka v něm byla ředitelkou, a také otec tam pracoval. Chtěl jsem ho požádat o ruku jeho dcery. Nervozně jsem si po cestě opakoval věty. Ve své téměř neexistující španělštině jsem se mu snažil vysvětlit, že jeho dceru odvezu z Costa Ricy na jeden nepatrný ostrůvek, daleko od vlastní rodiny. Teď, když se dívám zpátky, jsem si jist, že věděl, proč po mostě přicházím. Snad celé údolí to vědělo!

Zasnoubili jsme se pod stromem v krátkém, několikaminutovém rozhovoru. Díky omezenému slovníku byl opravdu „krátký“. Francisco, nebo jak mu říkají Pancho, je oddaný Boží služebník. A to mě utěšovalo. I kdyby mne odmítl, nebude to žádná katastrofa. Když jsem mu bázně přednesl svá přání, tiše se usmál a řekl: „Ačkoliv Ofelie bude od nás i od matky daleko, vím, že bude v rukách našeho Pána.“

Řekl toho víc, ale tehdy jsem rozuměl jen to. Po-
třásl jsem mu tvrdou rukou a děkoval přitom Bohu
za jeho měkké srdce.

Před lety pomáhal mennonitům budovat tento
domov odpočinku. Býval jedním z nejbohatších lidí
v údolí, ale kvůli pití a rozhazovačnosti přišel o všech-
no. Od jednoho křesťana dostal Bibli. Rozhodl se, že
jí přečte od začátku až do konce, aby si ji prověřil,
než přijme Ježíše a uvěří mu jako svému osobnímu
Spasiteli. Poté, co našel Pána, přivedl mnohé ve své
rodině k Ježíšovým nohám a stále slouží jako laický
kazatel. Dnešního Pancha charakterizuje myšlenka:
„Bohatý člověk je zřídka spokojený, ale spokojený
člověk je vždy bohatý.“

V létě roku '73 jsem se rozhodl pro další cestu lodí
a začal připravovat sto tisíc balíčků. Nebyl čas starat
se o ovoce. Zdálo se, jako by Bůh říkal: „Jen dál rozsé-
vejte.“ Spolu s několika věrnými studenty, Royem,
Stanem, Kimem, Reynoldovými a dalšími, jsem bě-
hem dlouhých, horkých červnových a červencových
dní připravoval balíčky. Věděl jsem, že mořské prou-
dy se mění podle ročního období, proto jsem naplá-
noval plavbu na stejné místo s tím, že bude zase jiný
výsledek. Když se přiblížil určený den, dověděl jsem
se, že nebudeme mít k dispozici loď. Co mám dělat?
Dál jsem balil balíčky a modlil se.

Zvláštním způsobem mě Pán poslal za jedním
pilotem – křesťanem, Carltonem Boddenem, který
byl ochoten letět se mnou přikázaným koridorem
přes Kubu na Bahamy. A já jednoduše shodím polo-

Carlton Bodden (vpravo) před prvním leteckým shozem literatury na Kubu. Při tomto letu došlo k nečekanému otevření dveří letadla, což pravděpodobně bylo příčinou inspekce podezřívavých kubánských stíhaček.

vinu nákladu před jihovýchodním pobřežím a u severovýchodního druhou polovinu.

V neděli 12. srpna brzy ráno jsem s Carltonem vzlétl z Grand Caymanu na dvoumotorovém letadle Beechcraft D-18. Kvůli nákladu jsme odmontovali deset sedadel. Náklad pozůstával z čtyřiceti ohromných igelitových pytlů, ve kterých bylo asi sedmdesát tisíc letáčků, zatavených do plastiku, a zaplňoval část trupu pro pasažéry. Zbývajících třicet tisíc letáčků jsme museli nechat doma; plánovali jsme použít je později. Když se Carlton blížil ke konci rozjezdové dráhy, přešel jsem přes pytle k nouzovému okénku. Z rádia zapraskal hlas operátora

z caymanské řídicí věže: „Odlet směr letiště Congo Town, Bahamy povolen. Udržujte stanovenou výšku vzestupu 2 200.“

Carlton pomalu přidal plyn a burácení dvou velkých motorů značky Pratt & Whitney vyplnilo kabinu. Natáhl jsem se, škubnul uvolňovací pákou na okénku, vtáhl okenní panel dovnitř a položil ho na pytle. Pozoroval jsem ubíhající krávy, palmy. Nápor větru mi rval košili. Zvedli jsme se a začali stoupat. Kubánský zákon o vzdušném prostoru vyžaduje povolení letu před jeho uskutečněním; proto věděli, že letíme.

„Pánové, tady je Beech devět sedm devět nula zet,“ hlásil Carlton havanské řídicí věži. Letmo pohlédl na vysílačku a zkontroloval frekvenci. Ano, 126,9.

„Pánové, tady devět sedm devět nula zet, hlásím přelet...“

Stále žádná odpověď. Naklonil letadlo a obletěl široký kruh, protože jsme čekali na spojení a povolení k přeletu. Po deset minut se marně snažil s Havanou navázat spojení. Co se děje? Cožpak nevědí, že stále kroužíme? Nezaútočí teď na nás? Sledoval jsem horizont i moře. Ale viděl jsem jen jasně modrou oblohu a tyrkysově zelené Karibské moře poblíž jižního pobřeží, poseté malými ostrůvky. Konečně v radiu zapraskal slabý hlas z havanské kontrolní věže.

„... devět nula zet, pokračujte směrem maják Simones, jak jste žádali.“ Klesli jsme a zamířili k ostrovu vzdálenému asi čtyřicet kilometrů.

Nouzovým okénkem jsem začal vyhazovat literaturu. Velké igelitové pytle se velmi snadno roztrhly ve větru při rychlosti 220 km/h, malé jsem otevíral sám. Polovina nákladu byla dole dřív, než jsme se přiblížili k pobřeží. Vrátil jsem se ke Carltonovi do kabiny, připoutal se a odpočíval. Pod námi jsme jasně viděli kouř z cukrových mlýnů a zelenou krajinu provincie Camaguey. Čas od času se Carlton spojil s kubánským leteckým dispečerem, aby ho informoval, kde se nalézáme.

Náhle jsem uslyšeli silný sykot. Otočil jsem se dozadu do kabiny a viděl, že velké zadní dveře letadla se otevřely a visí z trupu dolů. Pokazil se jeden ze dvou pojistných kabelů. A tak jsme letěli v jasném nedělním ránu nad městy a pastvinami s otevřenými dveřmi a s otevřeným nouzovým okénkem. Asi tisíc letáků to vysálo. Když jsme stoupali do výšky, velké igelitové pytle se naduly a provazy, kterými byly svázány, popraskaly. Další tisíce letáků se rozletěly po letadle jako sníh. Kdybych nebyl v tu chvíli v pilotní kabině, určitě bych se také vznášel, ale bez padáku.

Když Carlton uviděl můj užaslý výraz tváře, napůl se v sedadle otočil, podíval se na zád' letadla a nevěřícně zavrtěl hlavou.

„Půjdu dozadu, Carltone. Snad se něco dá dělat,“ nabídl jsem se.

„Ne, počkej! Nejprve se ohlásíme kontrole na druhém pobřeží.“

Carlton klidně uchoпил mikrofon a pokračoval v hovoru s Havanou.

„Havano, tady devět nula zet, letíme dle pokynů na Andros. Dále pokračujeme směr Alegre.“

Ze země nás asi pozorovalo ruské sledovací zařízení. Ačkoliv plastickou hmotu radar zachytit nemohl, uvažovali jsme o možnosti rozestavěných teleskopických kamer, používaných ke sledování odpálených raket. A my jsme své „rakety“ odpálili. Objevili je?

Blížili jsme se k severovýchodnímu pobřeží nedaleko Morona. Chystal jsem se vyházet zbývajících dvacet pytlů, když tu se náhle po naší levé straně zableskla šedá obluda a těsně před námi udělala vývrtku.

„Noné! Podívej se na to!“ Obrátil jsem se ke Carltonovi, který si nemohl pomoci, ale viděl ruský MIG. Asi sto metrů za námi na pravé straně se objevila druhá stíhačka. Sledovala naší dráhu a pozorovala nás.

Ačkoliv jsme věděli, že situace je nebezpečná, měli jsme v srdcích pokoj. Byl jsem svým klidem překvapen. Nebyla to ignorance, ale jako by mi někdo říkal: „Jen klid, synu, všechno je pod kontrolou.“

Vnější situace nemohla být už horší! Chystal jsem se odejít z pilotního prostoru do kabiny, abych zničil jisté dokumenty, které jsem měl v aktovce.

„Nechod, Tome, počkej,“ radil Carlton. Snad se z toho dostaneme v pořádku.

„Je tu znova!“ překřikoval jsem řev našich motorů.

Řítící se tryskové letadlo po naší levé straně natolik zpomalilo, že jsem mohl zahlédnout bílou piloto-

vu helmu. Tento manévr se opakoval několikrát, a po každé nás míjelo co nejpomaleji.

„Carlton, chce se podívat dovnitř!“ křičel jsem. „Myslíš, že něco může vidět?“

Carlton udržoval kurz, jako by mne neslyšel. S dveřmi visícími dolů jsme rozhodně vypadali podezřele, ale pilot Migu mohl také vidět ten poškozený kabel.

Pytle se zázračně samy rozložily po podlaze, jako by na nich seděl houf andělů! Kdyby byl materiál vyletoval ze dveří ven, když jsme se míjeli, bylo by vše ztraceno.

Třepetající se kabel zřejmě přesvědčil pilota, že jsme měli nehodu. Během celé této „zkoušky ohněm“ jsme od pilota Migu a ani ze země nedostali žádný radiový signál. Museli se spolu dorozumívat na vojenské frekvenci.

Mig se náhle odklonil doleva a opustil nás. Letěli jsme dál dalších pět minut. Vlezl jsem do kabiny, sundal si brýle a prostrčil hlavu nouzovým oknem. Druhý Mig byl také pryč. Jsou pryč! Díky Bohu, jsme volní! Rychle jsem vyložil zbývající materiál.

Když Carlton snížil rychlost letu, vyklonil jsem se ze dveří, abych je přitáhl. Uchopil jsem kabel, ale pružina v kabelu potaženém gumou a těžké visící dveře mě málem vyhodily ven a já se mohl střemhlav zřítit do Karibského moře. Pustil jsem kabel a rychle uskočil. Uvědomil jsem si, že přistát s dveřmi visícími pod trupem letadla bude nemožné. Zapřel jsem se proto nohama o stěny vedle dveří letadla, čelem se zaklínil o nízký strop a zkusil to ještě jed-

nou. Podařilo se mi dveře přitáhnout, ale měl jsem namále.

Jak jsem tak ležel na dřevěné pryčně v cele 44, snažil jsem si v mysli Carltona vybavit. Byl to tichý, silný muž, který si nikdy nestěžoval a nikdy nemluvil tvrdě. Jako druhý pilot při jednom soukromém letu na Floridu zmizel následujícího roku společně se třemi dalšími lidmi.

Často jsem rozvažoval nad tím, co jsme prožili. A jen pár hodin předtím, než jsme se s Melem zřítily na silnici, se mi ony napjaté okamžiky znovu v myšlenkách vybavily.

Mel? Co je s ním? Téměř jsem na něho zapomněl. Dali ho do cely 60. Proč nás drží odděleně? Uvidím ho ještě?

Ztuhlé tělo mě bolelo, snažil jsem se najít co nejpohodlnější polohu. Spánek byl tak daleko, jako ... jako ten malý ostrůvek, který kdysi byl mým domovem. V mysli jsem se pomalu vrátil do příjemnější doby, ve které jsem byl v zajetí líbezného, klidného a tichého andílka z Kostariky ...

3

VE ŠKOLE DUCHA

Byl prosinec, a náš svatební den se rychle blížil. Několik dní před obřadem jsem přiletěl z Grand Caymanu do San José, odkud jsem jel taxíkem do Ofeliina domu. Pozdě v noci se otevřely velké dřevěné dveře, políbil jsem její matku a pak Ofelii, což byl jeden z mála vzácných polibků. Po celou dobu naší známosti jsme byli téměř vždy doprovázeni některou z jejích sester. Protože nám v tu dobu bylo něco přes dvacet, ani mi to nevadilo. Bylo to přirozené a příjemné.

Jednou jsme šli společně s Ofeliinou tetou a dvěma malými dětmi sbírat hřebíček a podívat se na bujně zelené kávovníkové plantáže na horském úbočí. Procházeli jsme ruku v ruce řadami vysoko vzrostlých

rostlin s rašícími listy. Na trávě byla ještě ranní rosa a vzduch byl prosycen vůní květin. Zastavili jsme se u vysokého stromu na malé mýtině. Stále jsme se ještě spolu příliš nedomluvili. Pozorná Ofeliina teta odvedla děti dopředu. Ofelie se opřela o strom a usmívala se. Díval jsem se do jejích temně hnědých očí a na dlouhé vlasy splývající kolem krku.

„Jsi moc krásná“ vydechl jsem a cítil jsem, jak jsou moje rty přitahovány k jejím.

Zasmála se a já se k ní sklonil, abych ji políbil.

„Tomas, Tomas,“ zašeptala tiše. Uchopil jsem ji za obě ruce a dotkli jsme se nosy. Zakrátko se k nám přihnali zpět ostatní. S dostatečným rámusem, aby nás včas upozornili. Děti byly ohromné. Lámaly větve, křičely a dováděly, což bylo lepší než poplašné zařízení. Druhý den jsem brzo ráno vstal a odešel sám na horu. Tam jsem mačetou (dlouhým nožem používaným v Latinské Americe) vyřezal do stromu naše iniciály a mezi nimi kříž.

Večer před svatbou jsme měli v Ofeliině domě nádhernou oslavu se serenádou. Pozvali všechny příbuzné a sousedy. Misionáři Harry a Jean Nachtigalovi mi ochotně celou událost tlumočili. Ženy a dívky byly uvnitř v domě. Muži a chlapci stáli venku na verandě. Před zavřenými dveřmi stáli čtyři nebo pět hudebníků a zpívali ženám. Symbolizovalo to lásku ženicha k nevěstě. Písně se nesly nocí, a já se svou lámanou španělštinou se pokoušel zpívat s nimi. Měkké světlo, prsty míhající se na kytarových strunách, smích, žertování – byl to krásný večer. Ale pro mne bylo to nejkrásnější za zavřenými dveřmi.

Ve dveřích se s vrzáním otevřelo okénko. Namáhal jsem se, abych zahlédl Ofelii, ale světla v obývacím pokoji zhasla. Mohl jsem vidět jen šest nebo sedm nosů, to jak ženy v radostné náladě pozorovaly noční koncert. Kdy ji uvidím? Konečně nastal ten okamžik. Dveře se doširoka otevřely a usmívající se Ofelie mi vyšla naproti. Políbili jsme se a všichni nám provolávali slávu. Nic už nemohlo být romantičtější!

Svatební obřad se konal v Seminario Latinamericano, v jednom z nejstarších a nejváženějších seminářů Střední Ameriky. Bratr v Kristu Alson Ebanks hrál na kytaru a já jsem zpíval pro Ofelii. Více jak dvě stě padesát hostů se zúčastnilo svatebního obřadu a velké hostiny, na které se podávala kuřata s rýží. Ofelie vypadala trochu unaveně. Teprve později jsem se dověděl, že v posledních týdnech před svatbou sama šila svatební šaty sobě i všem družičkám. Druhý den jsme letěli zpět na ostrov a už jsme měli s sebou dvojjazyčný Nový Zákon. Společně jsme si z něj četli a Pán nám dával trpělivost a lásku, abychom si vytvořili vlastní slovní zásobu.

O vánočních svátcích jsme letěli společně se Stevem a Ruby Smithovými na Cayman Brac. Letadlo výjimečně zastavilo na Little Caymanu, romantickém ostrůvku se čtrnácti obyvateli, travnatou rozjezdovou dráhou a s nádhernými tichými místy na růžově bílém pobřeží.

Na Cayman Bracu jsme šplhali po útesech, prolézali jeskyně, jezdili po jediné hlavní silnici a navštěvovali nejkrásnější atrakci ostrova – jeho lidi. Byli jsme ubytováni ve dvou zadních místnostech malé-

ho kostela v Cotton Tree Bay. V neděli při bohoslužbách Ruby hrála na klavír, Steve a já jsme kázali a Ofelie, protože ještě neuměla anglicky, se usmívala a nechala Ducha svatého, aby se beze slov podělil o její lásku.

Usadili jsme se na Grand Caymanu a začali zde svou službu. Rozhodl jsem se, že dokud nedostanu z Kuby nějakou zprávu, budu v projektu s literaturou pokračovat. Podobné aktivity dostaly odpovědi poštou, i když je pravda, že to bylo před lety. V roce 1974 jsem mohl většinu pytlů s literaturou, které zbyly z posledních dvou cest, dát členu posádky jedné obchodní lodi. Stalo se tak s vědomím zástupce lodní společnosti. Podařilo se mu distribuovat balíky na mezinárodní lodní trase kolem kubánské pobřežní čáry. Později mi vyprávěl, že ho kubánská torpédová loď sledovala až k místu, kde literaturu shodil. Ale evangelia se tím rušit nedala.

V mém životě zakořenily stejně rychle dvě velké lásky: učitelské povolání a sledování zápasů a vítězství církve v komunistických zemích. Co máme dělat? Jak nám to Bůh ukáže? Byl jsem velice znepokojen skutečností, že oficiální křesťanské publikace a mezinárodní církevní konference nepřinášely pravdu. Zklamaly nejen v tom, že tajily pronásledování v těchto zemích, ale také v tom, že prohlašovaly, že pronásledování vůbec neexistuje.

Kubánští a ruští pastoři, přicházející do svobodného světa na oficiální návštěvy, prohlašovali, že mají úplnou svobodu. A přitom nevím ani o jednom případě, že by s sebou měli své rodiny. Proč? Pravdě-

podobně tak bylo pro ně těžší emigrovat, a i když se rozhodli to udělat, nemohli říci celou pravdu. Emigranti Solženicyn a baptistický kazatel Georgi Vins byli po svém příchodu do Spojených států v určitém smyslu zdrženliví, dokud se jejich rodinám nepodařilo vycestovat ze Sovětského svazu do bezpečí.

Někteří z pastorů, kteří nás navštívili, byli posláni, aby nás oklamali. V době Vinsova uvěznění jsem byl konfrontován s Michaelem Byčkovem, tehdejšími prezidentem ruských baptistů. Byl na návštěvě ve velkém městě Středního západu. Před televizními kamerami jsem se ho zeptal, proč tvrdil, že Vins byl uvězněn kvůli „daňovým únikům“. Vinsův otec, pastor, ve vězení zemřel. Zeptal jsem se, zda to byl také další případ „daňového problému“. Byčkov se otázce šikovně vyhnul, stejně tak jako mnoha podobným, které dostal od posluchačů .

„Proč mi na moskevském letišti byla zabavena moje vlastní Bible?“ ptala se jedna starší žena.

„Bible musí být oficiálně nahlášený,“ zněla chladná odpověď.

Povstala mladá dívka a zeptala se: „Proč byl v Litvě za tisk náboženských novin uvězněn Nicole Sadunite?“

Žádná odpověď. Z patnácti otázek, položených ve svatyni velkého chrámu, se Byčkov obratně vyhnul deseti. Mezi posluchači se postavil nějaký muž a se slovanským přízvukem začal křičet: „Lži ... lži ... nemluvíte pravdu!“

Byčkov jen klidně stál, dokud uvaděč neodvlekl muže uličkou ke dveřím.

Pamětliv této události, ptal jsem se: „*Mohu něčím konstruktivním tento klam napravit?* Ale bylo tak málo času. S přibýváním povinností ve škole a v církvi na Caymanu rostl také můj zájem o Kubu. Situace začínala být kritická. Navíc jsme očekávali nový přírůstek do rodiny!

V červenci 1975, během návštěvy u mých rodičů v Dallasu v Texasu, se nám narodila Dorothy Elizabeth Whiteová. V tu dobu tam také s námi byli Ofeiliini rodiče. Byl jsem přesvědčen, že určitě budeme mít chlapce, to by mi bylo důvěrně známé. Ale když jsem Dorothy uviděl v postýlce, byl jsem tím krásným stvořeníčkem doslova přemožen. Společně s mým bratrem Jimem a některými přáteli jsem sedával na podlaze v hale a hodiny jsme ji pozorovali. Nevyměnil bych ji ani za deset chlapců.

Brzy jsme vstoupili na palubu letadla a vrátili se s drahocenným pokladem do našeho malého karibského domu. Začínal právě nový školní rok, pro mne už pátý. Opět se budu s radostí připravovat do školy, nacvičovat hry, sborový zpěv a pokračovat v práci pro Kubu. Ale Bůh měl jiné plány. Den před začátkem školy jsem byl mimořádně slabý a bledý. Lékař v nemocnici zjistil masivní vnitřní krvácení. Nebyl jsem zřejmě dobrým správcem svého těla a nešetřil se. Proto jsem se jednoduše zhroutil. Pro operaci jsem byl příliš slabý, ale Bůh mi milostivě zachránil život a krvácení zastavil. Několik dalších týdnů jsem strávil v posteli a zvažoval své priority. Přiletěla moje stále stejně starostlivá matka.

Ve špatném zdravotním stavu jsem koncem

roku 1975 odejel z Grand Caymanu do domu Ofeliiných rodičů, abych si tam odpočinul. Uprostřed radostné rodiny, jejíž členové si při práci zpívali k Boží chvále, jsem prožil občerstvující čas. Čas fyzické aktivity v horách s mlhavými rány a stády krav na úbočích.

Jednou jsem se vydal navštívit seminář, ve kterém jsme byli oddáni. Jaký to byl šok! Velká vývěsní tabule byla pokryta rudým papírem a na něm byli připíchnuti papíroví vojáci se samopaly. Pod tím heslo: „Jsme spojeni s našimi nikaragujskými bratry.“ Došel jsem až k tabuli a přes celou plochu napsal odkaz z Matouše 26,52: „Všichni, kdo se chápou meče, mečem zajdou.“ Seminář teď byl financován Světovou radou církví.

Poměry se velmi rychle změnilly. Liberální teologie sociálním pojetím evangelia duchovně posunula Latinskou Ameriku na sociální stranu, a tím mnohé oklamala a svedla. Jeden profesor tohoto semináře mi později řekl, že díky své filantropické činnosti byli argentinský revolucionář Che Guevara a indický vůdce Mahátma Gándhí Kristu blíže než mnozí křesťané! Jak to, že tento profesor a ti, kteří jsou v čele, nepoznali, že sociální spravedlnost a svoboda jsou důsledkem duchovní obnovy? Bez pravého vztahu s Bohem skrze Ježíše Krista jsou všechny lidské pokusy o sociální pokrok odsouzeny k zániku. Proč? Protože nevedeme zápas sociální. Je to nadlidská duchovní bitva mezi Bohem a satanskými mocnostmi.

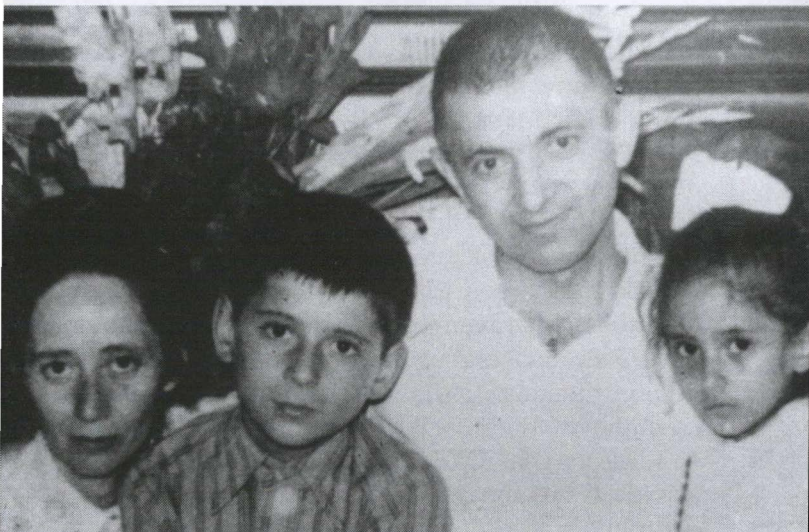
Pociťoval jsem, že mne Bůh vede k tomu, abych

vzal vážněji jeho volání do boje a rozhodl se proto jít sloužit na plný úvazek.

Prodali jsme většinu svých svatebních darů a přestěhovali se do Glendale v Kalifornii, abychom pracovali pro Christian Mission to the Communist World. Setkal jsem se zde s dalšími živými příklady křesťanů z Kuby, východní Evropy a Ruska. S lidmi, kteří jsou ještě v ohnivé peci, ale i s těmi, kteří se z ní už dostali. Nepatrné procento těch, o kterých Západ ví, je jen špička ledovce. Zabýval jsem se případy, které bylo třeba ověřit. Naučil jsem se mnohému od těchto tichých lidí, hrdinů, které nikdo neviděl v televizi, neslyšel v rádiu ani o nich nenapsal knihu.

Jedním z nich byl Vasil Rascol s rodinou. Ofelie odletěla s Dorotheou do Kostariky na třítydenní návštěvu rodičů, a já, protože nerad ztrácím čas v kuchyni, jsem žil pohodlným staromládeneckým životem a jedl konzervy. Milá rumunská rodina přišla právě včas! Rascolova žena Elena byla úžasná kuchařka! Mluvili jen velmi málo anglicky, ale já jsem už byl na jazykový handicap zvyklý, proto jsme se celkem domluvili.

Vasil měl smutné tmavé oči, ale jeho tvář byla ozářena úsměvem. Byl právě propuštěn po dvou letech vězení v Rumunsku, kam byl odsouzen na čtyři roky za rozšiřování Biblí. Elena nepřetržitě bojovala za jeho osvobození. Ukazoval mi velkou jizvu na noze, která mu zůstala po operaci křečových žil. Druhý den po operaci ve vězeňské nemocnici se stehy potrhaly, rána se otevřela a nebyla ošetřena. Dozorci se jeho volání o pomoc jen smáli. Problémy

Rodina Vasila Rascola v den jeho propuštění z vězení

s křečovými žilami měl kvůli malé cele, v níž nemohl chodit.

Jeho dvanáctiletý syn Dorian a šestiletá dcera Christiana byly mimořádné děti. V komunistickém státě bylo zakázáno rozšiřovat křesťanskou literaturu. Dorian stál na rohu a dával pozor na policii, zatímco Christiana běhala dům od domu a rozdávala pod dveře traktáty. Připomínalo mi to první křesťany, modlící se v římských katakombách. Dávali císaři, jenž se prohlásil za boha, co bylo jeho, ale pamatovali na slova proroka Izaiáše o Ježíši: „Vláda spočine na jeho rameni.“

Tato tichá, krásná rodina mohla vyprávět mnoho příběhů, téměř pohádek, které nikdy nebyly sepsány do knihy, ale jež mne zasáhly mocí živé knihy Skutků. Utrpení apoštolů bylo normálním křesťanstvím. Dnešní západní křesťané žijí pod zvláštní ochranou, jež je Božím požehnáním pro určitý čas a s určitým záměrem.

Jiný „apoštol“, který navštívil můj dům, byl baptistický kazatel David Klassen. Byl právě propuštěn po deseti letech strávených v ruském táboře nucených prací. Když byl ještě v táboře a modlil se, stavěli před něj obraz Lenina a posmívali se: „Podívej se, modlíš se k Leninovi!“ Jindy v táboře číslo 243 dozorce poštvál na Klassena psa. Zlý doberman se hnal na modlíciho se Davida. Najednou se otočil, skočil na dozorce a zahryzl se do jeho pušky. Bledému, vystrašenému dozorci musel přiběhnout na pomoc jiný dozorce.

Podobně v jednom pracovním táboře v Bulharsku nahnali křesťany se psy do jámy. Psi, místo aby útočili, začali nervozně skučet, škrábat se po stěnách jámy a snažili se dostat ven. Podobné příběhy jsou mezi svatými ve vězení téměř běžné.

Bývalý zástupce Bulharska ve Světové radě církví, farář Assen Simeonov, také bydlel v našem domě. Byl odvolán z jednání Světové rady církví v Keni, kde bylo zástupcům východního bloku přikázáno ruským delegátem hlasovat o záležitostech „společně“. Simeonov byl zděšen mocenskými boji a zákulisními intrikami. Odešel proto ze Světové rady církví a v lesích u Sofie vedl seminář pro mladé křesťany, kteří chtěli sloužit Bohu.

Stejně jako všichni ostatní z komunistických zemí potvrdil Simeonov, že bulharský teologický seminář je sbor vyprahlých profesorů-intelektuálů bez Ducha, kteří pouze zdůrazňují „shodné“ pohledy Marxe a Ježíše. Jiný farář, který navštěvoval podobný teologický seminář v Rumunsku, získal díky sympatizující osobě klíč od knihovny, kde mohl zůstat přes noc a číst o velkých církevních otcích z knih, které byly jinak pod zámkem.

V době od roku 1975 do roku 1978 jsem se setkal s mnoha takovými lidmi. Jejich prosté příběhy byly čas od času publikovány v měsíčníku misie nebo v jiných časopisech či novinách. Ale detaily, křehké osobní aspekty, byly před mýma očima jako živé skutečnosti. Ti lidé se mnou jedli a modlili se. Nebyla to jenom krátká turistická setkání, která měla udělat pečlivě připravený dojem; žili jsme spolu jako bratři po delší čas.

Poslední příběh. Vasil a Elena měli jednu převzít Bible, tištěné naší misíí v Evropě. Ten den v Bukurešti silně sněžilo. Ačkoliv auta nesměla na ulici, měli se sejít s jedním křesťanským misionářem a převzít od něj dvacet osm pytlů Biblí. Vasil s Elenou jeli velkým prázdným autobusem městské dopravy, který řídil Vasilův bratr. Jeli pomalu hlubokými bílými závějemi, až konečně zastavili za čekajícím autem a zablokovali silnici. Na přivítanou se s misionářem objali a políbili, a ihned začal rychlý přesun. Dvacet pytlů s drahocenným nákladem už bylo v autobuse.

Náhle Vasil uviděl blikající světlo policejního auta.

Rychle s Elenou skočili do autobusu a lehli si na podlahu. Policejní auto, které patřilo Securitate, zvláštní tajné policii, obdobě ruské KGB nebo kubánské G-2, zaparkovalo za autobusem. Policista ve vysokých lesklých černých botách se brodil ve sněhu a pomalu se blížil k stojícím vozidlům.

Vasilův bratr rychle otevřel kapotu autobusu a předstíral, že cosi opravuje. Všichni se tiše modlili. Policista nic neříkal, jen při chůzi namáhavě oddychoval a z otevřených úst mu stoupala oblaka páry. Prudce otevřel dveře misionářova auta a civěl dovnitř, rukou se přitom opíral o zbývající pytle s Bibliemi. Když neviděl nic podezřelého, náhle se otočil a šinul se zpátky k policejnímu vozu.

„Děkuji ti, Pane Ježíši,“ zašeptala Elena tiše, když viděla z okna, jak odchází.

Příběhů o Boží ochraně ve zlých dobách je mnoho, dokonce i v Americe. 2. července 1976 jsem jel po dálnici do Los Angeles a bez jakýchkoli předešlých známek nevolnosti jsem náhle začal zvracet krev. Jel jsem v pásu pro rychlá vozidla, a proto jsem se snažil dostat na výjezd z dálnice, ale už nebyl čas. Najednou bylo všechno černé, začala se mi točit hlava. Stačil jsem jen zašeptat jméno Ježíš a omdlel jsem. Auto se při nárazu úplně rozbilo, já jsem však měl jen malé poranění na tváři. Záchraná služba mě ihned odvezla do nemocnice, kde lékař poslechem zjistil, že mi srdcem prochází vzduch. Přivolal do vyšetřovny mladého sekundáře.

„Haló, pojdte si sem poslechnout srdce tohoto člověka. Chci, abyste se něco naučil.“ Počkal, až si

mě medik poslechl stetoskopem. „Slyšíte ten svist, takový svištivý zvuk? Je to proto, že srdce není dostatečně zásobeno krví a prochází jím vzduch.“ Medik znovu přiložil chladný nástroj, ale nezdálo se, že něco slyší.

Chirurgové zjistili několik věcí, které nebyly v pořádku, včetně karcinomu, jehož druh je však jen vzácně smrtelný. Nemohli ale najít primární tumor. Když jsem po operaci ležel na posteli v tichém pokoji, byl jsem pokojný. Těžké závěsy byly mírně roztažené, a tak paprsky světla dopadaly až na postel. Byla nádherně zlatá.

Hlavu jsem měl položenou na polštáři. Najednou jsem zaslechl hudbu. Nejprve v křišťálově jasných výškách se jako ve veliké katedrále ozývaly soprány. Brzy se k chorálu připojily alty, tenory a skvělé basy. Jako sluneční světlo ke mně sloku za slokou pronikal nádherný chvalozpěv. Byl jsem okouzlen a nechtěl jsem, aby to přestalo. Asi po patnácti minutách zpěv ustal, ale radost mi zůstala.

Později jsem o tom vyprávěl matce, která byla, jako obvykle v krizové situaci, nablízku. Plakala, protože si myslela, že umírám.

„Matko, já neumírám,“ snažil jsem se ji utěšit. „Nemohu do kostela, tak mi Bůh připravil jen zvláštní koncert.“

Během několika dalších let se mi čtením náboženských a politických publikací z celého světa dostalo cenného vzdělání. Denně jsem mohl srovnávat mnohá odlišná tvrzení a fotografie, a formovat tak vlastní názor a přesvědčení. A to ne na základě jediného

příběhu nebo jediné skupiny lidí. Nejsilnější důkazy hromadného náboženského pronásledování pocházely z ruských novin.

Znovu a znovu jsem se dočítal o uvěznění baptistů, letničních, pravoslavných i adventistů a o obviněních z šíření „jedu“. Procházel jsem opisy záznamů soudních přelíčení, které byly výsměchem spravedlnosti. V oficiálních západních náboženských publikacích jsem zase četl prohlášení církevních vedoucích o tom, že tato pronásledování neexistují nebo že „komunistické vlády nás ujišťují, že přestupky těchto lidí jsou občanského charakteru“.

Díky těmto srovnáním jsem začal chápat, jak cenný je biblický verš, který říká: „Usiluj o to, aby ses osvědčil...“ (2 Tim 2,15) Nestal jsem se Tomášem pochybujícím v duchovních věcech, ale obezřetným, nedůvěřivým a horlivým. Byl jsem ve „výcvikovém táboře“, kde jsem se učil bojovat proti úskokům nepřítele. Musel jsem se naučit rozpoznávat satanovy smrtelně nebezpečné podvody, kterými denně klame nevědomé lidstvo. Zdálo se mi, že lidé na Západě skutečně chtějí věřit v dobro člověka. Je to obdivuhodný rys, ale když se přežene do extrému, stává se úmyslnou ignorancí.

Moje pozornost se opět soustředila na Kubu. Protože jsme dosud nedostali ani slovo odezvy, usoudil jsem, že naše akce na moři byla neúspěšná. V našem sboru pocházela asi polovina španělsky mluvících členů z Kuby. Byl jsem s nimi ve stálém a častém styku s nimi a dostával pravidelné informace. Naším kazatelem byl Dr. Juan Oropesa, který strávil pro víru

Pilot John Lessing a Tom White při jednom z letů na Kubu

sedm let v Castrově vězení. Byl jsem si vědom nedostatku křesťanské literatury na Kubě a připomenul jsem si onen let přes Kubu a shoz literatury rozbitými dveřmi letadla Beechcraft. Hlavou mi probleskla překvapující myšlenka. *Proč ne ještě jednou, ale v noci?*

Ve víře jsem dal natisknout víc jak sto tisíc kusů křesťanské literatury. Zjistil jsem, že pokud je zatavíme do plastické hmoty Mylar, jsou prakticky nezníčitelné. Jediný exemplář tak může kolovat třeba stokrát, aniž by se potřhal, vybledl či jinak poškodil.

Jeden takový jsem dal doma svému synu Danielovi k tvrdému otestování. Právě mu rostly zuby, a lze říci, že si je prořezal na evangeliu. Po týdnu škubání, trhání, kousání a ohýbání se mu podařilo udělat do plastického obalu pouze několik rýh a promáčknutí. Materiál zůstal perfektně čitelný a bez jakéhokoliv poškození.

Jednou večer jsem s Ofelií vyrazil k pobřeží v Santa Monica. Vezli jsme s sebou prázdný dvacetilitrový kanystr na benzín. (Je jasné, jak nesmírně trpělivou ženu mám?) Nabrali jsme do něj mořskou vodu pro mé experimenty. Nemohl jsem přece používat obyčejnou pitnou vodu, muselo to být všechno přesně jako ve skutečnosti!

Vzal jsem několik kusů literatury zatavené do plastiku, nejprve je rozkouskoval a pak naházel do kuchyňského dřezu. Drahá Ofélie nic neříkala písku, mořskou vodě páchnoucí po naftě a papírům v úzkostlivě čisté kuchyni. Ráno vše pěkně plavalo na hladině. Kousky papíru neabsorbovaly ani trochu vody, protože papír byl tenký a při laminaci za tepla a pod tlakem ho dokonale prostoupila plastická hmota.

Během tohoto testovacího období jeden baptistický kazatel – pilot – vzal pět krabic evangelií a shodil je nad mořem na místě, které se nám zdálo být nejvhodnější. Z Kuby však stále ani slovo.

Aniž jsem věděl kdy nebo s kým, začal jsem konečně plánovat noční přelet Kuby. Pilot John Lessing přinesl k nám domů příslušné mapy, a začali jsme plánovat zatížení, rychlost letu, vzdálenost a palivo

pro výpravu.. Večer co večer ... telefony zvonily i v době večere ... Projektem jsem žil, dýchal pro něj, zdálo se mi o něm i v noci. Prosil jsem za vedení, vstával ráno ve dvě nebo ve tři a v jídelně u stolu s rozloženou aeronautickou mapou jsem se modlil, počítal vzdálenosti, čas, palivo, uvažoval dokonce nad tím, jak otevřít zadní dveře letadla, které jsme stále ještě neměli. Jako bych se celý svůj předešlý život pro tu věc připravoval a byl k ní Bohem vedený.

V prosinci, po roce večerů a víkendů strávených nad detaily projektu, jsme byli na cestě. Protože John Lessing pro přelet nad Kubou neměl patřičné navigační ověření, sehnal jiného pilota, aby letěl s námi. Byla to Linda Jackson, která den před letem ověření získala.

Posádka evangelizačního tažení nad zátokou Svini

MANA ZE TŘÍ TISÍC METRŮ

Telegraficky jsme se v Havaně podle předpisu zaregistrovali. Nahlásili jsme číslo letadla, jména pilotů a datum letu. Čtrnáctihodinový let přes Kubu z Fort Lauderdale na Floridě podél Bahamských ostrovů do Georgetownu na Grand Caymanu a zpět jsme uskutečnili 7. prosince. Náš žlutozelený jednomotorový letoun Cherokee Six byl dobrý nákladní letoun.

Když jsme toho večera přistáli v Georgetownu, nebylo ani dost času na to, abychom pozdravili přátele. Měli jsme čtyřicetipětinutovou přestávku k nabrání paliva, než zamíříme na Kubu. Letadlo neprohlíželi, protože to byl jen transit. Vyběhl jsem do řídicí věže, abych navštívil přítelkyni Jeri An-

drewsovou. Spolupráce s navigátorkou a pilotkou byla pro mne nová zkušenost. Jeri neměla ani tušení o našich úmyslech. Ohlásila náš let v Kingstonu na Jamajce a tam si ho zase ověřili v Havaně. Všechno bylo v pořádku. Měli jsme povolení k přeletu.

Když jsme rolovali po rozjezdové dráze, začal jsem vzadu v kabině otevírat krabice. Kvůli tropické vlhkosti jsem se okamžitě začal koupat v potu. John a Linda zkontrolovali přístroje a ve stanovený čas jsme vzlétli. Když letadlo začalo stoupat do určené výšky, slyšeli jsme v rádiu hlas Jeri: „... povolen do Hollywood-Fort Lauderdale. Výška 2 700.“

„Přijímám, Georgetown,“ potvrdila Linda rutinně.

Bylo ironií, že náš první kontrolní maják na Kubě byl v Gironu v zátoce Sviní, kde v šedesátých letech došlo k americké vojenské invazi. Prvních třicet minut letu probíhalo přesně podle letového harmonogramu. Linda se klidným hlasem naposledy ohlásila Jeri.

„Hlásím průsečnici UV 1, výška 2 700.“

Byl večer a byla tma, takže díky mrakům a bez spojení se zemí se oba piloti museli spolehnout jen na přístroje. Jeri s námi přerušila spojení: „Spojte se s rádiem Boyeros na frekvenci 126,9.“ Byli jsme asi stále tak hodinu od radiomajáku v Gironu, když si Linda všimla, že se směrový gyroskop každou chvíli nastavuje do polohy magnetického kompasu. To nebylo normální. Nervozně se podívala na Johna. „Je třicet stupňů mimo kurz, a to jsem ho nastavovala asi před minutou,“ stěžovala si.

Nebyl čas na navigační problémy. John prstem strčil do automatického zaměřovače. Byl nastaven na radiomaják v Gironu, který nás měl navigovat k pobřeží. Zavrtěl hlavou a snažil se poslouchat pí-pání morseovky, ale bylo příliš slabé. Díky silnému bočnímu větru jsme se odklonili z kurzu a ve chvíli, kdy jsme letěli nad Gironem, jsme měli asi patnáctiminutové zpoždění. Linda zuřila. Také John byl oprávněně nervózní, protože viděl zablesknutí v mracích. Obával se, že to je bleskové světlo stíhačky MIG.

Přeletěli jsme zátoku Sviní a zamířili přímo k radiomajáku ve Veradero na severním pobřeží. *Druhá invaze*, pomyslel jsem si, *ale jiného druhu*. Když jsme se blížili k místu, odkud jsem měl shazovat literaturu, vzpomněl jsem si, že je dnes Pearl Harbor Day (7. prosince 1941 Japonci zaútočili na americkou vojenskou základnu v Pearl Harbor a Američané vstoupili do války – pozn. překl.). Modlil jsem se, aby poselství lásky, která shazujeme, působila jako duchovní bomby, posílila křesťany a zasela sémě otázek do myslí marxistů.

Vezli jsme evangelizační traktáty speciálně napsané pro marxisty. Jejich autorem byl kazatel, bývalý ateista. Jednoduchým způsobem poukazovaly na fakt, že ti, kdo následují Marxe a Lenina, zákonitě skončí v hrobě, protože nevěří v život po smrti. Dále tam bylo napsáno, že ani marxismus ani kapitalismus nemůže dát věčnou naději, kterou nabízí Ježíš Kristus. Jedině přijetím Ježíšovy oběti může duše najít lásku, pokoj a naději.

Aby byla literatura účinná, musí být srozumitelná. A pro marxistické myšlení s výkladem. Ježíš říká v Matoušově evangeliu 13,18–19:

„Vy tedy slyšte výklad podobenství o rozsevači. Pokaždé, když někdo slyší slovo o království a nechápe, přichází ten zlý a vyrve, co bylo zaseto do jeho srdce ...“

V našich traktátech jsme používali pojetí Marxe a Lenina jako bohů, abychom mohli představit jediného pravého Boha Ježíše. Pavel také mluví o neznámém bohu, aby ukázal na Ježíše. Bible patří mezi křesťanskou literaturu nejčastěji rozšiřovanou v komunistických zemích. Ale zjistili jsme, že na kované marxistické komunisty působí traktáty jako „Ve stopách Marxe a Lenina“ nebo jiný jednoduchý „Čemu věří křesťané“. Aspoň je po zběžném prohlédnutí hned nezhodí do odpadkového koše. Tyto traktáty otevírají dveře, připravují půdu. Pavel před Sanhedrinem nadhodil otázku života po smrti, aby mohl zvěstovat Krista. A tak i my tímto způsobem zvěstujeme marxistům. Je to stejné evangelium, stejná láska, ale v „osobním balení.“

Po čtyřech nebo pěti minutách letu nad zemí jsem nárazem otevřel zadní dveře letadla a zapřel je klínem z pěnové pryže. Na pravé ucho jsem si nasadil sluchátko a poslouchal magnetofonový záznam metronomu přesně odťukávajícího vteřiny. V jeho rytmu jsem začal vyhazovat literaturu ven. Tenkrát jsme si ještě nebyli jisti, nemají-li Kubánci typ radaru, který

to může zachytit. Přesto jsem materiál vyhazoval rovnoměrně v malých dávkách, jak mi doporučil věřící fyzik Dr. Larry James, jenž tuto situaci studoval ve své univerzitní laboratoři.

I když jsme neletěli nad městy, potěšilo mě, že venkov je mnohem hustěji osídlen, než jak ukazovala mapa. Polovinu času jsme letěli nad světly malých domů, pouličního osvětlení a jinými známkami civilizace. Naše střely lásky se mihotaly ve tmě jako sněh, vířily a kroužily, a pak se pomalu snášely k zemi.

Za hukotu motoru pokračovala Linda klidně v hovoru s havanskou řídicí věží. Míjeli jsme v přesném kurzu severní radiomaják a já jsem největší nálož vyhodil blízko Matanzu na nejznámějším kubánském pobřeží Veradero. Vysoký maják vrhal nocí ostré světlo, jež se zařezávalo do tisíců letáků padajících na písek a na vodu.

Přerušili jsme radiové spojení s Havanou a přepnuli frekvenci na řídicí věž v Miami. Letadlo opouštělo Kubu a já myslel na zítřejší ráno, až najdou literaturu poházenou po zemi. Vzpomněl jsem si na oddíl v Exodu 16,14–15, kde se píše o maně, která sytila Izrael na poušti:

Když rosa přestala padat, hle, na povrchu pouště leželo po zemi cosi jemně šupinatého, jemného jako jíní. Když to Izraelci viděli, říkali jeden druhému: „Man hú?“ (to je: „Co je to?“) Nevěděli totiž, co to je. Mojžíš jim řekl: „To je chléb, který vám dal Hospodin za pokrm.“

A modlil jsem se za to, aby se tento Jeho chléb stal pokrmem.

Do té doby jsme vyexpedovali více než polovinu laminátovaného materiálu. V naší garáži v Glendale však ještě leželo stále velké množství literatury. Nasýtli jsme vzdušný koridor Giron, ale vzdušný koridor nazývaný Maya zůstával nedotčený. Koridorem Giron jsem letěl s Carltonem v roce 1973. Protože cesta proběhla bez nehody, věřili jsme, že zbytek literatury budeme moci shodit ve větším množství při letu koridorem Maya.

John tentokrát nemohl letět. Byl zaregistrován v Havaně z předešlého letu Gironem a nechtěli jsme, aby riskoval. S nadějí jsem se modlil za jiného pilota a sám se začal učit létat.

První týdný to bylo pro Ofelii velice těžké. Nedávno jsem byl v nemocnici, pak přežila nebezpečí letů, které jsem absolvoval, a teď byla nucena snášet moje nové dobrodružství v zdánlivě křehkém trenážeru, který jí připadal jako hračka. Ve srovnání s dopravním letadlem skutečně ano! Postavila se vystrašeně na rampě vedle trenážeru, chytla ho za ocas a zatřásla jím:

„Jestli v téhle věci spadneš, odjíždím na Kostariku,“ bouřila.

„Ale jdi, Ofi, tyhle věci jsou bezpečné. Cožpak nevíš, kolik techniky je v těchto strojích?“

Otevřel jsem dveře trenážeru, abych jí ho ukázal, ale neudělalo to na ni žádný dojem.

Protože se o mne bála a chtěla, aby děti byly v bezpečí, vyhodila jednou večer krátce před začátkem

letových hodin moje registrační doklady. Vysypal jsem v kuchyni na podlahu obsah odpadkového koše, prohledával odpadky, ale papíry jsem nemohl najít. Naše tříletá Dorothy užasle stála ve dveřích a líbezným hláskem se divila nepořádku. Tvrdohlavě jsem dál prohrabával smetí, něco chlácholivého jí při tom zamumlal a pak ve spěchu odjel do Glendal, abych se znovu zapsal do výcviku. V noci, když jsem se v posteli otočil, mnohokrát jsem viděl, že Ofeliina tvář je zvlhlá slzami. Moje ujišťování ani trochu neuklidnilo její obavy, ani neuspokojilo její potřebu bezpečí.

Za několik týdnů se zdálo, že se smířila s tím, že její manžel bude pilotem. Ale Bůh měl jiné představy. Ve skutečnosti se na pilota opravdu nehodím. Ačkoliv základní výcvik i deset praktických hodin proběhlo hladce, měl jsem pocit, že to skončí neúspěchem. Pravděpodobně bych prošel všemi příslušnými testy, ale věděl jsem, že když bych měl čelit obtížím nebo neočekávaným problémům, nejsem schopen ve zlomku sekundy dělat potřebná komplikovaná technická rozhodnutí. Ale protože jsem nechtěl ztratit tvář, odmítl jsem to vzdát. Tak za mne rozhodly okolnosti.

Když jsem po jednom večerním výcviku seděl v obývacím pokoji, udělalo se mi špatně. Rychle jsem došel do kuchyně ke dřezu. Během několika sekund jsem ho naplnil jasně červenou krví. Zesláblý jsem se dopotácel do ložnice.

„Ofelie ... musím ... jet do nemocnice. Dřez je plný krve,“ řekl jsem tiše.

Sousedka přišla pohlídat děti, Ofelie nastartovala Volkswagen a bleskurychle mne vezla do malé nemocnice blízko našeho domu.

„Tome, možná kdybys nedělal tolik věcí ... snad bys mohl jen trochu ubrat,“ pronesla Ofelie při předjíždění pomalu jedoucího nákladního kamionu. Její váhavá poznámka prolomila naše dlouhé mlčení. Měl jsem hlavu opřenou o okénko auta a zavřené oči.

„Jo,“ povzdechl jsem. „Hodiny létání. Budu to muset ... vzdát.“

V nemocnici jsem se zase ocitl na stole záchranné služby. Vedle mne na stoličce seděla se sepjatýma rukama Ofelie a napjatě pozorovala, jak mi vlídný muž v bílém plášti zastrkuje do nosu a krku hadičky. Měl slovanský přízvuk.

„Odkud pocházíte? Z východní Evropy?“ dušně jsem vypravil ze sebe. „Moje švagrová je z Ukrajiny.“

„Jsem z Ruska,“ usmál se a do paže mi zapíchnul jehlu pro intravenózní infuzi.

„Jak jste se dostal ven?“

„Byl jsem na lékařském sympoziu v Kanadě. Musel jsem doma nechat ženu a děti.“ Smutně sraštil čelo. „Je stále tam... mám krásnou ženu. Má blond vlasy.“

Bylo mi ho velice líto. Měl jsem vnitřní krvácení, ale alespoň moje žena vedle mne seděla. On krvácel jiným způsobem. Protože krvácení přestalo, poslal mne lékař na několik dní na pozorování o poschodí výše. Pak to opět začalo. Zpátky na intenzivní péči. Nasoukali do mne hadičku na gastrokopii, ale pro

množství krve nebylo nic vidět. Náhle se mi jako gejzír začala z úst řinout krev, klesla mi teplota a nohy se mi silně třásly.

„Potřebujeme sem dolů ihned devět lahví krve, rychle!“ poručil ostře doktor. Další dva mi ohmatávali žíly a pokoušeli se najít aspoň jednu, aby mohli začít s transfuzí.

„Kde je ta krev?“ křičel doktor.

„Zavolal tam někdo? Potřebuji ji okamžitě!“

Přišla sestra, zabalila mi nohy do teplé deky a jemně je držela rukama. Slyšel jsem hlas: „Všechno zase bude v pořádku.“ Další sestra mi držela ruce, protože jsem stále zvracel.

„Ó, Bože,“ modlil jsem se potichu. „Nic nejsem ... ale jestli můžeš, nech mne naživu pro Dorothy a Daniela ... Jsou ještě tak malí ... Nenech je vyrůstat beze mne. Prosím, Ježíši.“

Měl jsem pocit, že mne vezou ven z místnosti do haly a výtahem nahoru. Slyšel jsem slovo „operace“ a pak už byla jen tma.

Později na jednotce intenzivní péče, kdy jsem byl pod sedativy, jsem vnímal jako v mlze, že je tu moje matka s Ofélií. Zašeptala mi do ucha: „Budu se starat o děti.“

Diagnóza byla zase rakovina, tentokrát žaludku. Díky Bohu, že nádor, který chirurg odstranil, byl jen malý. Připadal jsem si jako ryba na udici, přikrytý prostěradly, s hadičkami, a šňůrami napojený na monitory. Můj bratr Jim z Dallasu přiletěl s druhým bratrem z New Yorku, a tak jsme v nemocničním pokoji měli jedno ze vzácných společných setkání.

Přišli také Jorge Garcia a farář Larry Swain a modlili se se mnou. V nemocnici jsem zůstal několik týdnů, než se mi žaludek zahojil.

Tolik jsem chtěl vidět děti! Jeden večer je Ofelie propašovala ke mně na poschodí. Nezdálo se, že by to sestřám vadilo. Sondy do žaludku jsem měl přechodně odpojenou, jen mi asi třicet centimetrů vyčnívala z nosu. Na klíně jsem držel malého Daniela, vedle mne seděla moje žena a Dorothy. Tak jsem v návštěvní místnosti trávil blažené okamžiky. Danielovi se líbila hadička. Pohyboval jsem s ní sem a tam, on ji chytal a snažil se ji žvýkat. Ofelie musela přiskočit na pomoc.

Během těch tichých dní o samotě jsem měl hodně času k modlitbám a přemýšlení o budoucnosti. Vedle postele jsem měl letecké knihy a Bibli. Nalistoval jsem si Žalm 139,9–10: „I kdybych vzlétl na křídlech jitrní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí...“

„Ó, Bože, co budu dělat?“ modlil jsem se. „Je pro mne fyzicky nemožné v této práci pokračovat.“

Pak přišel verš „Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.“ (Filipenským 4,13)

Jednoho večera jsem pozoroval muže vytírajícího podlahu. Zdálo se mi, že je latinskoamerického původu, proto když vytíral chodbu, oslovil jsem ho španělsky a řekl mu něco o Kubě. Ukázalo se, že je Kubánec. Vzrušeně zavolal jednu starší uklízečku, aby ji se mnou seznámil. Oči se jim leskly slzami vděčnosti, že Američan z Kalifornie má zájem o jejich vzdálený ostrov.

Rozloučili jsme se a já jsem se pomalu šinul v trepkách a županu chodbou a pohvizdoval si „Hrad přepevný je Pán Bůh náš“. Bylo to pozdě večer. Nemohl jsem zpívat, protože se mi stále ještě hojily břišní svaly, ale aspoň jsem mohl pískat. Přemohla mne tíha lásky ke Kubáncům, k lidem hladovějícím po slovu lásky – Boží lásky. Zastavil jsem u telefonní kabiny, zabudované do zdi, a volal jsem:

„Ó, drahý Bože, dej mi ještě jeden let, jen jeden let.“

Slzy mi stékaly po tvářích. Věděl jsem, že to nemohu vzdát. A On to věděl také. Otevřeme-li se mu, On sám se stane naším počátkem i koncem. Touhy, které On s potěšením vkládá do našich srdcí, také rád naplní.

Po několika týdnech jsem napsal Melovi Baileymu, bývalému armádnímu kapitánovi. Mel byl křesťan a zkušební pilot vrtulníku a mohl také létat na letadlech s pevnými křídly. Stanovili jsme předběžné datum přeletu koridorem Maya na svátek Den obětí války.

Mel pocházel z Virginie, proto se začal poohlížet po letadle na východním pobřeží a já plánoval průběh shozu literatury. Moje tělo bylo po operaci ještě zesláblé, ale začal jsem s důkladným programem vitamínů, zdravé výživy a lehkých cviků. Přitom jsem svazoval literaturu do snadno manipulovatelných dva a půl kilogramových balíčků, a abych mohl provaz dostatečně utáhnout, používal jsem Ofeliiny rukavice na mytí nádobí.

Třikrát denně jsem v každé ruce stokrát zvedl

jeden takový balíček, abych si pro let zlepšil svalový tonus. Musel jsem být schopen levou rukou ve dvaceti minutách vyhodit sedmnáct krabic dva a půl kilogramových balíčků, a to jsem na každém z nich musel ještě nejprve přerušit provázky. Stovky kilogramů v dokonalé koordinaci. Pouhé tři měsíce dělily operační stůl od letu, ale důvěřoval jsem v Boží pomoc.

Večer před odjezdem z Kalifornie na východní pobřeží, kde jsme měli s Melem sraz, mi Ofelie pomáhala naložit auto. Byl to náš nejdelší a nejnebezpečnější let. I když jsme na Kubě byli legálně zaregistrovaní, poletíme několik set kilometrů v jednomotorovém letadle v noci nad mořem.

Ráno v den odjezdu na Floridu jsem stál u Danielovy postýlky. Bylo mu něco málo přes rok. Položil jsem ruku na raneček spící pod pokrývkou a modlil se: „Pane Ježíši, je tvůj. Ty máš o něj péči, Pane.“ Po špičkách jsem šel do ložnice Dorothy, která také spala, a pomodlil se za ni. Ve dveřích jsem políbil Ofelii. Oba dva jsme zadržovali slzy.

„Bůh ti požehnej, Ofelie,“ řekl jsem tiše.

„Tobě také, miláčku,“ usmála se. „Budu se za tebe modlit...“

Pustil jsem její ruku a vykročil do budoucnosti.

Ačkoliv břímě Kuby těžce doléhalo na mé srdce, pociťoval jsem nesmírnou bolest z odloučení od Ofelie a dětí. Kdyby v Matoušovi 10,37–39 nebyla ona Ježíšova slova, nebyl bych zůstal věrný svému rozhodnutí a nebyl bych ten poslední let uskutečnil. Ježíš řekl:

„Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden.

Kdo miluje syna nebo dceru více nežli mne, není mne hoden.

Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden.

Kdo nalezne svůj život, ztratí jej. Kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.“

Miluji vroucně svoji rodinu. Ale ve světle veliké, vše dávající a obětující se Boží lásky, jak bych Ho mohl nemít na prvním místě? Jeho láska zahrнула mne i mou rodinu, jeho láska mne také poháněla, vedla a pozvedala, abych tuto cestu uskutečnil.

Byl jsem pravděpodobně jediný cestující na vnitrostátní lince aerolinií, který měl navíc sedmnáct kusů zavazadel. V Orlandu jsme se setkali s Melem a pak přenocovali u Ronalda a Brabary Sansfieldových.

Večer jsme u nich doma dokončili rekapitulaci detailů posledních minut letu, společně se s nimi modlili a zamýšleli nad Božím slovem. Jeden verš zněl: „Žádná zbraň vyrobená proti tobě se nesetká se zdarem.“ Další slovo bylo z oddílu o proroku Eliášovi, před nímž se rozestoupily vody, když udeřil o zem pláštěm. Sansfieldova rodina je krásným místem víry a moci v Kristu Ježíši. Jejich dům není jen domov, ale církev, a to pro nás bylo velkým povzbuzením.

Ráno 26. května začalo nádherným východem slunce. Když jsme se Mel a já zvedali v našem Che-

rokee Six z rolovací drány na mezinárodním letišti v Orlandu, obloha byla jasná. V duchu jsem si opakoval slova letového dispečera z řídicí věže: „Krásný den pro Bimini! Přeji vám dobrý den, Julie osmdesát.“

Měli jsme letět do Nassau přes Bimini, což je malý ostrůvek na Bahamách. V Nassau jsme měli mezi přistání před přeletem Kuby do Montego Bay na Jamajce.

V Nassau jsme dostali špatnou povětrnostní zprávu. Oblastí, kudy jsme měli letět, postupovala bouře. Její přesná lokalita nebyla známa. Nebyla zvláště prudká, ale mohla způsobit problémy. Bylo slyšet tukaní dálkopisu a Mel a já jsme se na sebe beze slova podívali. Meteorologické záznamy a mapy naznačovaly riskantní situaci. Ale jak riskantní?

Nedělali jsme z toho žádné drama, jednoduše jsme se rozhodli pokračovat v plánovaném letu. Pokud ne, trvalo by to několik dní, než bychom z Kuby dostali nové povolení k přeletu a mohly by nastat další komplikace. Mel si dole koupil tričko s nápisem „Na Bahamách je to lepší“. Ve srovnání s tím, do čeho jsme letěli, to *bylo* na Bahamách skutečně lepší.

Znovu jsme byli na cestě. Když jsme 26. května opouštěli rolovací dráhu v Nassau, byl horký večer. Jakmile Mel začal rovnoměrně stoupat do výšky tří tisíc metrů, dokončoval jsem otevírání sedmnácté krabice s literaturou.

Noc se už snášela, když jsme se blížili ke kubánskému pobřeží, k našemu osudnému přeletu vzdušným koridorem Maya ...

Z milosrdného snění mě vytrhlo děsivé zařinčení. Posadil jsem se, protože na dveře cely dopadla velká kovová závora a masivní ocelový plát s vysunovacím okénkem se otevřel. Odvedli mě dolů po schodech dolů do nějaké malé místnosti. Na každém rohu jsem musel zastavit a otočit se ke zdi, abych neviděl do tváře ani jednoho z vězňů. Dozorce, který mne doprovázel, zaklepal na dveře. Vstoupil jsem do místnosti a posadil se před psací stůl.

Za stolem seděl muž, se kterým jsem strávil několik set hodin – kapitán Antonio Santos Salazar (pravděpodobně to však nebylo jeho pravé jméno). Seděl klidně, se zkříženýma rukama, spokojeně se usmíval jako kočka, která konečně chytila svou myš, a v zelené vojenské uniformě se stříbrnými hvězdičkami vypadal velice dobře. Díky svému nesmírnému vyčerpání jsem si z našeho prvního rozhovoru moc nepamatoval. Bylo zřejmé, že muž už dlouho čekal na to, aby mne dostal. Do cely č. 44 jsem se vrátil stále jako omámen. Položil jsem se na pryčnu a zase se převracel ze strany na stranu a pokoušel se spát.

Něco mě zalechtalo ve vlasech. Chytil jsem asi pavouka nebo pavučinu a chtěl ji odhodit. Jak jsem natáhl ruku, ucítil jsem, že z řetězu držícího pryčnu visí provázek. Ihned jsem se posadil a začal se rozhlížet. V šeru cely jsem objevil kříž spletený ze dvou provázků z mopu. Visel na mopové trásni, k níž byl připevněn lidským vlasem.

„Přede mnou tu byl nějaký bratr. Chvála Pánu!“ zašeptal jsem.

Mezi námi se vytvořilo mystické, a přece oprav-

du skutečné společnosti v Ježíši. Stezkou, kterou mne nyní Pán nechal jít, už kráčeli jiní. To neznamenovalo jen pouhé povzbuzení nebo posílení; bylo tu mocné duchovní pouto mezi mnou, Bohem a tímto neznámým věřícím člověkem. Jednou se s ním určitě setkám.

O několik hodin později jsem se po krátkém spánku probudil a dostal jsem kousek tvrdého bílého chleba a „mléko“. Až později jsme se dověděli, že toto mléko dodávala v sušeném stavu Čína a bylo označeno „jen pro zvířata“. Mnohokrát jsme měli podezření, že nám do něj přidávali drogy.

Když oknem začalo dopadat více světla, vydal jsem se na průzkum. Okno tvořily dvě šterbiny v betonové zdi, které zaručovaly, že nebylo vidět ani dovnitř ani ven. Všiml jsem si, že do betonu na nižší šterbině je vyryté slovo *Milagro*, což ve španělštině znamená zázrak. A kladl jsem si otázku, jaký zázrak by to musel být, abych se odsud dostal na svobodu, a děkoval jsem Bohu, že jsem ještě naživu.

Poprvé jsem si všiml, že jsou v cele čtyři dřevěné pryčny. Do dřeva té, která byla naproti mojí, bylo vyřezáno slovo Dios – Bůh. „Hm, Bože,“ řekl jsem nahlas, „Ty jistě všechno děláš dobře.“ Nejen že jsem měl v cele Ježíšovo znamení upletené z trásní mopy, ale také znamení Boha Otce a Duha svatého.

Krátce po svém objevu jsem se musel vydat na pochod k dalšímu výslechu. O Melovi jsem nic nevěděl, úplně zmizel. Opět jsem vešel do Santosovy místnůstky. Ten se usmíval a mnul si ruce.

„Dobře, dobře, Thomas, myslím, že víte, že tentokrát vaše mise neuspěla, že? Ano, neuspěla! Loni jste letěl přes Matanzas, ale teď jste tady.“

„Kapitáne, i když jsme tady havarovali, misie neselhala,“ odpověděl jsem a podíval se mu zpřímá do očí. „Víte, literaturu jsme shodili všechnu. Opravdu se nestarám a je mi jedno, co se mnou uděláte ... zastřelíte mne?“

Zasmál se, potřásl hlavou a procedil: „Ne.“ Začínala fáze mírného výtlesku.

„Vy lidé od CIA vždycky mluvíte o pilulkách s jedem a podobných věcech, ale je to všechno jen divadlo... nikdy je nepoužijete,“ vysmíval se. „Až příliš se staráte. Nezemřete. My vás nehodláme zastřelit.“

Santoz držel v ruce jeden z našich traktátů. Měl jsem z toho radost, protože to bylo evangelium speciálně psané pro něj, pro marxistu.

„Je vám jasné, že všechnu tuhle literaturu najdeme, ano?“ pronesl s vážností. „Protože naši lidé od daní revoluci ji dobrovolně donesou na policii. Nacházejí ji na střeších domů, na ulicích, všude ... ale my ji dostaneme všechnu.“

(Později jsem se dověděl, že to byla lež. Literatura byla „doručena na správná místa“.

„I kdybyste ji zkonfiskoval všechnu kromě toho jediného kousku, který držíte v ruce, pak naše mise neselhala,“ řekl jsem mu rázně. „Pro mne je důležitá právě ta skutečnost, že ho čtete. Jestli někdy dovolíte Bohu, aby vstoupil do vašeho srdce, pak naše cesta bude mít cenu.“

Zdálo se, že se ho to dotklo a udivilo. Přečetl trak-

tát ještě jednou. Pak se schoval za svou marxistickou terminologií a nazval ho „diverzí“.

„Kapitáne, mluvíte o míru, světovém míru. Dovolte mi položit vám otázku.“

„Výborně!“ Usmál se a naklonil se ke mně v naději, že se rozvine rozhovor, ve kterém se mu podaří ze mne nenápadně dostat potřebné informace.

„Na světě je plno národů, že?“ začal jsem. „Ty národy mají občany, kteří žijí ve státech nebo provinciích.“

Udiveně sraštil obočí a přikývl.

„Státy mají města. Města mají ulice, ve kterých žijí rodiny. Takže základní jednotka státu je rodina, že ano?“

Zvedl ruku na protest. „Ne. Komunismus není orientován na rodinu, je to masové hnutí,“ zasupěl pohrdavě.

„Kapitáne Santozi, hádáte se se svojí ženou?“

Udivený touto osobní poznámkou se uvolnil, usmál se a pohodlně se opřel v červené vinylové židli. „Hm, máme svoje neshody, jistě. Každý je má.“

„Pak,“ tlačil jsem ho do kouta, „jak můžete mluvit o světovém míru, když ho nemáte ani sami doma? Ten začíná ve vašem vlastním srdci!“

„Ne, ne!“ Zuřivě se napřimil.

„Ježíš může změnit společnost, pokud mu dovolíme, aby přinesl lásku a pokoj do srdcí jednotlivců, do rodin, dům od domu, ulice od ulice. On mi dává veliký pokoj i teď, když sedím tady před vámi.“

Dveře se prudce otevřely a do místnosti vrazil major.

Ať byly jeho záměry jakékoliv, vždy poslouchal nebo přehrával pásky z mých sezení se Santosem. Bylo natáčeno každé sezení. Major se na mne mračil.

„Přestaňte už s těmi řečmi o Ježíši. Jste od CIA!“ zakřičel a divoce mával oběma rukama.

Chtěl jsem mu říci, že „armáda“, jejíž představitelem jsem, je mnohem početnější a nekonečně schopnější než CIA. Pro válku, která není proti tělu a krvi, ale proti mocnostem, silám a duchovnímu zlu, Ježíšovi vojáci mají mnohem účinnější zbraň. Tou zbraní je mocná Ježíšova láska. Ale místo toho jsem byl odveden do cely.

Během několika prvních dní na mne začal doléhat pocit totální izolace, jež se Santos snažil vyvolat. Často mi říkal: „Vaše rodina si myslí, že jste mrtev.“ Byla to samozřejmě lež, protože Melova žena telefonovala na pobřežní hlídku v Miami a dozvěděla se, že jsme zůstali na Kubě. „Můžeme vás tady držet roky. Nikdo o vás neví.“

Když jsem pak zase ležel na pryčně a uvažoval o tom, zaplavila mne vlna zoufalství. Pak jsem si vzpomněl, že v knize Zjevení stojí, že jména těch, kteří vyznali Ježíše, jsou zapsána v nebesích. Hlasitě jsem opakoval: „Moje jméno je v Knize života!“ Pocítil jsem, jak se břímě trochu odlehčilo. Aniž jsem si to uvědomoval, používal jsem meč Ducha – slovo Boží – abych odrazil tento ďábelský útok.

Seděl jsem napůl vzpřímený a opakoval znovu a znovu: „Moje jméno je zapsáno v Knize života.“ Neuvažoval jsem nad tím, jaký to má duchovní vý-

znam, ale fungovalo to. Moje hlasité vyslovení odrazilo tmu a já jsem mohl pocítit, jak mnou začíná proudit síla. Vyskočil jsem z pryčny, zvedl ruce a volal: „Děkuji ti, drahý Bože, děkuji ti! Mohou se mnou dělat co chtějí, protože moje jméno je v nebesích. Vím, že moje jméno je tam.“

Zaplavily mne slzy radosti a úlevy z Jeho péče. Chvála a vyznávání Jeho Slova rozbily jeden z mnoha řetězů, kterými mě chtěl satan svázat. S radostí jsem si uvědomil, že i když jsem ve vězení, smím být nejen „svobodný“, ale také mohu dělat to, na co jsem před uvězněním – a je to smutné – měl čas jen zřídka-kdy. Těšit se z Boha a Jeho přítomnosti.

PŘITUHUJE

Během prvních snadných dnů výslechů jsem ve své třímetrové cele začal chodit sem a tam. Podle zkušenosti křesťanských přátel uvězněných pro Krista za poslední dvě léta v Rumunsku, Bulharsku a Rusku jsem si byl vědom, že tato cela je pro čtyři vězně nadměrná. Při každém z pěti kroků, které jsem udělal, opakoval jsem jména biblických postav a připomínal si jejich situace.

„Daniel ... dva, tři, čtyři, pět. Rachab ... dva, tři, čtyři, pět. Šadrak ... dva, tři, čtyři, pět. Pavel ... dva, tři, čtyři, pět.“

Připomínal jsem si Vasila Raskola, jehož cela byla tak malá, že se mu na nohou udělaly křečové žíly, Sabinu Wurmbrandovou, která jedla trávu a omdlé-

vala slabostí, jejího manžela Richarda, který ležel víc jak rok v místnosti pro umírající.

Každou sobotu a neděli jsem slyšel stráže, jak na dvoře při „bohoslužbách“ skandují politická hesla. Kdo říká, že komunismus není náboženství, nikdy ho nezažil. Stále mne udivuje, že naše biblické školy a semináře vyučují způsob, jak vydávat svědectví buddhistům a hinduistům, ale ne marxistům, kteří nyní tvoří jednu z největších „církví“. Mluvím o přepečlivě vypracované doktríně ateistického dialektického materialismu, kterou všichni ti věrní musí postavit na první místo před své ženy, děti a dokonce i vlastní životy. Cožpak to není „náboženství“?

Dny plynuly. Stále se usmívající Santos říkal: „Pamatujte si, nemusíte mluvit, ale pak světlo ve vaší cele bude svítit ve dne i v noci. Jak dlouho chcete čekat? Rok? Ne, tak dlouho to trvat nebude. Na kobylku se vám dostaneme určitě dříve.“

Když jsem toho dne ležel na pryčně a přemýšlel o jeho slovech, uslyšel jsem někoho pískat melodii písně Hvězda jitřní. Vyskočil jsem a přiložil ucho k pantu ocelových dveří. Možná to byl Kubánek. Nebo je tu víc Američanů? Zapískal jsem několik taktů z námořnické hymny a čekal. Po pár sekundách se chodbou nesla její druhá polovina! Tak nás tu bylo víc. Avšak staré přísloví „v počtu je síla“ v tomto případě neplatilo.

Zmínil jsem před kapitánem Santosem mezinárodní zákony, týkající se věznění lidí bez soudního procesu, ale on se jen smál: „My nemusíme poslou-

chat žádný mezinárodní zákon. Kde si myslíte, že jste? Tady je Kuba.“

Později jsem se setkal s Američanem Lestrem Perrym, kterého zde bez soudu drželi deset let. Pak se konečně dostal k soudu a byl odsouzen na deset let. Když se komunisté následujícího týdne dověděli, že už ve vězení deset let byl, přidali mu navíc ještě jeden rok.

Téměř na konci prvního týdne kapitán s patřičnou dramaticností slíbil, že mi něco ukáže. Příštího rána s velkou okázalostí vytáhl z kapsy malou hnědou obálku a zašklebil se: „Něco jsem u vás našel. Pamatujete si, že jsem vám slíbil malé překvapení?“ Pomalu otevřel obálku a vysypal z ní na desku psacího stolu kříž z mopového provázku. Pak se s triumfálním úsměvem usadil v židli a sledoval moji reakci. Bylo mi ho líto. V provázku ani v žádné jiné relikvii není moc. Ta moc je v Ježíši, přebývajícím skrze Ducha svatého každého dne přímo v nás.

„Ten kříž je jen symbol,“ snažil jsem se mu vysvětlit. „Není důležitý. Kromě toho já jsem ho neudělal, ale nějaký bratr v Kristu. Já jsem si včera udělal jiný a ten visí tam, kde jste vzal tenhle.“

Jeho reakce mne překvapila. Vyskočil ze židle, jako by ho vystřelili, chytl mne a téměř se mnou běžel do cely. Našel křížek, vytrhl ho z pryčny a zařval: „Za to Spojené státy zaplatí tisíce!“

Jeho mysl byla uzavřena strachem a nenávistí, naprogramovanými Marxem a Leninem. Marx, hlas pracujících (sám těžce nepracoval ani jeden den svého života, ale žil na úkor druhých), volal po od-

stranění náboženství, jež nazýval „opiem lidstva“. Avšak tento řvoucí obrylený kapitán, stojící přede mnou a svírající křížek z provázku v pěsti, byl ukázkou toho, co ideologické opium ve skutečnosti je.

Jeho frustrace byla zřejmá stále víc a víc. Později jsem mu během rozhovoru řekl, že Bůh se stará o všechny naše potřeby a že se i za neobvyklých okolností může postarat o ty, kteří ho milují. Zmínil jsem proroka Eliáše, kterému nosili potravu havrani. Kapitán zabručel a nic neříkal. Když mne toho večera vedl do cely, zařval před dozorci: „Jste od CIA, od CIA!“ Zdálo se mi, že tento výstup sehrál spíše proto, aby si sám dodal odvalu, než aby mne zastrašil. Natáhl se přes moji pryčnu a sebral mi tác na jídlo.

Druhý den ráno při výslechu se ke mně naklonil a posměšně pronesl: „Tak nakrmili vás včera večer ptáčekové?“

„Ne,“ odpověděl jsem klidně. „Ale Bůh mi dal pokrm, o kterém nemáte ani ponětí.“

To ho zmátlo a díval se na mne jako na blázna. Vyprávěl jsem mu o hostině radosti a lásky, kterou mi Pán připravil v cele. Myslím, že byl ve skutečnosti zklamán, protože to nebyl žádný „zázrak“. Byl jako smutný a hladový Herodes. Po týdnu už byl unavený z naší duchovní konverzace, která mu připadala jako ideologický kolotoč, a s rostoucí netrpělivostí se snažil pokračovat v programu dál.

„Víte, že vám začíná žloutnout obličej?“ vysmíval se. Se znepokojeným pohledem studoval moji tvář a mluvil o rakovině, která se zase znovu objevila. Neměl jsem zrcadlo.

„Podívejte se, kapitáne, pravděpodobně mám za sebou mnohem víc psychologických kurzů než vy. Těmi nesmysly o rakovině mě neobalamutíte,“ odpověděl jsem s despektem.

Prudce rozhodil rukama, postavil se a vykročil směrem ke mně. Jeho ego bylo hluboce uraženo. Byl plný vzteku, že mám bílou kůži, že se považuji za lepšího než on a obvinil mne z bigotnosti.

„To je směšné! Moje žena je z Kostariky, moji spolužáci na kolejích byli Afričané,“ marně jsem se bránil jeho třídní nenávisti na základě rasových rozdílů. Stiskl bílý knoflík vedle psacího stolu a v zadní stěně se okamžitě otevřely dveře. Vešel malý, svalnatý major a začal bušit pěstí do mramorové desky stolu.

„Tímto způsobem nemůžete mluvit ... Ježíš Kristus ... samé náboženství ...“ řval. „Kde si myslíte, že jste? A vůbec. Myslíte si, že tohle je obyčejná policie, ha? To je G-2, G-2!“

Odmlčel se, aby si otřel slinu ze rtů. Z kapsy začal dolovat jakýsi předmět a pak ho hodil na stůl. Užasle jsem zíral. Byl to stejný balíček jako ty, které jsme v roce 1973 shodili na moři.

„Tisíce takových se dostalo na naše pobřeží,“ křičel major. „Proč je literatura v tomto balíčku stejného typu jako ta, kterou jste shazovali z letadla?“

Neobtěžoval jsem se odpovídat. Co bych měl říci? Byl jsem fascinován touto sedmiletou stopou. Natáhl jsem ruku a zvedl balíček. Dotkl jsem se několika zrněk bílého písku, který ulpěl v podélné trhlině. Major křičel dál, snažil se mne zastrašit tím, co všech-

no vědí. Ale já jsem nic neslyšel. V duchu jsem jásal. Sedm let trvalo, než jsem se to dověděl, ale teď konečně vím!

Rozzlobený major Alvarez nepřestával, a já jsem získával informace. Literaturu dostalo mnoho lidí. Také policie něco našla. *Úžasné. A také to četli.* I když jsem si nebyl jist, zda ještě někdy uvidím své drahé, byl jsem spokojený, že chléb, Boží chléb se přes moře ke mně vrátil.

Major však ještě neskončil. Zřejmě uviděl výraz radosti na mé tváři, otevřel proto zadní dveře a pokynul prstem. „Chcete si zahrát baseball? Mám vedle pátku a rukavice. Běžte dál. Zahrajme si.“

Těžce dýchal a oči měl podlité krví. Baseball, o kterém mluvil, nebyla samozřejmě žádná hra. Zavrtěl jsem hlavou. Do cely mne doprovázel kapitán Santos a cestou se na mne hrnula zase stejná obvinění.

„Jste špión CIA. Začněte vypovídat, jinak zapomeňte na to, že ještě někdy uvidíte svou rodinu,“ chrлил na mne.

Bůh si používal maličkostí, kterými mně dodával sílu. Asi je to cesta těch několika málo šťastných, kteří se naučili být uvnitř tiší a všímat si svého okolí. Musel jsem se toho hodně učit. Slyšel jsem ptáky. Jaká hudba! A připomínal jsem si, že Bůh, který chrání vrabečky, opatruje i mne.

Jednou jsem zpozoroval malou bílou mořskou mušli zapuštěnou do růžového mramoru desky vyšetřovatelova psacího stolu. Dva nebo tři dny jsem tiše seděl před kapitánem Santosem a pozoroval mušli, zatímco on věrně probíral svůj ideologický růže-

nec, okořeněný úsměšky a hrozbami. Dokonalost Boží architektury byla úžasná a fascinující. Jak musel být šťastný, když tvořil toto umělecké dílo!

Jednoho odpoledne Santos upozoroval, že mu nevěnuji pozornost, přerušil svoje zaklínací formule a zeptal se: „Na co zíráte?“

„Na mušli.“

Kapitán se předklonil, aby se podíval, a pak zvedl obočí, jako by říkal: „No a co?“

Seděl jsem na kraji tvrdé dřevěné židle, s rukama založenýma podle předpisu a pomalu jsem se rozpovídal.

„Víte, žasnu nad takovou nádhernou věcí. Ty její spirálovité křivky jsou tak dokonalé. Takové jedinečné umělecké dílo. Bůh byl vždy citlivý architekt.“

Kapitán pouze zamručel a na moje malé kázání se ušklíboval.

„Možná,“ pokračoval jsem, „má Bůh víc porozumění a lásky pro krásu než my. A může tu krásu také vložit i do nás.“

Santos pokrčil rameny a tvářil se nezúčastněně.

Druhý den při výslechu měl kapitán jiný stůl. Mušle byla pryč, ale její Tvůrce byl stále zde. I když jsem nebyl vynikající ideologický diskutér, ani expert na vysvětlování teologických otázek ateistům, začínal jsem si uvědomovat, že si mě Duch svatý mnohokrát jednoduchým způsobem použil ke svojí slávě.

Kapitán používal meč logiky, vědy, psychologie a materialismu, ale já jsem byl ve spojení se Stvořitelem vesmíru. Moje odpovědi nebyly brilantní, ale

byly dávány s láskou v srdci. Zdálo se mi, že se Santos probouzí.

Santos zkusil novou metodu. Několik dalších dní používal jména mých dětí, aby mne trápil. Nikdy jsem mu je neřekl, ale zřejmě moji rodinu ve Spojených státech sledovali.

„Tak jak se dnes daří Danielovi? A co Dorothy?“ Santos se šklebil a rozvaloval se v židli, ruce za hlavou.

Musel vidět bolest odrážející se v mé tváři. Jeho nový šíp se zabodl přímo do mého srdce.

„Moje děti jsou v Božích rukách.“ Hlas se mi téměř zlomil. „Jednoho dne se s nimi setkám v nebi.“

„Ale vy,“ Santos si vedl svou, „vy jste v našich rukách. Už je nevidíte. Jaké budou po letech, když budou vyrůstat samy, bez otce?“ Odmlčel se a pozoroval, jak se jeho neviditelný nůž zařezává dovnitř. „Nemyslíte, že vás budou postrádat?“

Nemohu popsat tu bolest. Nerad na to myslím. Byl to nejhorší den mého života.

Slyšel jsem, že v jiných komunistických vězeních, například v Rumunsku, do cel sousedících s celami vězňů zavírali děti a bili je, dokud nekřičely a neplakaly. Zoufalému vězni řekli, že jsou to děti jeho. Když jsem viděl, jak krutě manipuluje Santos se jmény mých dětí, vím, že je to možné.

Opět přišel major Alvarez. Vyšetřující byli zřejmě tlačeni z vyšších míst, aby výslech urychlili. Stále jsem nevěděl, zda moje rodina ví, že jsem naživu. Zase na mne řval a nařídil mi, abych přestal řečnit o Ježíši a přiznal se, že jsem od CIA. Ve své zuřivosti mi nepřímou dal další informace.

„Myslíte si, že je tady Čína? Myslíte si, že můžeme vzít celé Manzanillo a dát ho pod zámek?“

V duchu jsem se usmíval, protože mi bylo jasné, že se v Manzanillu musí mluvit o „poprasku na Broadwayi“, který jsme způsobili v jednu hodinu ráno. Pravděpodobně to byl největší rozruch, který tu léta nezažili.

Doufal jsem, že nezůstaneme dlouho inkognito, že se naše rodiny dovědí, co a jak s námi je a kde asi jsme.

Při jedné příležitosti vstoupil do místnosti společně s majorem nějaký černochoch, tajný v civilu, o kterém ostatní mluvili jako o svém nadřízeném. Foukl mi cigaretový kouř přímo do obličeje a civěl na mne.

„Už jsme unaveni, abychom si s vámi dál hráli,“ varoval mne chladně. „Myslíte si, že vaše náboženství je silné, ale není. Naše je třikrát silnější než vaše.“

Po dalším kole marných otázek znechuceně odešli. Zůstal se mnou kapitán a mně se zdálo, že i jeho postoj ke mně se začíná měnit.

„Zažil jste někdy chladné počasí?“ otázal se mne laskavě.

„Ano,“ odpověděl jsem s obavami nad jeho náhlou proměnou.

„Máte rád sníh?“

„Proč ne?“

„V jakém podnebí jste žil?“ pokračoval.

„Posledních osm nebo deset let v teplých krajích.“

Usmál se a pokynul dozorcům, aby mne odvedli do cely. Tentokrát byla moje pryčna připevněna ře-

tězem ke zdi. Ležel jsem na podlaze s hlavou opřenou o boty a zpíval píseň.

„Přestaňte zpívat!“ okřikl mne přes zeď dozorce. Začal jsem si pobrukovat.

„Přestaňte s tím!“

Tak jsem si začal pískat „Hrad přepevný jest Pán Bůh náš „Je-li to církevní píseň, nemůžete ani pískat!“ zuřil dozorce.

Moji věznitelé přitvrdili. Asi o půlnoci se otevřely dveře a do cely vpadlo pět velkých mužů. Jeden mi přehodil přes hlavu černou kapuci a uvázal mi ji kolem krku. Budou mě bít? Vystrašeně jsem dal ruce před sebe a křičel: „Budu vypovídat, budu vypovídat!“

Vyvedli mne ven z budovy a hodili na podlahu auta. Seděli tam dva nebo tři muži a nohama mne drželi na zemi. Do zápěstí se mi zařezávala pouta. Auto jezdilo asi stále dokola. Řidič měl téměř celou dobu nohu na plynu a motor běžel na plné otáčky, abych měl dojem, že jedeme do jiného vězení. Později jsem z poslechu zvuků za oknem usoudil, že mě ve skutečnosti zase dovezli do stejné budovy. Tentokrát mne stráže zavedly do zvláštního oddělení na prvním poschodí, kde policie používala rafinovanější techniky.

Zpočátku jsem měl strach z udušení, protože pod kapucí jako by nebyl žádný vzduch. Kolem krku jsem měl napevno uvázaný drát nebo provaz. Auto zastavilo a já jsem musel něco přeskakovat, pak vyskočit do výšky a plazit se v trávě, než jsme se dostali k nějakému jinému vchodu. Slyšel jsem, jak se skří-

pavě otevírají velké ocelové dveře, jimiž mne muži dovedli dovnitř.

První věc, kterou jsem v této části budovy ihned zaregistroval, byl nesmírný hluk. Než mne muži dovedli do cely, musel jsem znovu jít v podřepu, cosi přeskakovat a plazit se. Strhli mi kapuci a nechali mne stát v chladné a jako uhel černé místnosti. Velice se mi ulevilo, že mne nebili. Stál jsem tam jako omámený a marně se snažil něco vidět. Když moje vzrušení opadlo a trochu jsem se uklidnil, ucítil jsem chlad, přicházející ode dveří.

S klopýtáním jsem se k nim dostal, zvedl ruce a nahmatal asi třicet centimetrů dlouhý a dvanáct centimetrů široký otvor, ze kterého silně foukalo. Z poloviny byl ucpán hadry. Tenká bavlněná kombinéza bez rukávů mi moc platná nebyla. Abych se zahřál, třel jsem si paže a vydal se na průzkum cely. Našel jsem postel s vylezlými pery a páchnoucí matrací a starou dřevěnou židli přibitou k podlaze.

„Hm, není to až tak zlé,“ zamumlal jsem. „Aspoň jsem celý.“

Kladl jsem si otázku, proč nechtěli zanechat na mém těle stopy po násilí. *Asi mají pro to nějaké zvláštní důvody.*

Lehl jsem si, ale nebylo možné v té zimě usnout. K popisu místnosti by se hodil výraz „lednice“ nebo „vzduchová klimatizace“. Protože jsem věděl o své fyzické slabosti a nedostatku spánku, říkal jsem si, jak tu asi dlouho vydržím. Ta nejvzácnější věc, kterou jsem potřeboval a kterou jsem neměl, byl spánek. Ve stejnou dobu se v Texasu moje matka za mne

modlila, aby mi Bůh dal spánek. Jako vždy, Duch Svátý ví o našich nejhlubších potřebách. Toho dne – 7. června 1979 – si Ofelie do svého deníku udělala významný zápis. I k ní mluvil Pán.

„Dnes nemám vůbec dost slov, abych poděkovala Pánu za to, jak dobrý je k mému manželovi. V těchto chvílích mi Pán ukazuje svou moc a já vím, že mu pomáhá ve zkoušce, kterou právě prochází. Haleluja a sláva Bohu, protože vím, že mi přivede mého manžela zdravého a v pořádku a bude to k slávě Boží. Ať je požehnáno jméno Boží.

Nemohu tomu věřit, ale Bůh působí v každém z nás takovým způsobem, že jsme na pokraji exploze z radosti za jakýchkoli okolností. Haleluja!“

Znovu a znovu pronikala Ofeliina víra až za moře do mé tvrdé zkoušky. Znovu a znovu se mnou smýkali a s kápí přes hlavu jsem se musel plížit a přeskakovat až do oddělení pro výslechy. Živě jsem si přitom představoval velikou Boží ruku, ruku Světla a sebe stojícího uprostřed této chránící a pozvedající ruky. Pak jsem si připomínal ujištění z Jana 10,28: „Já jim dávám věčný život, nezhynou na věky a nikdo je z mé ruky nevyrve.“ Jsem v Boží milující ruce, ať se mnou dělají, co chtějí.

Toto zaslíbení jsem si šeptem opakoval, když mne strčili na záchod a pověsili nad domnělým srázem.

Kapitán seděl za psacím stolem v malé místnosti,

v níž bylo také trochu chladněji, a smál se, když mi strhli kápi z hlavy.

„Dnes je jaksi teplo, že?“ posmíval se a svlékal si vojenský kabát, aby mohl začít s kolotočem otázek. „Pro koho pracujete?“

„Pro Ježíše.“

„No, je to pravda? A kolik vám ten Ježíš za ty cesty platí?“

„Nedělal jsem to pro peníze. Můj plat je láska a požehnání, které mi Bůh dává, protože ho poslouchám.“

Většina jeho otázek se točila kolem peněz, CIA a revoluce. To bylo jediné pojetí moci, které se mu zdálo být pochopitelné. Asi po třech nebo čtyřech dnech zimy a nedostatku spánku jsem začal používat novou formu moci, která pro něho byla znepokojující. Byl jsem příliš unavený, abych mohl sledovat jeho myšlenkové pochody. Seděl jsem před ním, hlava mi klesala a myšlenky mi bloudily.

Jak mám vést tento boj? Může to trvat věčně. Duch Svatý mi dal určitou míru lítosti a soucitu s tím mužem, který byl větším vězněm než já. Přestal jsem odpovídat na jeho otázky a díval jsem se mu upřeně přímo do očí. Ó, Bože, pomoz Antonioví. Učiň průlom, Ježíši. On je v této chladné místnosti jediný, který nikdy nepoznal teplo tvojí lásky.

Tak jsem se před ním modlil hodiny. Jeho otázky byly méně časté, až nakonec přestaly.

„Co děláte?“ zeptal se.

„Modlím se za vás.“

Otevřel ústa dokořán. Rukou si pročísl vlasy a pak

zašmátral po cigaretě. To bylo poprvé, kdy jsem ho viděl kouřit. Seděl jsem dál zpříma podle předpisu, díval se na něho a modlil se.

Nervozně se rozhlédl po místnosti, pak začal prsty bubnovat do stolu. Na příštím sezení mě překvapil slunečními brýlemi. Zřejmě nechtěl, abych mu viděl do očí. Ale Bůh nepotřebuje oční kontakt. On působí na srdce. Pokračoval jsem v modlitbách.

Santos poslal pro Alvareze. Major byl vždy jeho posledním východiskem z nouze. S rudým obličejem a zuřivý jako obvykle se přihnal do místnosti.

„Tak vy si myslíte, že je to hra?“ zařval a na důraz udeřil pěstí do stolu. „Teď vám ukážeme, zač je toho loket!“

Občas jsem zaslechl křičící muže, jak buší do ocelových dveří. Pro strašný hluk větráku a kompresoru, které ochlazovaly tuto část budovy, bylo většinou velmi těžké něco slyšet.

Hodili mne do jiné cely. Strhli mi kápi a během několika sekund se zabouchly velké ocelové dveře. Perfektně koordinovaný postup, byl jsem si jist, že byl v minulých letech proveden natisícekrát. Nejprve jsem z nového prostředí pociťoval obavy, ale pak jsem se uklidnil, protože jsem si uvědomil, že jsem ve stejné cele. V naprosté tmě jsem tápal podél stěn a zjistil, že tam není ani postel ani židle. Po prvních okamžicích, než se moje tělo ochladilo z námahy na chodbě, jsem zpozoroval další změnu. Otvor ventilátoru byl otevřen naplno. Vzduch byl do cely pouštěn takovou rychlostí, že mi to málem vyrvalo vlasy z hlavy.

Snažil jsem se v té černé díře chodit s rukama před sebou, abych nenarazil do zdi. Ale zdi byly na dotek nesmírně ledové a navíc, místo abych se chozením zahřál, táhlo mě to blíž k ventilátoru. Skrčil jsem se proto v rohu místnosti.

„Ó, Bože, pomoz mi!“ volal jsem v zoufalství. A On pomohl, ale ne tak, jak jsem chtěl já. Nacpal jsem si kombinézu do ponožek, aby mi vítr neprofu-koval kalhoty, ruce jsem schoval dovnitř trika bez rukávů. Triko jsem si přetáhl přes hlavu, abych se zahřál vlastním dechem. Na chvíli se mi ulevilo, ale únava, vyčerpání a pomalá, ale stálá ztráta tělesné teploty způsobily, že jsem se začal třást. Nevydržel jsem sedět na podlaze, ani jsem se nemohl opřít o stěnu. Jediná pohodlnější pozice byla stát a dotýkat se čelem zdi.

Hodiny mýjely a nohy i chodidla začínaly být zkřehlé a strnulé. Přešlapoval jsem z jedné nohy na druhou. Když mi nohy otekly, pokusil jsem se sedět v polodřepu a co nejméně se opírat zády o stěnu. Další den uplynul. Mel byl zase na nejhořejším poschodí vystaven horku. Tělo měl pokryté puchýři a vyrážkou, rozjitřenou potem. Já jsem byl plný špíny a moče, a ze zimy a nedostatku spánku jsem rychle ubýval na váze. Devět dní jsem neměl stolicí. Vnitřní hlas mi neustále říkal: „Jdi do toho, vzdej to, bude to tak snadné. Jen si sundej všechno, co máš na sobě a lehni si doprostřed na podlahu. Bude to trvat jen několik minut. A spánek bude chutnat tak sladce! Budeš u Boha. Jen vykroč.“ Myšlenky se stále znovu a znovu vracely.

„Ó, Bože, přijď a vezmi mě,“ naříkal jsem. „Chci zemřít. Chci zemřít. Chci být s tebou, Ježíši.“

Můj duch stále spočíval v Něm, ale moje tělo a duše prožívaly muka. Modlil jsem se za to, aby kompresor a ventilátor přestaly fungovat.

Premýšlel jsem o přiznání spolupráce s CIA, které na mně chtěli. *Hm, jsou to jen slova. Dobrá, jestli mě to dostane z toho studeného pekla, vystřelím si z nich.* „Chci vidět kapitána. Jsem připraven vypovídat,“ řval jsem a bušil na ocelové dveře. Dozorce odběhl a za hodinu mi zavázali oči a odvedli znovu k výslechu.

Santos se tvářil spokojeně, seděl vzpřímeně za psacím stolem se žlutou soudní složkou a perem připraveným ke psaní. Muselo to být pozdě v noci, protože vypadal, jako by vylezl z postele.

„Chcete moje přiznání ke spolupráci se CIA?“ zeptal jsem se s předstíranou věcností. „Jistě, udržoval jsem se CIA korespondenci.“

„Míníte tím, že jste dostával poštu přímo od nich?“

„Jo, jednou za rok dostávám poštou šek na tři miliony dolarů.“

Třel jsem si paže, abych se aspoň trochu zahřál. Věděl jsem, že ta legrace dlouho trvat nebude.

„Jak vypadá ta obálka? Je na ní nějaká adresa?“ Santos začínal vypadat nešťastně.

„Adresu si nepamatuji,“ pokrčil jsem věrohodně rameny. V rohu je jen CIA. Ústřední zpravodajská služba.“

Najednou si uvědomil, že je to bouda. Zuřivě zavřel pero. „Kvůli tomuhle jste mne vytáhl z postele?“

„Chtěl jste přiznání, tak tady ho máte,“ sladce jsem se usmíval.

Stisknul knoflík a tentokrát pomohl dozorci natáhnout mi kápi přes hlavu. Zpátky do hlubokého mrazu. Když zabouchly dveře, zaúpěl jsem, „Ne, ne, ne,“ a zalezl jsem do svého tropického koutku, kde bylo asi o stupeň tepleji.

Nevím, proč jsem si vzpomněl na zpívání. Ale Boží ruka mne vedla a vyučovala. Čím byly tresty krutější, tím intenzivnější byla duchovní bitva. Satan se stále tvrději snažil strhnout mne dolů, ale Bůh mne laskavě pozvedal. Žalm 3,4 říká: „Tys má sláva, ty mi hlavu pozvedáš.“ Bůh byl ke mně milostivý, milosrdný a milující a čekal pouze na šanci, aby se mohl projevit.

Znovu jsem začal s úžasným chorálem „Hrad přepevný jest Pán Bůh náš“. Pak následovala „Mne Ježíš miluje“ a všechny chorály a křesťanské písně, na které jsem si jen vzpomněl. Přestal jsem vnímat zimu, viděl jsem jen Ježíše. S očima zavřenýma, hlavou nepatrně opřenou o zeď jsem ke chvále Pána pískal, zpíval a dokonce napodoboval zvuky trumpety.

Aniž jsem promýšlel všechny verše z Písma, které to potvrzují, dostal jsem se pomocí chvály na velice vysoký stupeň duchovního boje proti nepříteli. Žalm 22,4 říká, že Bůh přebývá v našich chvalách. Nevím, jak se to uskutečňuje, ale je to pravda. Mocný Vysvoboditel, Mesiáš a Spasitel byl se mnou. Držel ve svém náručí moje třesoucí se tělo. Byl jsem s Ježíšem, nezávisle na tom, co se dělo.

Hypotermie, postupné snižování tělesné teploty,

působí kromě jiných věcí zmatenost. Bible říká, že Bůh není Bohem zmatku a že „nám nedal ducha strachu, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy.“ (1 Tim. 1,7) Duch Svatý ve mně bojoval místo mne. Přílba spase-ní chránila mou mysl. Dozorce otevřel malé ocelové okénko ve dveřích a zvědavě zíral dovnitř.

„Co děláte?“ zeptal se.

„Zpívám o Ježíši.“

„Proč?“

„Protože ho miluji,“ odpověděl jsem radostně.

Zabouchl okénko a odešel. Pokračoval jsem ve zpěvu.

Za několik minut se vrátil a opět otevřel okénko. „Když milujete Ježíše, nezpívejte,“ nařídil a odešel dříve, než jsem mohl něco říci. Bylo mi ho nesmírně líto, i s jeho ubohými a smutnými odpověďmi.

Dovedl před dveře cely majora. Alvarez chvíli poslouchal a pak promluvil zlověstným tónem: „Přemýšlejte, Tomas, přemýšlejte!“

Z jeho varování jsem si nic nedělal, radoval jsem se z andělských tónů. Tón jeho řeči byl ostrý, ale bezvýznamný, pouhý bzukot noční mûry. Rychle odešel. Okénko se pak otvíralo asi ve tří nebo čtyřhodinových intervalech a kužel světla z kapesní svítilny pokaždé pátral po podlaze, až se zastavil u mne. Konečně asi po dvou dnech a nocích mne odsud odvedli a dali zase zpět do původní cely, která, i když byla pořádně studená, se zdála být teplá. Policie se přesvědčila, že nejsem žádný super špión, který chce rozvrátit jejich zemi, a vrátila se k mírnějším formám vyšetřování.

Vyslýchali mne další týden. Vyptávali se na sedm let mé činnosti týkající se Kuby. Protože jsem akce plánoval i prováděl jen ve velmi úzkém kruhu křesťanských přátel, příliš se toho nedověděli. Stále pátrali po významných vládních konexích a postranních motivech. Jako by je motivoval jen jakýkoliv sebe-menší náznak agrese a strachu. To mi dávalo další možnosti svědčit o prostém, očištěném a průzračném těle Kristově, jež pracuje po celém světě a naplňuje tak své velké poslání.

Může Ježíšova láska a naděje jít ruku v ruce s odsuzováním marxismu-leninismu? Ve Skutcích 19,26 Pavel odsuzoval uctívání bohyně Diany. Tvrdil, že Diana není žádný bůh, protože byla udělána lidskýma rukama. Kázal Krista jako jedinou alternativu.

Komunismus je také materialismus, tedy uctívání věcí udělaných lidskýma rukama. Dokud marxista nebude probuzen Duchem Božím, aby viděl svůj stav a začal žít po živé vodě, bude nenávidět církev a považovat ji za despotickou instituci. Je jedno evangelium pro Řeky, jiné pro Římany a jiné pro Židy. Stejná dobrá zpráva, tentýž Kristus. Jen šitý na míru zášti nebo hladu té či oné skupiny. Z toho důvodu jsem nepřestával mluvit o Kristu.

Během týdne, stráveného v „teplejší“ cele, jsem prošel při svých modlitbách všechny sbory, které jsem kdy navštívil. Začal jsem v Baton Rouge v Louisianě, kde jsem se narodil. Putoval jsem do Texasu, Oklahomy, Severní Karoliny, na Grand Cayman, Kostarice, do Indiany i do Kalifornie. Seděl jsem společ-

ně s věřícími a zpíval s nimi chvály. Modlil jsem se za ně, za jejich kazatele. Modlil jsem se za své rodiče a příbuzné v Americe, za děti a za Ofelii a její příbuzné na Costa Rice. S rukama nataženým před sebe, abych nenarazil do zdi, jsem vždy udělal pět kroků a šeptem jsem předkládal jména Bohu. Na každé z nich připadlo deset kroků. Když jednou dozorce otevřel dveře, všiml jsem si, že jsem na špinavé podlaze vyšlapal čistou cestičku.

Konečně mě odváželi v autě zpět. Tentokrát jsem neležel na podlaze, ale na sedadlech. Když mě nakládali, narazil jsem hlavou o roh dveří. Uvnitř budovy mi sundali kápi a starostlivě mi prohlíželi čelo, zda na něm nemám modřiny. Vzhledem k tomu, že mi nebyla poskytnuta základní hygienická péče, byl jsem nesmírně udiven, s jakou pečlivostí mne prohlíželi. Brzy jsem se dověděl proč.

HAVANSKÝ TURISTA

Chceme, abyste mluvil s našimi reportéry," oznámil mi kapitán Santos. „Je jasné, že tady žádného Američana nechceme držet dvacet let. Ale nejprve si musíte popovídat s našimi reportéry.“

Dokonale jsem pochopil ne příliš patrný náznak.

Protože jsem byl bledý, rozhodli se připravit mne pro tiskovou konferenci. Oholili mne, dali mi kartáček na zuby, mýdlo a ručník. Druhý den mi dozorce pokynul, abych ho následoval.

„Pojďte, vyjděte si trochu na sluníčko," řekl.

Slunce? Víc jak měsíc jsem slunce ani oblohu neviděl. Šel jsem za ním úzkým průchodem nahoru na střechu, vydlážděnou hliněnými cihlami. Asi třímetrová betonová zeď s železnými mřížemi, to byla „ka-

bina“, kde jsem měl chtět nechtět chytat bronz. (Později jsem se dověděl, že i Melovi bylo naordinováno toto rychlé opékání.) Dozorce zavřel dveře a já jsem vzhlédl k obloze. Musel jsem oči přivřít, než jsem si zvykl na světlo.

O kousek dál jsem si všiml, že na zdi je něco červeného. Bez brýlí jsem sice špatně viděl, ale tahle písmena byla víc jak třicet centimetrů vysoká. Španělsky tam bylo napsáno: *Mi rey es Cristo*. Četl jsem si to a smál se, jako bych to právě sám napsal. *Můj král je Kristus!* Kouskem cihly to vyryl na zelenou betonovou zeď jiný věřící, který byl na střeše přede mnou.

„Chvála Pánu!“ volal jsem s rukama zdviženýma k nebi, v radosti a uctívání před Pánem. Dozorce mne sem dovedl, abych měl slunce, ale já se opět mohl těšit ze *Syna*. A ještě jsem měl společenství s obecnou, neporaženou a milující církví Boží. Neumím vyjádřit slovy radost a dojetí té chvíle.

Na zdech jsem našel ještě další nápisy. *Sin Cristo no podemos ser nada* (Bez Krista nemůžeme dělat nic). *Viva Dios* (Ať žije Bůh!) a *Jesus es la unica solucion, habla de el con tu corazon* (Ježíš je jediné řešení. Mluv s Ním ve svém srdci). Byl jsem jak v nebi. Studoval jsem ty zdi jak asi vědci studovali svitky od Mrtvého moře. Bylo to pro mne poselství lásky a moci živé církve.

Na zpáteční cestě do cely jsem se radoval z toho, jak mi Bůh zázračným způsobem dává duchovní vitamíny. Při dalších výletech na střechu jsem zpozoroval, že déšť smyl tato červená Boží poselství. Vzal

jsem kousek cihly z podlahy a písmena obtáhl. A přidal jsem tam také moje vlastní, jako *Dios es amor* (Bůh je láska). V tomto chorobném, vyhladovělém prostředí byly tyto jednoduché pravdy mocným lékem. A také všechna teologie.

Na dalším sezení kapitán Santos otevřel objemnou hnědou obálku a rozložil na stole různé křesťanské traktáty a časopisy. Znechuceně se zaškaredil. „Tyhle publikace jsou nepravdivé.“

Ukázal na fotografii Georga Vinse z vězení a zeptal se: „Jak přišli k těmhle fotografiím?“

„Křesťané mají fotoaparáty. Mnoho fotoaparátů,“ odpověděl jsem přesvědčivě.

Po mé odpovědi znervózněl. Určitě si představoval celou armádu špiónů. A já jsem myslel na armádu lásky, vojsko světla. Myslí mi pomalu probíhal oddíl z Matoušova evangelia o pronásledování křesťanů.

„Nebojte se jich tedy, neboť není nic zahaleného, co nebude jednou odhaleno, a nic skrytého, co nebude poznáno.“

Co vám říkám ve tmě, povězte na světle, a co slyšíte v soukromí, hlásejte ze střech. A nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou. Bojte se toho, který může i duši i tělo zahubit v pekle.“

Matouš 10,26–28

Mela jsem neviděl víc jak měsíc. Ve své malé cele trpěl horkem, kožní infekcí a vyrážkou. Měl úplavi-

ci stejně jako já. Jeho výslechy se týkaly Vietnamu, rasových otázek, politiky a ekonomie.

Konečně jsme se uviděli večer 3. července, kdy nás ve zvláštních autech dovezli do televizního studia v Havaně. Ani jeden z nás neměl zrcadlo. Řekl mi, že moje tváře byly smrtelně bledé, oči jsem měl temné a hluboko zapadlé. Navzdory opékání na „grilu“ měl i on stále vězeňskou barvu.

Před rozhovorem s reportéry mu vyhrožovali. Řekli mu, že jeho budoucnost závisí na tom, co reportérům řekne. Ve skutečnosti byli reportéři sedící ve studiu příslušníky G-2. Natáčení se mělo týkat náboženské svobody na Kubě, ačkoliv jsme zde žádnou církev nenavštívili a s lidmi nemluvili.

Seděli jsme v měkkých křeslech ve svých civilních šatech a připadali si jak v jiném světě. Dokonce nám dali sklenici studené vody. Ale když začaly otázky, ihned jsme pochopili, že lži a nenávisť vypadají stejně, ať za mřížemi nebo v televizním studiu.

Otázky byly předem napsány našimi vyšetřovateli. Odpovědi se mnou nacvičovali nesčetněkrát, takže možnost vlastní volby nebyla. Dokonce kritizovali Spojené státy jako umělohmotnou společnost, která si myslí, že se může srovnávat s jejich komunistickou „konzervou“. Umělá hmota je luxus.

Kladli nám otázky stále dokola až do jedné do rána.

„Kdo vám platil cesty?“ ptal se muž ve středních letech, sedící u dlouhého stolu po naší pravici.

„Nikdo nás neplatil,“ odpověděl jsem.

„Nebyl váš let financován nějakým ministerstvem?“ zeptala se elegantně oblečená mladá černoška vedle něho.

„Ne, byl financován křesťany, kteří milují a starají se.“

Ostré reflektory pálily, kamery běžely. Santos seděl v civilních šatech, usmíval se a čekal na „pravé“ přiznání.

„A nemohli jste dostávat podporu z vám neznámých fondů, od nějaké vládní organizace?“ sondoval starší muž.

Stále nás chtěli spojit s CIA. Velmi jsem si přál hodit jim kost, nějakou slovní hříčku za brzké vysvobození. Moje tělo zoufale volalo po svobodě. Zápas byl intenzivní. Odpovídal jsem co nejvíc diplomaticky, protože jsem byl pamětliv hrozeb koupelí v ledové vodě a dvaceti let vězení. Dali nám hodně sladký čaj, abychom mohli pokračovat. Přesto nebyli s našimi odpověďmi spokojeni. Ukončili naše interview a vrátili nás do vězení.

V neděli 8. července pro nás uspořádali dvouhodinovou okružní cestu s tajnou policií po havanských kostelech. Opět jsme byli každý v jiném autě, které nám nedovolili opustit. Výlet „náboženské svobody“ byl velice špatně naplánován, byl-li vůbec plánován. Buď Bůh zmátl našeho řidiče nebo se mu podařilo dát nám toho nepravého.

První kostel byla ohromná katolická katedrála blízko oceánu v západní části Havany. Okna a vchod byly opatřeny železnými závorami a mřížemi. Na chodníku vedoucím k budově byly dvoumetrové

zátarasy. V průčelí nebyly žádné dveře. Když jsme míjeli budovu, otevřel se boční vchod.

„To nemůže být doba mše,“ poznamenal kapitán Santos s napjatým výrazem ve tváři. Pak hněvivě mluvil se zmateným řidičem.

Policista, který doprovázel v autě Mela, tvrdil, že katedrála je otevřená. Auta se obrátila směrem zpět k „správnému“ kostelu. Uvnitř bylo šest nebo sedm lidí a policista přes ulici hlídal, kdo vchází dovnitř.

„Úžasné, kostel je plný!“ rozčileně vykřikl Santos.

Později mi Mel potvrdil, že kostel byl téměř prázdný. Viděli jsme další dva katolické kostely a v každém asi dvacet lidí. Jeden z kostelů byl historická pamětihodnost, otevřená pro turisty, kteří tam fotografovali.

Pak jsme jeli navštívit jednu baptistickou modlitebnu a cestou jsme míjeli mnoho nápadných nárožních budov s dveřmi na řetězu. Budovy měly barevná katedrálková okna, klenuté střechy a široké příjezdové cesty. Byly to kostely? Vývěska baptistického sboru opadala, zůstalo jen jméno misionáře – W. Carey. Opět nám nedovolili vystoupit z aut. Viděl jsem uvnitř jen dva lidi. Mel tři. Uprostřed bývalé chrámové lodi vedlo schodiště. Během „bohoslužeb“ jsme viděli, jak do budovy vstoupila nějaká žena s pytlí a stoupala po schodech nahoru. Byl to nájemní dům! Tato zvláštní okružní cesta byla velice špatně plánována, ale dobře naplánovaná Bohem pro naše poučení. Kapitán byl velice na rozpacích.

„Je dost velký, aby tam mohly být byty,“ usmíval se rozpačitě.

Naše auta se několikrát ztratila. Adventistický kostel byl samozřejmě také zavřený, protože se jejich bohoslužby konají v sobotu. Kovové pláty byly přivařeny přes okna. Na jediných dveřích byl ohromný zámek. Byl jsem vděčný, že Mel jako pilot měl ostrý zrak. Já bez brýlí tyto detaily neviděl. Řekli nám že v Havaně je mnoho letničních sborů, ale žádný jsme neviděli, i když nám to slibovali.

Když se na Jamajce ptali Castra, proč na Kubě nejsou žádné nové kostely, odpověděl s vážnou teatrální tváří jako obvykle, že je to způsobeno nedostatkem betonu. Ve skutečnosti beton je hlavní položka exportu do Karibské oblasti i do Jižní Ameriky.

9. července jsme byli zase v televizním studiu a museli jsme přiznat, že jsme několik kostelů viděli. Ale snažili jsme se být co nejvyhýbavější. Několikrát jsem se také pokusil o vyznání víry, jež však bylo vždy režisérem přerušeno.

„Jestliže ještě jednou zmíníte Ježíše, strčíme vám hlavu pod led,“ pohrozil major.

Chtěli, aby natáčení bylo naprosto politické. Do odpovědi jsem přimíchal dalšího „Ježíše“, ale ani led ani mráz mne nečekal. Mel řekl, že věří, že ho na tuto misi poslal Bůh, což je rozzuřilo. To rozhodně na videopáscích a filmu mít nechtěli. Chvilími jsem měl pocit, že jsem jako ve svěráku. Po léta jsem četl o podobném nátlaku na křesťany v komunistických zemích, ale prožít to, je zcela něco jiného. Mel i já jsme se snažili vyhovět jim aspoň trochu, aniž by-

Chátrající kostely na Kubě

chom museli dělat kompromisy, ale bylo to nemožné.

Kapitán Santos a ostatní členové policie mě během natáčení neustále krmili větičkami jako: „Až se dostanete domů...“ a „Učešte si trochu vlasy, ať se líbíte vaší ženě,“ a obratně mi tak dávali falešné naděje. Na čas jsem jim uvěřil. Po návratu na samotku jsem ležel na pryčně a nechal se unášet fantazií, snil o propuštění nebo útěku. Představoval jsem si všechno možné ... americkou námořní pěchotu přistávající na střeše ... sebe plavajícího havanským přístavem, abych se mohl chytit vlečného lana nějaké lodi. Na několik dní jsem upadl do této pasti, stejně smrtelně nebezpečné a návykové jako drogy.

Konečně jsem jednoho dne nebo noci, po dalším emocionálně vyčerpávajícím snění došel k poznání, že je to totální marnění času a plýtvání energií. Prosil jsem Pána za odpuštění a obnovil jsem disciplinu každodenního tříkilometrového pochodu po cele za hlasitého zpěvu a citování veršů z Písma.

Biblické verše byly pro mne požehnáním a mocným způsobem mne posilovaly. Při odříkávání „všechno mohu v Kristu, který mne posiluje“ (Filipenským 4,13) jsem tasil imaginární meč a sekal jím do dveří. Používal jsem meč Ducha – mocné Slovo Boží. Jak jsem si přál, abych se toho byl víc naučil z paměti. „Tvou řeč uchovávám ve svém srdci, nechci proti tobě hřešit,“ píše David v žalmech. My ve svobodném světě ji potřebujeme uchovávat z mnoha důvodů. Pro naši osobní posilu v době, kdy Bibli nečteme, a pro dobu, která může nastat, v níž Bibli nemusíme mít.

Jak jsem toužil mít něco ke čtení! Přečetl jsem všechny nápisy na zdech. Některé napsal Američan Walter Clark, se kterým jsem se později ve vězení setkal, a který byl odsouzen na dva roky za to, že jeho letadlo se pro poruchu dostalo do kubánského vzdušného prostoru. Walter a Bob Bennet byli nuceni Migy k přistání. Walter, který byl v cele přede mnou, napsal na její zdi i dveře láskyplné poznámky o své ženě a dětech.

Jednoho dne mi kapitán Santos v naději, že ze mne udělá křesťana-marxistu (křesťan-marxista však nemůže existovat), dal ke čtení knihu, kterou napsal kolumbijský kněz Padre Camilio Torres. Torres byl

frustrován neschopností tradiční církve zodpovědně reagovat a kázal „miluj svého bližního“ pouze v sociálním pojetí. Toto sociální evangelium sebe lépe oblečené do duchovnosti končí v ruinách, pokud není prostoupeno mocí, zachraňující duše a obdařenou láskou Ježíše Krista.

Nadpřirozená proměna lidského ducha mocí a milostí Boží musí být středem a dominantní, jinak se nakonec vše pokříví a pokrotí. Semínko marxismu, zasazené v Torresovi během jeho let na univerzitě, se v jeho práci stále více dostávalo na povrch. Otec Torres zemřel poté, co obhajoval a organizoval teroristické bandy na venkově. V posledních kapitolách konečně had vystrčil ohavnou hlavu a ukázal svou pravou tvář. Nebylo to pouze učení o prosté ekonomické a sociální změně, ale také o nenávisti, útlaku a smrti.

Ale jaký drahokam jsem v jeho knize našel! Vzhledem ke svému špatnému zraku jsem si musel rukou vždy jedno oko zakrýt, aby se mi oči příliš rychle neunavily. Rozevřel jsem stránky ve slabém žlutém světle a narazil tam na pasáž z Písma, Římanům 8,35–39:

Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč?

Jak je psáno: „Denně jsme pro tebe vydáváni na smrt, jsme jako ovce určené na porážku.“

Ale v tom všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem si jist, že ani smrt

ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost, ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Jaká to pro mne byla hostina! Torres tuto pasáž používal jako výzvu k válce a zabíjení. Ale mně ji Duch svatý ukázal v její pravé perspektivě, v perspektivě Kristovy lásky, vítězné za všech okolností.

Slabý a opět zarostlý, v hadrech a úplně bez jakékoliv verbální komunikace s těmi, kteří mne milují, byl jsem těmito zbohacujícími verši přemožen a čerpal z nich nesmírnou útěchu.

Tato mocná osmá kapitola epištoly Římanům byla napsána Pavlem ve vězení: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? ... snad soužení? Kapitán se mne každý den dychtivě vyptával, jak se mi kniha líbí. Sám šel do knihovny, aby ji pro mne vybral. Stále doufal, že mne získá na svou stranu. Řekl jsem mu, že se mi nesmírně líbí. Ihned jsem ji celou přečetl a pak jsem tuto pasáž z Římanům četl denně sedm až osmkrát. Naučil jsem se ji nazpaměť, ale přesto jsem knihu otevíral a dotýkal se papíru v údivu nad tímto velikým darem, který jsem dostal od Boha. Aspoň trochu jsem začínal chápat, jaký hlad po Božím slově mají křesťané v komunistických zemích, a jak i sebemenší část verše z Písma může komukoliv, ať věřícímu nebo nevěřícímu, posloužit.

Na intervenci členů Kongresu a dalších z Washingtonu mě poslali do havanské nemocnice na onkolo-

gické vyšetření a rentgen. Kapitán toho využil jako příležitosti ukázat mi „bezplatnou“ lékařskou péči na Kubě.

Později jsem se dověděl, že jakákoliv věc koupená na Kubě – dokonce i laciné, špatně ušité kalhoty – přijde asi na polovinu měsíčního platu. Začal jsem chápat, že zde nic není bezplatné. Tito ubozí lidé ve skutečnosti platí za všechno. Po „bezplatném“ ošetření musí všechny léky zaplatit. Dokonce vitamíny podřadné jakosti stojí jednu celodenní mzdu.

Po příjezdu do nemocnice jsem s policistou čekal v autě, zatímco kapitán připravoval „mango incident“, jak jsme tomu s Melem říkali. Pamatuji si, jak jsem jednou kapitánovi řekl, že jsem slyšel, že kvůli exportu Kubánci vůbec neokusí vlastní mango. A že manželka Boba Bennetta během návštěvy Havany musela zaplatit za mango téměř dva denní kubánské platy.

Kapitán se konečně vrátil k autu, ve kterém jsme čekali. Položil mi ruku na rameno a pomalu mne vedl po chodníku. Všichni jsme byli v civilních šatech. Bylo mi divné, proč jdeme tak pomalu. Náhle z budovy vyšla žena a zamířila přímo k nám. V sítěnce nesla šest nebo sedm zralých plodů manga.

To je zajímavé, myslel jsem si. Podívejme se, jak to sehrál.

Žena nás míjela a já jsem na okamžik uvěřil, že je to realita a ne divadlo. Ale pak kapitán Santos, velký herec, neodolal příležitosti získat Oskara. S rukou stále na mém rameni mne pootočil. Ukázal na sítěnku a řekl nahlas: „Noné! Podívejte na to mango!“

Bezvadně, kapitáne. Právě jste předvedl klasický případ přehánění.

Druhý policista se také o mango pochvalně zmínil. Bylo to jediné mango, které jsme na několika propagandistických výjezdech do Havany viděli.

Později Melovi i mně, každému do jeho cely, přinesli jídlo. Jak jsme byli překvapeni, když jsme viděli mango! Také dozorcí byli tak ohromeni, že otevřeli okénko ve dveřích cely a ptali se, jak mi chutná. Totéž se stalo Melovi. Poznali jsme, že komunisté jsou mistři klamu, ať se jedná o mango nebo manipulaci s davy lidí.

Nejenže je nedostatek ovoce, ale i spousta jiných potřebných věcí je pouze na příděl. Potravinové lístky jsou současnou denní realitou a neradostnou připomínkou špatné ekonomiky. Mnozí kubánskou chudobu kladou za vinu americkému embargu. Je to však komunistický systém, který ožebračuje lidi. V šedesátých letech promrhal „ekonomický expert“ Fidel miliony pesos na katastrofických experimentech.

Byl to jeho králíčí plán. Všichni dovezení králíci uhynuli, protože nebyli zvyklí na tropické horko.

Pak prasečí plán. Ze severu byla dovezena prasata pro chladné podnebí a chována v klimatizovaných vepřínech. Klimatizace se porouchala. Vepři uhynuli.

Castro chtěl pěstovat kolem Havany kávovníky, i když mu význační britští experti řekli, že je to nemožné. Všechny stromy zahynuly.

Žabí plán. Krokodýlí plán.

Nakonec když Rusové viděli, jak miliony rublů

a pesos utíkají do kanálu, jmenovali na všechna kubánská ministerstva sovětské poradce. Neutěšená situace se odráží v politických karikaturách, které se po dobu naší přítomnosti na Kubě začaly záhadně objevovat na zdech města: Kůň leží na zemi před vozem s těžkým nákladem. Pod obrázkem text „Už nás neštvěte, jsme úplně hotoví.“

V komunistických zemích jsou bolest a utrpení tak běžné, že to vede k vzniku spousty politických vtipů. Vždy mne udivovalo, jak tyto vtipy vyvolávaly opravdový smích. Například jeden, který přesně odráží ekonomickou situaci: Fidel chtěl zlepšit úroveň bezpečnostní služby, proto si jako svého poradce najal známého detektiva Sherlocka Holmese. Sherlock s Fidelem několik týdnů jezdí džípem a nic neříká.

„Poslyš, Sherlocku,“ říká Fidel, „vím, že jsi slavný a tak, ale vůbec mi nepomáháš. Proč mi to nějak nedokážeš?“

Sherlock ukázal do desátého patra obytného domu. „Vidíš tamhle toho muže v nové červené košili? Určitě nemá žádné spodní prádlo,“ prohlásil znalecky.

Castro okamžitě pro něj poslal G-2. Postavili překvapeného muže ke zdi a sundali mu kalhoty. Samozřejmě žádné spodní prádlo neměl.

„Omlouvám se ti, Sherlocku. To, co o tobě říkají, je skutečně pravda. Peníze, které ti dávám, si zasloužíš do posledního centu. Ale řekni mi, jak jsi to věděl? Je to neuvěřitelné! Viš o každém detailu.“

Sherlock se usmíval. „Hm, je to jednoduché, drahý

Fideli. Víš, podle přidělových lístků tvůj občan může za rok dostat jednu novou košili nebo jedno spodní prádlo. Viděl jsem, že tenhle má novou košili, tak jsem věděl, že nemůže mít spodní prádlo.“

Nastalo období čekání. Téměř dva měsíce jsme byli odděleni ve zvláštních celách. Naše oči i duch hladověly po tolika věcech, které jsme dříve považovali za samozřejmost. Barvy. Když jsme jeli autem po silnici kolem květů, tajil se mi dech; očima jsem se vpíjel do jasné, syté růžové a červené, abych si je mohl později vybavit. V cele žádné barvy nebyly.

Jednou jsem se po svarech pantů vyšplhal na dveře a pod žárovkou jsem našel mrtvé zlatoočky. Držel jsem pod světlem drobná, křehká, duhově zbarvená křídla a pozoroval jejich nádhernou zelenou a růžovou barvu. Dechem jsem je sfoukl z ruky na zem. Slezl jsem dolů, klekl si na kolena, abych je našel, ale bez brýlí a při špatném světle to bylo marné.

Kladl jsem si otázku, jak dlouho tahle zkouška bude trvat, kdy a zda vůbec někdy uvidím zase Ofelii a děti. Přestože jsem prožíval skutečnou Boží blízkost, čekání se zdálo nekonečné.

7

VNITŘNÍ BEZPEČÍ

Pomalou měrou míjely horké červencové a srpnové dny a noci. Abych měl nějaký pohyb, pochodoval jsem po cele. Zastavil jsem se a udeřil ručníkem přes prýčnu jako Eliáš, když svým pláštěm rozdělil vody.

„Totéž Bůh udělá jednou pro mne,“ vyhlásoval jsem hlasitě.

V důvěře, že Bůh jednoho dne rozdělí tyto ocelové dveře, jsem začal relaxovat. Vysypal jsem drobky chleba ven ptákům. Svými chvalozpěvy mi dodávali odvalu a povzbuzení. Malý hnědý ptáček s oranžovým zobáčkem prostrčil zobáček okenní šterbinou, nakláněl hlavu ze strany na stranu a díval se na mne. Vzpomněl jsem si na jeden večer v biblické škole v Houstonu. Nefungoval mi budík a prosil jsem

Pána, aby mne druhý den vzbudil v šest hodin. Ráno mne z tvrdého spánku probudilo hlasité „ťuk, ťuk, ťuk!“ Vylezl jsem z postele a za oknem jsem viděl na cihlové římse vrabce, jak zobákem buší do skla. Bylo přesně šest hodin.

Ačkoliv mne oslabovaly časté záchvaty úplavice, pokračoval jsem v pochodech po cele. Poznal jsem, když nastala neděle, protože ten den před budovou dozorcí jednohlasně opěvovali své bohy, Fidela, Che, Camila a další. Hodinu co hodinu skandovali básně, písně a stranická hesla.

Během rozdávání mléka jsem se snažil navázat rozhovor s dozorcí. Jeden mladý se smál a říkal: „Proč mluvíte o Bohu? Náš bůh je Fidel Castro.“ Jiný, který mi nosil každý den jídlo, se na několik minut zastavil přede dveřmi do cely. Usmál jsem se na něho a řekl: „Ježíš ti žehnej!“ Usmál se také a nic neříkal. Jednou byl kapitán Santos u mne v cele a tento mladý dozorce mi přinesl jídlo. Byl jsem zaměstnán výslechem, proto jsem mu nemohl dát své krátké požehnání. Za několik minut se vrátil a nakoukl do cely a se smíchem řekl:

„Hej, tak kde mám to „Ježíš ti žehnej“?“

S ohromným výrazem ve tváři se kapitán otočil ke dveřím, ale dozorce byl pryč.

V boji proti nudě jsem zvýšil normu na pět kilometrů denně. Pochodoval jsem sem a tam a hlasitě odříkával všechna Ježíšova jména, na která jsem si vzpomněl. „Immanuel, Bůh je s námi, Spasitel, Mistr, Král, Pán, Skála ...“ Ježíš jako Skála, to byla duchovní představa, která nejmocněji udržovala při

životě moji duši a dodávala mi sílu. Neměl jsem žádné hmotné bohatství ani rodinu a byl jsem naprosto bez uznání druhých, ale měl jsem Skálu. Denně jsem se na Ní učil stát.

Vězení, kde jsme byli ve vyšetřovací vazbě, patřilo *Vnitřní bezpečnosti*. Smál jsem se té ironii, protože v mém srdci vzklíčila seménka víry a díky Jeho milosti jsem rostl. On sám ve mně budoval pocit bezpečí, jaký jsem dříve nikdy nepoznal.

O poschodí níže se kapitán stále snažil toto bezpečí zničit. Jeho úsilí rozbít moji víru v Boha bylo neúnavné. Ale čím více jsem se utíkal ke Skále a k Její obětující se lásce, tím větším těžkostem musel Santos se svými suchopárnými technikami čelit. Mohl bušit do „vnějšně zbožného“ Toma Whita, ale nemohl se dotknout mocného Kamene úhelného, živého Ježíše, který byl ve mně.

V cele jsem měl dost času, abych uvažoval o bezbožné filosofii, která prostupuje každou stránku Castrovy společnosti. Zde je částečně příčina toho, proč církve na Kubě tolik trpí. Nejenže toto marxistické náboženství slouží útlaku církve, ale také ji jako rakovina rozkládá zevnitř.

Generace nových kazatelů oslavuje dnes Marxe, Lenina a Castra jako mesiáše. Lenin řekl: „Musíme bojovat proti náboženství. To je abeceda celého materialismu a následně i marxismu.“ Situace na Kubě se odráží ve výroku Solženicyna z roku 1972: „Církve v čele s ateisty – podívaná, kterou člověk za 2 000 let ještě nezažil!“

Papežský nuncius na Kubě, monsignore Zacchi,

řekl, že se katolická mládež může stát členy komunistického Svazu mládeže, protože katolíci mají právo být politicky aktivní. Někteří kněží s ním v soukromí silně nesouhlasí.

Hlavou Sjednoceného teologického semináře v Matanze je farář Sergio Arce. Ten si na počest Fidela Castra – ničitele Biblí – nechal narůst plnovous! Arce nedávno poznamenal: „Marx byl ateistou jen ve své hlavě, ne v srdci. Mnozí křesťané nejsou ateisty ve svých hlavách, ale v srdcích.“

Na první pohled se zdá, že je to podpora laskavého, mírného Marxe, který chtěl, aby chudí měli lepší život. Křesťan je vykreslen jako sobecký, nenasytný, pouze slovy milující materialista. Mnozí z naivního západního světa jsou takto mylně posuzováni, a mlčí. Jsou přinuceni, aby se cítili jako „ekonomičtí zločinci“. Ale opravdový křesťan miluje, dává, pomáhá a obětuje se, jak nám bylo ukázáno na Kristově příkladu.

Jaký byl příklad Marxův? Víme, co bylo v Kristově srdci. Ale co Marx? Byl to opravdu dobrotivý ekonom – lidumil? Ekonom Marx byl také básníkem. Jeho poezie a ekonomie spolu úzce souvisejí. Ve své básni *Lidská pýcha* vyjadřuje, co jeho plány ve skutečnosti na světě způsobí. Jeho básnické proroctví se naplňuje v komunistických zemích, které jsou ekonomicky devastovány.

Lidská pýcha

*S pohrdáním hodím rukavici
celému světu do tváře
a uvidím kolaps toho trpasličího obra
jehož pád moji vášeň neuhasí*

*Pak bohu podobný a vítězný
budu putovat ruinami světa
A dáváje svým slovům život
roven budu Stvořiteli.*

Proč se Marx staví na roveň Bohu? Co to má společného s ekonomikou? V básni *Hráč* píše:

*Opar ďábelské fantazie
stoupá a plní mozek k rozběsnění
Vidíš tento meč?
Kníže temnoty
mi ho prodal*

V básni *Bledá panna* přiznává:

*Tak jsem přišel o nebe
Vím to zcela jistě.
Moje duše kdysi náležející Bohu
je určena pro peklo*

V dopise datovaném 31. března 1854 oslovil Marxův vlastní syn Edgar svého otce „můj drahý ďáble“. Nejsou Marxovy ekonomické teorie, jež se mohou

zdat chudým světa lákavé, ve skutečnosti přestrojenými „anděly světla“? Cožpak neotevírají víko Pandorařiny skříňky ekonomického, morálního a duchovního otroctví? A cožpak marxističtí kněží z G-2 Antonio Santos, major Alvarez a další neodpovídají dokonale charakteru, které tyto teorie pomáhají vytvářet: ne dobrotiví spasitelé pomáhající chudým, ale zlí, ateističtí utlačovatelé, otevření posměvači Boha, agresivní ničitelé křesťanského života a morálky? Proč všude, kde se vlády veřejně prohlašují za marxistické, bují náboženský útlak?

Útlak komunismu je zřejmý nejen na ekonomické a politické scéně, ale i v ovzduší, které na Kubě vládne. Podezírání a strach jsou zbraně sloužící k ovládnutí.

Oddělení od vlastní rodiny bylo pro mne jako otevřená rána. Policisté to věděli a neustále používali jména mých drahých, aby mne trápili a pokoušeli. Nesmírné utrpení působené jejich taktikami trýznilo a doprovázelo mého ducha každý další den a stávalo se neúnosné.

„Ó, Bože, nemohu se od toho osvobodit ... zbavit se bolesti ... je příliš silná. Pomoz mi!“ Jednoho večera jsem úpěnlivě plakal. V mysli jsem měl Daniela se zlatými vlásy, jak roz dováděně cáká vodu ve vaně. V duchu jsem si představoval Dorothy, jak tleská rukama a zpívá písničky. Pak tam byla Ofelie – jak jsem po ní toužil – jak jsem si přál o ně pečovat.

Převaloval jsem se na tvrdém lůžku ze strany na stranu. Náhle mne překvapila myšlenka, která mi probleskla ztrápenou myslí.

„Tome ... vzpomeň si na setníka!“

Účinek byl tak silný, že nemohl být silnější, i kdybych to byl opravdu slyšel. Zmateně jsem se posadil na kraj postele.

„Co to má společného s mým problémem?“ zašeptal jsem. „Setník?“

„Tome, vzpomeň si na setníka. Přemýšlej o tom,“ příkaz přišel znovu.

Mysl mi zaběhla do sedmé kapitoly Lukášova evangelia, kde se Ježíš podivuje nad setníkovou vírou. Římský voják byl prvním člověkem, který uvěřil, že se Ježíš může postarat o problémy v jeho domě, aniž by tam byl fyzicky přítomen. Jakmile mi to začalo docházet, na rtech se mi objevil úsměv.

„Pak právě teď, Ježíši, můžeš v Duchu svatém jít z této cely v Havaně do našeho domu v Glendal. Můžeš se dotknout mojí ženy a dětí. Právě v tomto okamžiku můžeš být s nimi. Ó, chvála ti, Bože! Běž hned, Ježíši.“

Byla to jednoduchá lekce ... kousíček tuhého pokrmu pro křesťanské nemluvně, které ještě téměř neví, jak Písmo působí. Tento pokrm posílil moji víru. Bylo to úžasné. Dostal jsem ho právě pro svůj problém v osobním balení přímo od Boha. Pocity smutku tu byly stále, ale už nikdy mučivá, drásající sklíčenost. Když se mne Satan snažil zasáhnout, rozmáchl jsem se mečem a řekl hlasitě: „Vzpomeň si na setníka!“

Povzbuzen tímto vítězstvím začal jsem si denně opakovat biblické verše, zpívat více písní s biblickými texty, nebo žalmy a chvály. Čím blíže jsem přicházel

k Ježíšovým nohám, tím více jsem si byl vědom vlastní slabosti a problémů. Během modliteb a půstu před Pánem vyplouvaly na povrch věci, které se tak snadno v rušném a rozptylujícím světě zakryjí. Moje cela se stala „modlitební komůrkou“.

Poznal jsem, že Ježíš, můj Stvořitel, je nejlepší psychiatr, který kdy žil. Nejenže problémy řeší, ale přímo je ve své krvi rozpouští. Když problém přicházel na světlo, představoval jsem si nad ním zlatý kříž. To mi připomínalo, že moje slabost už nade mnou nemá vládu. Cítil jsem se svobodný, obmytý, bělostně čistý a občerstvený.

Proroctví o Ježíši z Malachiáše 3,2 pro mne dostalo nový význam: „... bude jak oheň taviče, jako mýdlo těch, kdo bělí plátno.“ Malý kousek bílého mýdla vedle mojí postele ve mně vyvolával smích. Svobodný. Čistý. Ježíš umývá své dítě.

Jak často jsem se honil a neudělal si čas na „pořádné umytí“, a pak v neděli musel rychle zastavit s autem na mycí lince a hned spěchat do kostela. Až mi konečně Ježíš udělil „věžeňskou audienci“ a dokonale mi umyl srdce.

Překypoval jsem radostí nad tím, že se Bůh o mne stále stará. V noci jsem se často převaloval na lůžku a modlil se: „Ó, Bože, neodřež mne.“ Připomínal jsem si, že ratolest, která nenese ovoce, bude odřezána. Mohl jsem nést víc ovoce. Jsem teď odřezán? Jeho sladká a milující přítomnost byla povzbuzující. On mne stále miluje. On se stále o mne stará. A stále mne připravuje.

V prosinci 1978 jsem se s několika přáteli modlil

na jednom domácím modlitebním shromáždění. Sestra, která věděla o mojí práci, navrhla, aby se skupina za mne a mojí misionářskou práci modlila. Po shromáždění mi tato žena řekla, co jí Pán ukázal.

„Když jsme se za tebe modlili, viděla jsem tě, jak se řítíš po silnici v nějakém předmětu podobném tanku. Ale neboj se, protože vedle tebe seděli zprava i zleva andělé. Nic ti nemůže ublížit.“

Zamumlal jsem poděkování za informaci a kladl jsem si otázku, co je to za proroctví a zda to vůbec proroctví je. V knize Skutků prorokoval muž jménem Agabus Pavlovo uvěznění dost podobným způsobem. Ale to bylo v dobách apoštolů, že? A kromě toho, já jsem měl letět letadlem. Co by mohl být ten tanku podobný předmět?

Seděl jsem na samotce a přemýšlel o slovech té ženy. Vzpomněl jsem si, jak letadlo narazilo do popelářského vozu. Trup bez křídel se řítí po silnici jako tank. Na tělech ani jeden škrábanec. „Nic ti neublíží.“ „Andělé.“ Ano, Bůh nejenže o mne pečoval, ale také mne připravoval. Bůh za mnou stál a předcházel mne.

Ke konci srpna, před naším přemístěním do hlavního vězení, jsem měl jedno „otcovské“ sezení s kapitánem Santosem. V roli moudrého filosofa mi radil, abych nechal politiky a držel se jen „čistého náboženství“. To mne pobavilo. Poslouchám tady stejná slova, která jsem slyšel od vedoucích různých denominací, náboženských hodnostářů a duchovních, kteří kritizovali pašování Biblí. A totéž kázání teď dostávám od komunistického kapitána, který se

mnou zacházel chladně a brutálně jako s obtížným hmyzem. „Neměl byste míchat politiku s evangeliem. Měl byste kázat jen pouhé evangelium.“

Santos přiznal, že vyslychal kněze a pastory různých vyznání. Do jaké politiky byli zapojeni? Nebyla to politika typu „Můj Král je Kristus“, kterou jsem viděl na zdech? Nebylo to politické přesvědčení kříže z provázku? Brzy jsem se to dověděl, protože mne čekalo setkání s některými z těchto „politiků“, s mými bratry v Kristu.

VE ŠKOLE UTRPENÍ

Brzy Mela i mne odvezli do jiného vězení. Převáželi nás v ruském autě, podobném zelenému Antonu, jaké jsem viděl ve filmu o ruských pracovních táborech. Bylo to v noci. Seděli jsme vzadu společně s dalším Američanem – Mattem – a šťastně si povídali. Z radosti ze vzájemné komunikace tryskala naše řeč jako vodopád. Vpředu za železnou mříží seděli tři nebo čtyři policisté, kterým jsme museli připadat jako zpěvní ptáci v kleci. Všichni byli ozbrojeni ruskými samopaly. Proč ten noční čas? A proč tolik policistů? Nebyli jsme zvyklí na tak obrovskou ukázkou síly.

Byl to začátek našeho poznávání policejního státu. Policisté byli ze zvláštní jednotky ministerstva

vnitru. V tomto státě existují tři samostatné armády: jednotky národní revoluční milice, národní revoluční policie a oblastní milice. Všechny tři byly vytvořeny pro udržení totální vlády nad lidmi.

Projeli jsme hlavní bránou vězení Combinado del Este, které leží ve východní části Havany. Ačkoliv jsme okny auta nic neviděli, po vypnutí motoru jsme uslyšeli hukot jako ve včelím úlu, šum tisíců lidských hlasů, sedmi tisíců vězňů.

Dovedli nás do cely předběžného zadržení v budově číslo tři. Cela byla přecpána. Na betonové podlaze spalo dvacet osm *lancheros*, kteří za pokus o ilegální opuštění Kuby na duších pneumatik, na lodích nebo vorech byli odsouzeni na čtyři roky.

Jeden z nich mi vyprávěl, jak se s pětiletou dcerou na klíně plavil sedmdesát pět kilometrů po moři směrem na Key West. Kubánské torpédové lodě vyplouvají nejen z kubánských výsostných vod, ale také hlídají téměř u amerického pobřeží a loví utíkající krajan. Lancheros se cítili poctěni naší přítomností.

Seděl jsem nahoře na palandě, kterou Melovi, Mattovi a mně přidělili dohromady, a díval se na ně. Protože věděli, že umím španělsky, nedočkavě se všichni shlukli kolem mne. Hubení, neoholení, se zapadlýma očima, chybějícími zuby, v roztrhaných hadrech, pokud na sobě vůbec něco měli. Jejich tropický ráj byl ve skutečnosti pravým peklem. Co říci?

„Kéž bych mohl uprchnout společně s vámi,“ zvolal jsem naprosto upřímně. „Jak daleko je odtud pobřeží?“

„Asi šest kilometrů severně,“ zasmál se jeden z nich.

„Ale i kdybyste uprchli, přece jen tu zanecháte sami sebe, své problémy, zůstane tu vaše osobnost. Poznal jsem však někoho, kdo mi dal opravdovou svobodu,“ odmlčel jsem se a čekal, až jim moje slova proniknou do vědomí.

Upřeně a tázavě se na mne dívali. Jeden starý muž se poškrábal na zarostlé bradě.

„Ježíš Kristus! On mne osvobodil,“ pokračoval jsem. „Odstranil všechny staré, zlé věci, které mne chtěly zničit.“

Neviděl jsem mezi nimi jedinou posměšnou tvář. Mnozí plakali. Nahrnuli se kolem palandy a s otevřenými ústy vypadali jako ryby, které připluly k hladině pro potravu. Někteří z nich byli téměř kostry.

Slezl jsem z palandy a postavil se vedle nich. Abych zdůraznil svoje slova, udeřil jsem se rukou do prsou: „I když stojím zde s vámi, jsem stejně svobodný, jako kdybych byl na Miami Beach. Svobodu, kterou dává Ježíš, vám nemůže nikdo nikdy vzít.“ Začínali mít zájem.

„Znáte Bibli?“ zeptal se jeden. „Řekněte nám nějaké slovo z Bible,“ prosil jiný.

Byl jsem zahanben. Bože, proč jsem se nenaučil více veršů z Písma nazpaměť? Začal jsem s blahoslavenstvími. „Blahoslavení chudí duchem ... blahoslavení ti, kteří pláčou, neboť oni budou potěšeni...“

Učil jsem je píseň, kterou se Ofelie naučila na Kostarice „Ó, jak sladké jméno Ježíš. Dává mi pokoj

a radost.“ Zpočátku zpívali bázně, pak trochu hlasitěji. Někteří tleskali.

Mezi vězni byl velice drobný asi osmnáctiletý mladík. Mnohokrát za mnou přišel a prosil: „Řekni mi víc. Od malička mám v hlavě jen ten jed.“ Tím jedem myslel marxismus, dialektický materialismus a ateismus. Citoval jsem ve španělštině 23. žalm a jiné verše o Boží lásce. Jemu i ostatním jsem vysvětloval, jak snadno mohou mluvit s Bohem.

„Bůh je s námi právě teď v této místnosti. Nepotřebuješ žádná zvláštní slova. Můžeš s ním mluvit jako se svým přítelem. Jeho Syn Ježíš přinese tvoje slova přímo Otcí. Miluje tě.“

Byl velice šťastný a viděli jsme, jak byl naplněn. Dal jsem mu svoji snídani – čínské mléko pro zvířata – což pro mne nebyla žádná velká oběť, ale pro něj to byla vzácnost.

Příští noc v této cele zemřelo několik mužů vysílením a na astma. Jejich spoluvězňové volali hodiny marně o pomoc. Těla mrtvých byla lhostejně vynesena ven. Podle Marxe to je jen hmota, tak proč se vzrušovat?

Oholili nám hlavy, vyplnili jsme formuláře, vzali nám otisky prstů a dostali jsme vězeňské uniformy. Po třech měsících vyšetřování na Kubě jsme teď postoupili do vězení. Žádný právník, žádný soud, žádné dopisy. Vzpomněl jsem si, jak se kapitán Santos smál, když jsem se ho ptal na mezinárodní právo. „Zde je Kuba. Kuba! My jsme právo. My nerespektujeme žádné mezinárodní zákony.“

Z budovy číslo tři nás přesunuli do budovy číslo

jedna. Opustili jsme *lancheros*. Znovu jsem se s nimi setkal za tragických okolností.

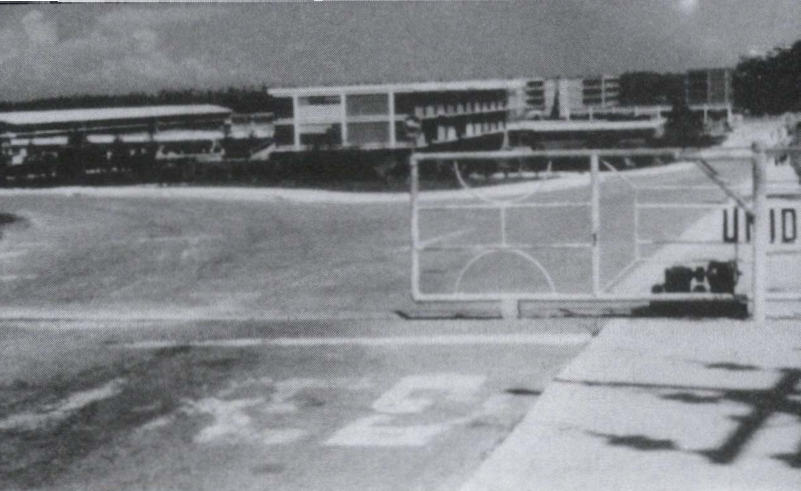
U vězení byla továrna, kde se vyráběly ocelové a betonové panely pro další vězení. Práci vykonávají vězňové. Je to jakési perpetuum mobile: co nejvíc otroků, kteří budou budovat další vězení pro další otroky. Viděli jsme, jak na kopcích kolem nás vyrůstaly nové ohromné budovy. Po levé straně vězení bylo vidět dlouhou továrnu. Každý den ráno i večer se před budovou číslo jedna utvořily dlouhé šedé řady unavených mužů a pochodovaly k továrně jako ohromná šedá stonožka, jejíž nespočetné pohybuující se nohy tvořily téměř hypnotickou uniformitu.

Dostali jsme se do mezinárodního křídla, kde jsme se sešli s Američany, Francouzi, Afričany, Holanďany, Kolumbijci i Angličany. Mnozí z nich tu byli kvůli běžným přestupkům, jiné zajali s loděmi nebo letadly. Další za to, že tlumočili názory, které se lišily od názorů tohoto státu.

Nejprve jsem byl udiven čistotou a pěkným vzhledem vězení s basketbalovými hřišti, návštěvním centrem a nemocnicí. Snad přece jen má tento systém v sobě trochu lidskosti. Ovšem jen navenek. Uvnitř to bylo království švábů. Po budovách divoce pobíhaly stovky ohromných potkanů.

Jen v našem zařízení bylo sedm set případů venerických chorob. Uvěznění lékaři mluvili o epidemii. A to Světová zdravotnická organizace WHO uváděla, že Kuba má pouze třicet šest případů. Naivní představitelé jiných zemí se zdraví s Fidelem a oslavují jeho velké medicínské pokroky, ale nikdo se neptá,

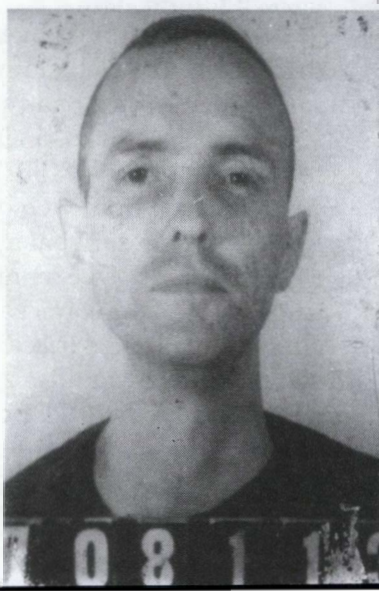

Vězení Combinado del Este

- 1. Cementárna, v níž vězni vyrábějí další vězení*
- 2. Velitelské ústředí věznice*
- 3. Dvě hlavní vězeňské budovy, v nichž byli Američané vězněni*

Oficiální vězeňská fotografie Toma Whita, jež byla propašována ven z vězení několik měsíců před jeho propuštěním

kde Světová zdravotnická organizace přišla k těmto číslům, kdo je poskytl. Ministrem zdravotnictví, ministrem školství, ministrem kultury, a také vrchním velitelem armády na Kubě je sám Fidel Castro.

Během následujících měsíců jsme poznali, že Combinado del Este je „vězení na ukázkou“. Všechny zahraniční delegace, které se zajímaly o vězeňský systém, projížděly areálem vězení ve „vyhlídkových autobusech“. Venku ve zvláštních basketbalových dresech hráli vězni basket. Všichni političtí vězni a ti, kteří byli považováni za zvlášť nebezpečné, měli po dobu okružní jízdy autobusů zákaz jakéhokoliv pohybu, nesměli ani do nemocnice. Jakmile byly delegace pryč, skončilo i basketbalové show.

Jednou byla u nás na poschodí nějaká reportérka, ale nedovolili nám s ní hovořit. Několik hodin před jejím příjezdem bylo oddělení vystříkáno ohromným množstvím prostředků na hubení hmyzu. Solženicyn vypráví anekdotu o podobné návštěvě Eleonory Rooseveltové v sovětském vězení. Okolnosti a podvodné triky se nezměnily.

Díky důkladným studiím komunisté zjistili, že většina Západu chce tomuto klamu věřit. Uvěřit negativnímu komplikuje situaci, přijmout pozitivní je pohodlné. Tak se ochotně spokojují s pečlivě plánovanou a umně provedenou kosmetickou maskou. Tvrzení „nikdy neoklameš všechny“ platí jen pro lidi, kteří zde žijí, nikoliv pro návštěvníky. Pro náboženské delegace a studijní skupiny, přicházející na Kubu, jsou připraveny rozšířené verze našeho „mango incidentu“.

Hned první den mezi Američany jsme se seznámili s Glennem Akamem. Glennovo letadlo se na Kubě zřítilo před dvěma roky. Byl jsem šťastný, když jsem zjistil, že má křesťanskou literaturu. Ihned jsem ji dychtivě začal číst, text jsem však musel držet těsně před očima. Dostanu vůbec někdy nové brýle? Když Kubáncům přišli na křesťanskou literaturu, okamžitě jim ji zabavili. My cizinci jsme prozatím mohli číst svobodně. Četl jsem s radostí a dychtivostí a znovu jsem si uvědomoval, co znamená nemít dost takovéto potravy.

Dověděli jsme se, že na čtvrtém poschodí jsou kubánští křesťané a političtí vězni. Jednou ráno jsem je slyšel zpívat. Třicet nebo čtyřicet mužských hlasů mocně prostoupilo špinavou vězeňskou atmosféru. Zpívali o vítězství, o lásce a naději, o Ježíši. Okamžitě jsem se chtěl na čtvrté poschodí dostat. Tam byli moji bratři. Moje rodina. Doslechl jsem, že mezi věřícími je také jeden pastor.

Mel a já jsme stáli v šachtě schodiště a slyšeli, jak Američan Everet Jackson z horního poschodí volá: „Hej, poutníci, chlapi tady nahoře by vás opravdu rádi poznali.“ Udivilo nás, že vědí o našem příchodu na Kubu. Věděli snad všechno o literatuře i o našich letech.

Byl tam výtah, kterým se do horních pater vozilo jídlo a dolů odpadky. Stoupnul jsem si dovnitř a snažil se neuklouznout na mastnotě a špíně. V podřepu jsem se přikrčil za barely a vězeňská služba za mnou zavřela mříž. Skřípající výtah dorachotil do čtvrtého poschodí, kde zastavil.

„To je ten Američan!“ zavolal vězeň a pomáhal mi ven. Vězni vykonávali všechny práce sami. „Rychle, postav se tamhle!“

Stál jsem u zdi, dokud nezjistil, kde je dozorce.

„Takhle sem už nemůžeš!“ protestoval ostře.

„Proč ne?“ ohradil jsem se.

„Lano se už dvakrát přetrhlo, mohl by ses zabít. Až bude vhodný čas pro další návštěvu, najdeme způsob, jak tě sem dostat.“

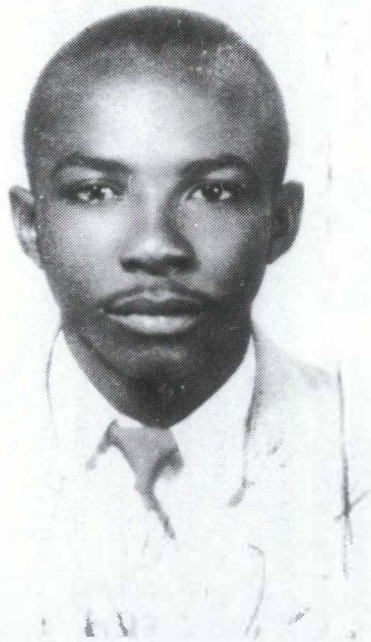
Otočil jsem se a pozoroval, jak skřípající výtah sjíždí dolů dlouhou šachtou.

„Viš, kde má celu pastor Noble?“ zeptal jsem se.

Usmívali se. Lara, Tony, Luis, Leon ... ti všichni už společně prožili s pastorem Noblem ve vězení téměř dvacet let. Ano, věděli, kde ho najít.

Stále zde byli dozorcí, ale za pomoci tichých posunků vězňů rozestavěných na různých místech jsem se mohl pohybovat jak jsem chtěl. S modlitbou jsem proběhl poslední úsek a konečně se setkal s kazatelem Noblem, malým svalnatým černochem s hřejivým úsměvem. Noble se dostal do vězení za to, že v Matanzas kázal o dědičném hříchu. Kázání komunisty pobouřilo, protože z něj bylo jasné, že i oni jsou hříšníci.

Pastor Noble je neobyčejný člověk. Má ocelové ruce se silnými prsty, ale umí ušít drobnými, sotva viditelnými stehy z prostěradla košili. Záda má samou jizvu po střepinách z kulek a úlomků betonu. Ve vězení v Cabana vedl modlitební kroužek. Dozorcí chtěli přerušit bohoslužbu, proto do nich začali střílet. Většina mužů se ani nepohnula, ale po-

Noble Alexander před uvězněním v roce 1962

Vězeňská skica z prosince 1975, propašovaná jeho rodině

kračovala ve zpěvu a modlitbách, i když se jim šrapnely zasekávaly do zad.

„Občas někdo chtěl z kruhu utéci,“ smál se Noble, „ale musel se vrátit. Tak do nás pálili.“ Usmíval se, jako by vyprávěl vtip. Pochopil jsem, že to vůbec nebyl vtip, ale že měl radost. I když měl zmrzačená záda, ducha nikoliv. Dával vždy polovinu jídla starším nebo slabším vězňům.

„Proč nám říkají poutníci a jak to, že všichni vědí o naší literatuře?“ zeptal jsem se jednoho dne Nobleho.

„Četli jsme vaše traktáty,“ radostně vysvětloval. „První týden v červnu se jich několik dostalo do vězení. Všichni jsme je četli.“

První týden v červnu – to bylo pouze pár dní po naší havárii v Manzanillo. Literatura byla shozena v provincii Camaguey, vzdálené víc jak pět set kilometrů od vězení! Když byla propašována na tak velkou vzdálenost až do vězení, jak asi byla přijata v městech, kde jsme ji shodili? Měli jsme se dovědět víc. Byli jsme na Kubě, abychom se učili. Byli jsme v Boží škole.

Mnohému mne naučil Noble. Ne však slovy, ale příkladem oběti, spojené s radostí. Po osmnáct let vězení byl on i další křesťané zapsáni do vzácné a prospěšné školy utrpení. Apoštol Pavel mluví ve Filipenským 3,10 o „společenství Jeho utrpení“.

Utrpení, mučednictví, bolest a útisk nepatří mezi kurzy vyučované na teologické škole. Tyto předměty vyučuje sám Bůh a milostivě nás k nim zve, nikdy nikoho nenutí. Když se jim vyhnete, ztrácíme dra-

hocenné společenství a spokojujeme se s levnými a pohodlnými náhražkami.

Prostřednictvím tajného šíření zpráv ven z vězení a vyšetřování z Washingtonu konečně úředníci amerického velvyslanectví v Havaně zjistili, že jsme zadržováni v Combinado del Este. Naléhali na kubánskou vládu, aby nám byly povoleny návštěvy.

V září jsem měl jednu tříhodinovou návštěvu rodičů. Matka mi přinesla brýle. Nevěděla, že je potřebuji, ale předpokládala to. Opět další praktické vedení Duchem svatým. Ofelii a dětem se dařilo dobře. Ofelia byla vyrovnaná, pokojná a důvěřovala Pánu. Každý měsíc jsme měli asi dvacetiminutovou návštěvu z oddělení pro záležitosti Američanů.

Konečně se zprávy o nás dostaly ven. Lidé o nás věděli. Bylo na nás podáno víc jak sto oficiálních dotazů na ministerstvo zahraničí.

KONTRAREVOLUCIONÁŘEM PRO KRISTA

Dne 25. října jsme konečně měli soud – pět měsíců poté, co jsme havarovali. V justičním systému Kuby neexistuje pojem času. Právnícké knihy zmiňují soudní přelíčení do sto osmdesáti dnů vazby. Poznali jsme Američany a stovky Kubánců, kteří čekali na soudní přelíčení roky.

V ruské vězeňské dodávce nás dovezli do Havany a eskortovali do soudní síně. Strašila mne skutečnost, že tehdy v televizním studiu jsem měl několik slabých okamžiků. Teď nastala další zkouška. Může křesťan jít ve víře a přitom se bát? Paul Tournier napsal: „Odvažný život není prostý strachu, ale naopak ten, kdo si v životě uvědomuje všechny možné druhy úzkostí, může všem úzkostem navzdory kráčet vpřed.“

Projdu touto zkouškou? Když jsme seděli na dlouhé lavici v čele místnosti, pocítil jsem záplavu síly a moci. Rozhodl jsem se, že budu směle mluvit slova, která mi Bůh dá, ať to bude mít jakékoli následky.

Naše obhájkyň, kterou jsme neznali, přistoupila ke kapitánu Santosovi, narovнала mu vázanku a límec a srdečně se s ním zdravila:

„Antonio! Jak se máš? Vypadáš moc dobře.“

Strážce za našimi zády držel nabitý ruský samopal. Nějak zvlášť jsem se těmto okolnostem nedivil. Mnozí moji přátelé, křesťané z Rumunska, Bulharska a Ruska, popisovali podobné situace. Soudní přelíčení bylo fraškou předem zinscenovanou orgány tajné policie.

Do místnosti vstoupilo pět soudců v černých talárech. Seděli jsme, a naše obhájkyň přednesla obhajobu. Její výslech obsahoval čtyři otázky: „Kolik je vám let? Jste ženatý? Máte děti? Jaké je vaše povolání?“ To byla naše obhajoba. Pak vystoupil s výpovědí kapitán Santos. S okázalým gestem vytáhl z kapsy moje staré letenky a doklady. Stál vlevo těsně před námi a čas od času se k nám otočil a dramaticky gestikuloval.

„Po sedm let porušoval náš vzdušný prostor,“ křičel. Ani jednou nezmínil Krista nebo náboženství; označil nás za „kontrarevolucionáře“.

„1973 ... na lodi ... tisíce pamfletů ...“ Dál a dál pateticky řečnil pronikavým hlasem. Dozorce, který za námi stál se samopalem, pronášel užaslé poznámky. Byla to pro něj opravdu podívaná, soukromý bio-

graf, v němž v hlavní roli vystupovali Američané, ohrožující stabilitu a bezpečnost státu.

Měl jsem velice silný pocit, že Santos nebyl vykonavatelem procesu, nýbrž jeho dirigentem, mávajícím ideologickou taktovkou za zády. Patřila mu soudní síň. Také soudci byli jeho. Byl jako předvoj svaté marxistické víry.

Santos zabral většinu času. Dva z pěti soudců usnuli. Snad jen ten uprostřed dával opravdu pozor. Pak nás chtěl vyslechnout prokurátor. Mne zavolali jako prvního. Vykročil jsem a postavil se před ním s tlumočníkem po boku. Většinu času jsem si ho nevšímal a dohadoval se španělsky přímo s prokurátorem.

„Shoz literatury nebyl pokusem svrhnout vaši vládu, ale upozorněním na život po smrti,“ vypálil jsem.

„Jak víte, že je život po smrti?“ rýpnul posměšně.

„Nemůžeme to vidět, ale věříme v něj; jednoho dne všichni poznáme odpověď.“ Podíval jsem se mu zpřímá do očí a dodal: „Vy také!“

Posunul si brýle na nose. „Cožpak nevidíte, že vy dva jste zde jediní fanatici, kteří tomu věří?“ posmíval se.

„Opravdu ne,“ opáčil jsem. V této místnosti jsou právě teď tisíce, kteří tomu věří stejně jako my.“

V posměšném překvapení se rozhlédl po oněch tisících v místnosti.

„Jsou zde svatí a andělé. Bůh je zde. Je tu mnoho svědků,“ pokračoval jsem v tématu.

Naše advokátka se zdála být nervózní a skleslá.

Začala si odstraňovat lak z nehtů, hlavu měla skloněnou a neodvážila se ani vzhlednout. Bylo mi jí líto.

„Kdo je svatý? Nikdy jsem žádného neviděl,“ pokračoval prokurátor sarkasticky. Doufal, že mne nachytá.

„Právě jednoho vidíte.“

Otevřel ústa dokořán a svalil se do židle.

„Víte,“ poznamenal jsem, „když nějaký člověk věří v Ježíše Krista, Bible ho nazývá svatým.“

Během naší diskuze jsem si všiml, že drží v ruce nějakou literaturu. Zdálo se mi, že to byla ta, kterou jsme shazovali. Nikdo ze soudců ji neměl. Ani naše advokátka. Konečně snad aspoň kousíček spravedlnosti v této frašce, pomyslel jsem si a přiblížil se k němu, abych viděl usvědčující důkaz.

Byla to naše literatura, ale měl ji fotograficky zmenšenou. Mohl vidět pouze obrázek a přečíst název. Slova byla na čtení příliš malá. Byl jsem vděčný, že jsem tehdy měl konečně brýle. Tento ateistický systém měl takový strach před Božím slovem, v něj nevěřil, že ani soudním úředníkům nedali toto jediné svědectví o našem „zločinu“.

„Na jakém typu letadla jste létal ve Vietnamu?“ ptal se prokurátor Mela.

„Byl jsem zkušebním pilotem helikoptéry,“ odpověděl Mel prostřednictvím tlumočnicka.

„Ale my jsme si zjistili, že jste byl instruktor, učil jste druhé zabíjet, útočit,“ tvrdil triumfálně Santos.

Téměř jsem vyskočil z lavice.

„To je lež. Nikdy se zabíjet neučil!“ křičel jsem v hněvu, ale umlčeli mne.

Později mi Mel řekl, že označení pilot – instruktor se nějakým omylem dostalo do počítače Pentagonu ve Washingtonu. Marně se snažil, aby to opravili. Jak mohl komunistický soud v Havaně vědět, že je na počítači v Pentagonu zapsán jako pilot – instruktor? Při tomto pomyšlení vstávají vlasy na hlavě.

„Proč jste se vydal na tuto cestu? Byl jste placen?“ ptal se hněvivě Santos.

„Bůh mě poslal.“ Melův hlas byl pokojný.

„Bůh?“ Prokurátor se cynicky zasmál. Kapitán Santos na Mela vyjel: „Jste taky fanatik!“

Prokurátor několik minut vykřikoval cosi o agresí ve Vietnamu, Chile a CIA. Po křížovém výslechu jsme odešli z místnosti. Kladli jsme si otázku, zda vůbec někdo věděl, proč jsme vlastně byli souzeni.

Jako pozorovatel tam byl Ed Beffel z amerického velvyslanectví. O jeho přítomnosti jsme nevěděli, ani nám nedovolili s ním hovořit. Později Melovi řekl, že mu ta záležitost připadala jako švindl-proces, týkající se víry a rozdílu ve věrouce.

Prokurátor původně žádal rozsudek od tří do dvanácti let podle zákona 1262 právního kodexu z roku 1974. Za ústní nebo psanou propagandu „proti socialistickému zřízení, internacionální svobodě nebo revolučnímu státu“ stanovuje běžné trestní právo trest odnětí svobody od tří do dvanácti let. Jinak řečeno: napíšete-li nebo vyjádříte-li cokoli odlišného od interpretace G-2, můžete se dostat a skutečně se dostanete do vězení.

Další odstavec zákoníku: „Šíření falešných zpráv nebo zlovolných předpovědí, působících znepoko-

jení nebo nespokojenost obyvatelstva, je stíhatelné trestem odnětí svobody od jednoho do čtyř let nebo šesti až patnácti lety, je-li prováděno prostřednictvím masmédií.“ I když by překroutili účel shazované křesťanské literatury, podle jejich vlastních zákonů jsme mohli dostat maximálně patnáct let.

Dostali jsme dvacet čtyři roky. V rozsudku, který nám jednoduše oznámili později jen ve vězení, se tribunál rozhodl aplikovat zákon č. 425 z roku 1959 o kontrarevolucionářských aktivitách. Podle něho se tresty pohybují od dvaceti let až k trestu smrti.

Byli jsme tedy odsouzeni na dvacet let za kontrarevoluční činnost a čtyři roky navíc jsme dostali za ilegální vstup. Přelet byl sice legální, ne však naše havárie.

Stáli jsme ve vězeňské kanceláři v prvním poschodí a dívali se na dlouhé plachty soudního protokolu. Obvinění proti nám vznesená zabrala několik stran. Dvě a půl dekády vězení? Cítil jsem se poctěn. Ponechá mne Bůh v této skvělé škole tak dlouho? Vrátili jsme se nahoru a řekli o tom křesťanským přátelům. Blahopřáli nám a chovali se k nám jako bychom byli z královského rodu.

Vedoucí oddělení pro americké záležitosti na Kubě, Wayne Smith, později na konferenci ve vězení zmínil, že naše případy obešly všechny soudy a dostaly se přímo do Rady ministrů, jež se pozůstává z Fidela Castra, jeho bratra Raula a dvou nebo tří nohsledů.

„Rada mne informovala, že jste drženi na Kubě v mimořádných podmínkách,“ řekl nám.

To nebylo žádné překvapení. Za pobytu ve vězení jsme poznali mnohé, kteří také zažili tytéž „mimořádné“ podmínky. Tato mimořádnost znamenala podmínky zcela běžné. Na Kubě jsou zákony pouze na papíře a jsou tak součástí komunistického klamu a lži. Zákonem je aparát G-2. Podle nové kubánské ústavy z roku 1976 jsme měli mít soud do dvaceti dnů od uvěznění. Podle kubánských mezinárodních smluv nesmí být zacházení s vězni ponižující. Nemohu se přitom ubránit vzpomínce na den, kdy mne s kápí na hlavě strčili na záchod.

Zde mohou mnozí namítnout, že kubánská ústava zaručuje náboženskou svobodu. Hlubší studie však ukazují, že všechna voda je otrávená. V článku 61 ústavy existuje jedna velice omezující definice: „Žádná ze svobod přiznaných občanům nesmí být užívána proti tomu, co je vyjádřeno v ústavě a zákonu nebo proti socialistickému státu či rozhodnutí kubánského lidu budovat socialismus a komunismus.“

Marxisté říkají: „Vy křesťané byste dělali olej a míchali ho s naší vodou.“ Někteří marxističtí pastoři a liberální křesťané se o to pokoušejí. Vyměnili olej Ducha svatého za olej diskuze, dialogu a filozofie.

Článek 54 ústavy, který zmiňuje náboženskou svobodu, předchází prohlášení: „aktivita socialistického státu je založena na vědeckém materialistickém chápání vesmíru.“ Potud moje podivná diskuze s prokurátorem na téma život po smrti. I toto téma bylo pro něj politickým bitevním polem.

Vrátili jsme se do Combinada, abychom si užívali

vězeňské „knihovny slova“. Tak jako v dávných dobách a mezi negramotnými skupinami lidí, kde není dostupná tištěná literatura, jsou lidské zkušenosti, svědectví a vzpomínky vzácnou učební látkou. Rudolfo Camps, odsouzený na deset let do vězení, mi vyprávěl, jak se v noci lodí vrátil na Kubu. Na palubě měl závodní motorku, na které jel až do Havany pro svou snoubenku. Byl zatčen a strávil mnoho let v pracovních táborech a vězení.

Také mi vyprávěl, jak v pracovním táboře Taco Taco sekali vězni cukrovou třtinu, když tu mezi ně zaběhl býk. Zvíře bylo okamžitě rozsekáno na kusy a vyhladovělí vězni si syrové maso odnesli na baráky pod košilemi. Kosti zakopali. Když sázeli cukrovou třtinu, vězni-otroci nejprve snědli kořínky mladé třtiny a pak teprve zbytek zasadili do země. Po čase vedení zuřilo nad ohromnými žlutými pásy uschlé třtiny, táhnoucími se zelenými poli.

V Polsku a Rumunsku se vyprávělo mnoho vtipů na téma front na chleba a maso. Také Kuba má vlastní vtipy: Fidel Castro poslal na Miami agenta, aby zjistil, jak Američané jedí. Agent byl týden ubytován v luxusním hotelu a pak se vrátil do Havany.

„Měl jsi pravdu, veliteli,“ radostně referoval. „Situace je tam hrozná! Šel jsem do nejlepší restaurace a poručil si kaši ze šrotu. Neměli. Požádal jsem číšnici o staré ruské hovězí. Žádné. ‚Hm, tak máte polévku ze starého hrachu?‘ ‚Litujeme, nemáme.‘ Rozzlobil jsem se a podrážděně ji požádal: ‚Tak co vlastně tady máte?‘ Přinesla jídelní lístek a ukázala na humra, bifteky a kuře. Neuvěřitelné! Řekl jsem jí na to:

„Hrůza, lidi, jste sto let za opicema! Tohle jsme na Kubě jedli před dvaceti lety!“

Většina humrů a jiných lahůdek, lovených sovětsko-kubánskými rybářskými loděmi, se zpracovává mimo pobřeží a kromě turistických hotelů se nikdy na ostrov nedostane. Nejlepší citrusové plody a většina manga se dopravují na lodích do Kanady.

Představili mi tichého starce se sněhobílými vlasy. Byl to Andres Vargas Gomez, vnuk Maximo Gomeze, kubánského vlastence. Právě četl knihu Tomáše Kempenského *O následování Krista*. Spisovatel a právník, který prožil víc jak dvacet let ve vězení. Bylo mu šedesát pět let, měl jen jednu ledvinu, astma a další zdravotní problémy. Přesto mi mnohokrát, když jsem byl nemocný, poslal pár vajec, které se mu podařilo získat.

Za sedmnáct měsíců, které jsem s ním prožil, jsem nikdy na jeho tváři neviděl výraz hněvu nebo hořkosti, ani neslyšel z jeho hlasu zášť. Byl to jemný, citlivý muž, jenž žil a očekával. Měl živou, osobní víru v Krista. Pokud bylo možné, vedl v cele katolickou mši. Noble vedl zase protestantská shromáždění.

Bohoslužby na sebe těsně navazovaly. Většina ze třiceti až čtyřiceti mužů, kteří se mohli vejít do cely, chodila na obojí. Navzdory věroučným rozdílům je mnoha způsoby spojovala láska Kristova a hlad po duchovní potravě.

Mnohokrát v neděli ráno se mi podařilo proplížit se do jejich prostoru. V Janovi 8,59 je napsáno, že se Ježíš musel ukrýt uprostřed svých pronásledovatelů. Udělal to mnohokrát, aby mohl vykonat svůj úkol.

Ježíš skrývá své ještě dnes. Živý Ježíš pomáhá – když je to za potřebí – ukrývat na celém světě i dnes křesťany, kteří ho mají v srdci.

Když jsem Noblemu pomáhal s přípravou „kazatelny“, což bylo prkno přehozené prostěradlem, přiběhl do cely dozorce Pedro a hledal mne. Viděl mne sem proběhnout. Muži mne rychle strčili na horní palandu a přikryli prostěradlem. Ležel jsem s přikrytou hlavou nehnutě jako mrtvý, jako jeden z šedesáti pěti mužů většinou starých, nemocných a chromých.

„Tak kde je? Kde je ten Američan?“ soptil Pedro. „Vím, že ho tu máte!“

Muži moc nemluvili. Trochu s ním zažertovali. Cela přeplněná vězni fungovala jako jeden muž, jako rodina. Pedro vyrazil z cely a ani nevěděl při její obhlídce, že měl ruku na mojí palandě. Opět mě Ježíš ukryl a já jsem byl poctěn, že mne ochránil takovým zázračným způsobem.

Pastor trpělivě našel prostěradlo, precizně ho vypnul a uhladil. Tato příprava byla pro něj činem lásky. Jeho tiché, pokojné pohyby ke mně mluvily víc než tisíce kázání. Byl jednou tajně ordinován kazateli, kteří přišli „navštívit“ rodinné příslušníky. Rychle se shromáždili ve velké návštěvní hale mimo dohled dozorců, modlili se a vzkládali na Nobleho ruce. Připomnělo mi to Davidovo tajné pomazání Samuelem z 1. Samuelovy 16.

Muži stáli podél zdí. „Zpěvníky“ byly zázračně vyrobeny; byly napsány na cigaretovém papíře dvacet let starým perem a podomácku vyrobeným in-

koustem. Úhledné řádky a písmena byly láskyplným uměleckým dílem – milostnými dopisy Bohu. Psal je Noble. Opisováním písní a básní strávil stovky hodin. Brzy však bylo vše zabaveno. Máte-li však slova vepsána do srdce, máte poklad na bezpečném místě.

Začal zpěv, mocné vlny lásky a vítězství linoucí se z mnoha hrdel. Do očí mi vstoupily slzy. Stál jsem tam, zázračně obklopen láskou a slitováním. Připadali jsme si jako malá svíčka uprostřed veliké brutální temnoty. V srdci jsem cítil sílu, vítězství. A na tvářích mužů a v jejich hlasech byla viditelná i hmatatelná síla. Viděl jsem na jejich rukou jizvy od mačety. Měli problémy se srdcem, trpěli artrozou, mnozí byli zmrazení. Nic nevlastnili. V očích většiny světa neměli nic. A přece měli všechno.

Noble začal mluvit. Měl na sobě zvláštní bílou košili, kterou si udělal z prostěradla. Tichým, pokojným hlasem a se zářivým úsměvem vyprávěl o Ježíši, Knížeti pokoje, Spasiteli a Králi. Muži žádali o modlitby za své rodiny, za ostrov. Jen málokterí žádali o něco pro sebe. Sklonili hlavy a jeden se modlil... za svobodný svět, za Ameriku, za Evropu, za komunisty. Delgado a Prado tam vždy stáli společně. Oba měli velké problémy se srdcem. Kdykoliv mne malý Prado uviděl, bouřlivě mne objal. Usmál se a řekl: „Brzy spolu pojedeme na Miami.“ Stejně jako mnozí, i on byl ve vězení už dvacet let. Za službu v americkém námořnictvu dostali oba děkovné dopisy od prezidenta Trumana.

Při jedněch bohoslužbách měl službu velitel na-

21

Tiempo de guerra y gloria.

Tibana, bonita y vivida,
es la de Polovina desde otro punto
de vista de las naciones combatidas,
que se llama 'se Luz'.

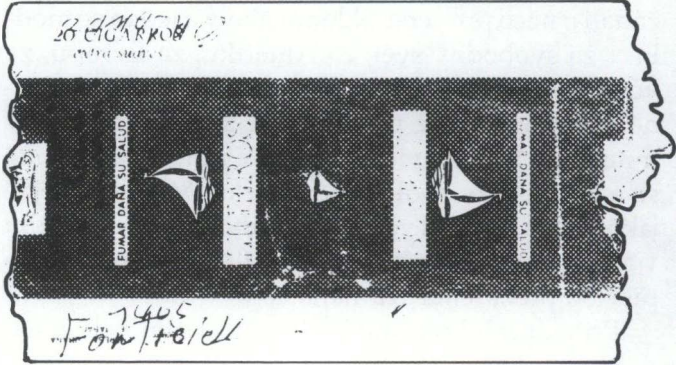
(Como)

Tu eres la historia, involuntaria,
que va en tu seno, se oculta,
la sangre fresca sazona
del victorioso, de Dios //

cuanta la historia del mundo
que en su seno sacaba
vivió, el salvador
y en sus brazos olivares
había, a los millores
la palabra de Dios.

Cuanto Testi, es meo
que en los victos moras
de la Travesía
Vieja, pasadas las vicisitudes
que si fueran vida,
nos habrían también.

Zpěvníky psané
na kubánském ci-
garetovém papíře

šeho poschodí poručík Calzada, který se honosil, že na podporu revoluce v Angole zabíjel ženy a děti. Překvapil nás, arogantně vrazil do cely a žádal, aby okamžitě bohoslužba skončila. Jeden z křesťanů vytáhl výtisk kubánských komunistických novin Granma a ukázal mu zadní stranu. Mnohé články jsou velice pečlivě připravovány pro Západ, a toto byl jeden z nich.

„Podívejte se, tady je fotografie kostela,“ začal. „A píšou tu, že na Kubě je náboženská svoboda. Tak proč jednáte proti tomu, co říkají stranické noviny?“

Tento článek o náboženství byl odpovědí na dopis karibského dopisovatele, který zpochybňoval náboženskou svobodu na Kubě.

Granma je velice silný zdroj fikce a klamu, což vyjadřuje jeden vtip: Po smutné porážce u Waterloo se císař Napoleon setkal se současnými světovými vůdci. Brežněvovi říká:

„Kdybych měl tvoji mocnou Rudou armádu, byl bych Angličany porazil.“

„Da, to je pravda,“ odpověděl Brežněv.

Pak Napoleon oslovil prezidenta Cartera: „Kdybych měl vaše střely s plochou dráhou letu, vítězství u Waterloo by bylo moje.“ Carter přitakal.

Pak se obrátil k Fidelovi a usmál se: „Kdybych měl vaše noviny Granma, svět by se nikdy nedozvěděl, že jsem bitvu u Waterloo prohrál.“

Poručík Calzada byl na okamžik zatlačen do kouta: novinová lež ho chytila do pasti. Ustoupil, ale za několik týdnů se vrátil a zabavil všechny zpěvníky a jiný náboženský materiál. Stovky hodin ručního

opisování přišly nazmar. Ale Bůh si váží naší lásky a úsilí. Mohl jsem pár hodin sedět u Nobleho a pomáhat mu přepisovat slovo za slovem, řádek za řádkem, verš po verši. Staré chorály, které jsem zpíval po mnoho let, jsem začal vnímat v novém světle. Jejich slova a poselství se zapsala mnohem hlouběji do mého srdce.

Lidé se ptají, kolik je na Kubě ve vězeních křesťanů. Jen v jednom našem křídle jsem věděl o jedenácti opravdových věřících z různých denominací a asi o čtyřiceti dalších, kteří se k víře hlásili. V Combinado del Este existuje dvacet čtyři takových křídél. Combinado má víc jak sedm tisíc vězňů. Kuba má čtyřicet až padesát takových institucí, v nichž se odhaduje na tři sta až čtyři sta tisíc vězňů, což je asi pět procent celkové populace. Je nemožné znát přesná čísla, protože v současné době jsou vězni pro víru s běžnými zločinci pomícháni.

Mel i já jsme se mezi Kubánci cítili jako doma. Mel byl v nevýhodě, protože neuměl španělsky, ale začal se učit od majora Montera Duque. Mně pomáhal Vargas Gomez. Oba jsme byli schopni promluvit na menších bohoslužbách, které vedli. Také jsme začali s vlastními bohoslužbami v mezinárodním křídle. Když nám na patnáct minut otevřeli cely, přicházelo k nám několik Afričanů z Tanzánie a Zaire, Kolumbiané, jeden Bolivijec a další, aby se s námi modlili, zpívali a studovali.

Glenn Akam pomáhal rozmnožovat písně a předčítal z Písma. Mel měl většinou krátkou pobožnost. Posilovali jsme se navzájem. Písmo, které jsme stu-

dovali a diskutovali, bylo jak injekce penicilinu nebo adrenalinu. Duch svatý si ho používal k uzdravování a posilování. Diskutovali jsme o křesťanském životě a vedení, o Josefově podřízenosti Bohu i ve vězení, o lásce k nepřátelům, o odpuštění.

Mysleli jsme si, že si toho dozorcí příliš nevšímají, ale jednoho dne poručík Carlos prošel kolem cely, nakoukl dovnitř a poznamenal: „Tak Thomas stále bojuje s Novým Zákonem, cha!“ Protože se však křesťané i vládní úředníci svobodného světa neustále dotazovali na naše zdraví a bezpečnost, obvykle nás nechali na pokoji. Glennovi brzo zabavili většinu traktátů, nám však nechali Bible, propašované mezi novinami během uvolnění. Kubánci ani ostatní takové štěstí neměli. Bolívijsce navštívil otec, komunističtí žijící v Nikaragui. Poručík Carlos spolu s otcem na něj naléhal: „Jestli tady budeš dál chodit na bohoslužby, odsedíš si celých dvacet let. Když se změníš a staneš se revolucionářem, do roka tě propustíme.“

Bolívijscovo setkávání s Kristem, stejně jako veškeré náboženství a náboženské obřady, znamenalo politicko-ekonomické nebezpečí. Lenin řekl: „Komunismus bez ateismu je nesmyslný.“ Ekonomika komunistického státu je závislá na vysoce koordinované poslušnosti. Marxistický materialismus je ateistický bůh, jenž bez přerušování jakoukoliv sebeanalýzou vede masy k mravenčímu úkolu plnění ekonomického plánu. Osud jednotlivce nemá žádný význam. Existují pouze obrovské nemyslicí kolektivy. Lenin věděl, že soužití Boha s bohem marxistickým je nemožné.

Tento mladý bolívijský bratr bojoval s argentinským povstalcem Che Guevarou. Jeho rodina přišla na Kubu, kde se zapsal na univerzitu. Tam poznal, co je revoluce ve skutečnosti: speciální historiky pouze pro členy komunistické strany a pro turisty, dvě procenta elitní hierarchie policie a úředníků, kteří si žijí mnohem lépe než obyčejní lidé. Viděl tyto nerovnosti a poukázal na ně při vyučování. Teď poznával, že rovnost je jen mezi vězni a v mnoha směrech i více svobody. Tady mohl mluvit svobodně. Na ulici ne.

Přestal veřejně chodit na naše bohoslužby, ale dál si četl biblické verše a písně. Modlím se, aby ho Bůh v tomto těžkém konfliktu posílil. Tak jako v mnoha jiných případech, i jemu se stala rodina nepřítelem. Ježíš u Matouše 10,36 prorokuje: „A nepřítelem člověka bude jeho vlastní rodina.“

Totéž platilo pro Isidora, mladého Kubánce, jemuž pro malou postavu říkali trpaslík. Pokaždé přiběhl, objal mne a začal opakovat Otčenáš, který se snažil naučit v angličtině.

Říkal mi: „Hej, pane Pobožný, až se odtud dostanu, vstoupím do vaší církve.“ Isidor měl na zádech jizvy od řemenu automobilového větráku, kterým ho dozorcí bili. Jeho otec byl komunista a nikdy ho nenavštívil.

V době rozcvičky na rozlehlém betonovém dvoře, kterou jsme absolvovali tři hodiny týdně, jsem se seznámil s dalším kubánským pastorem Pedrem de Armas. Pedro byl prezidentem adventistů sedmého dne ve východní Kubě. Mělo se konat výroční shro-

máždění církve. Stát nechtěl, aby Pedro byl hlavním řečníkem, protože církev se navzdory protivenství rozšiřovala.

V továrně na nábytek, kde Pedro pracoval, někdo ukradl faktury a Pedra obvinili ze zpronevěry. V době výročního shromáždění ho na šest měsíců uvěznili. Pedro byl vyděšený. Protože neexistuje politická či náboženská vina, byl v cele vydán na milost a nemilost vrahům, zlodějům, syfilitikům a homosexuálům.

Opatrně vyšel před celu a já jsem mu ze dvora mohl říci slova povzbuzení. Bylo mu asi šedesát, měl šedé vlasy a silné brýle. Upřeně se na mne díval, usmíval se a než se objevil vězeňský donašeč, rychle pronesl šepem pár slov. Kriminálníci s ním zacházeli často mnohem brutálněji než dozorci. Téměř každou noc docházelo k zabitím kvůli homosexuálním milostným trojúhelníkům nebo hádkám co komu patří.

Po šesti měsících ve vězení měl Pedro soud a byla prokázána jeho nevina. Úžasný justiční systém! Samozřejmě byl propuštěn až po výročním shromáždění. Podobnou „shodu okolností“ zakoušejí lidé všech denominací, katolíci i protestanté.

Kubánští vládní a církevní představitelé tvrdí organizacím pro lidská a náboženská práva, prověřujícím tyto záležitosti, že na Kubě ve vězení nejsou žádní křesťané. To proto, že jsou všichni považováni za zločince nebo jsou odsouzeni pro občanské přestupky, jež nejsou nikdy zvlášť důkladně vyšetřovány.

Nebo další příklad „občanského“ přestupku. Kubánští křesťané se musí vzdát slavení křesťanských

svátků, případnou-li právě na pracovní nebo státní svátky. Kuba oslavuje vítězství v zátoce Sviní celý týden. Oslava je v době velikonoc, týdnu Kristova triumfálního vjezdu, smrti a vzkříšení. Shoda dat slouží k plánovanému přímému útoku na křesťany, jenž má zabránit oslavě a připomínání tohoto období Kristova života.

Jaké jsou „občanské“ následky tohoto duchovního boje? Rodiče, kteří se rozhodnou slavit křesťanský svátek a nechají své děti doma, mohou očekávat uvěznění podle dvou paragrafů od tří do devíti měsíců. Je to článek 247 (zneužití náboženské svobody) a článek 365 (činy jež brání rozvoji neplnoletých a vedou k zanedbávání výchovné práce). Článek 365 zní neškodně, ba dokonce prospěšně. Avšak jako jiné zákony je i tento používán a zneužíván tak, aby dostal věřící do pasti. Glycerin je neškodný stejně jako dusík. Turisté a náhodní věřící pozorovatelé, navštěvující komunistické země, vidí glycerin a dusík ve dvou oddělených láhvích. Křesťané, žijící v těchto zemích, jsou denodenně konfrontováni s jejich výbušnou směsí – nitroglycerinem.

Ptal jsem se mnoha lidí, jak církev může za takového skrytého i zjevného pronásledování evangelizovat a získávat lidi. Pochopil jsem to na krásném příkladu žen. Zaměstnaní muži, pokud nejsou v pracovní neschopnosti, musí chodit do práce. Jinak je čeká vězení za vyhýbání se „právou“ na práci. Některé ženy jsou proto mnohem pohyblivější. Jako novodobé učednice chodí ve dvojicích do jiných provincií, kde navštěvují neteře či tety a hovoří s nimi o Pánu.

Na Kubě nejsou křesťanská knihkupectví, ani křesťanské rozhlasové vysílání nebo filmy a programy pro děti. Ve Skutcích 20,20 se Pavel zmiňuje, že vyučoval dům od domu. Proč to bylo nutné? Církev za dob římských císařů trpěla v mnohém stejně jako dnes za komunismu. Avšak dnešní zlo je mnohem větší a rozšířenější.

Matouš 10,21 říká, že děti povstanou proti rodičům a připraví je o život. Ženy při návštěvách rodin nikdy nesvědčí svým příbuzným v přítomnosti dětí, dokud nepromluvily mezi čtyřma očima s jejich rodiči. Děti většinou nosí na krku rudé pionýrské šátky a jsou vedeny k tomu, aby ohlásily ve škole učitelé nebo na Výboru pro obranu revoluce jakékoli podezřelé setkání.

Děti, které přijaly Krista, a řeknou o tom ve škole, nebo odmítnou-li nosit pionýrský šátek, jsou velice často umístěny do státních internátních škol, tzv. pupilo potestades, kde – odloučeny od rodiny – jsou vyučovány náboženství Marxe a Lenina. Nemluvím o „starých zlých časech“ komunismu za Stalina, nýbrž o současnosti, o osmdesátých letech.

Dál uvádím výňatek z prohlášení Prvního národního kongresu o výchově a kultuře, který se konal 31. dubna 1971 v Havaně. Komunisté byli totiž znepokojeni vlivem církve na mládež a koncipovali na tomto setkání taktiku „kradení dětí“, jež se dnes ukázala být zcela efektivní. Zde jsou jejich vlastní slova:

„... Prozelytická činnost církve mezi dětmi a aktivita církve ve sportovních a sociálních

organizacích podtrhuje skutečnost, že naše práce je nedostatečná a že masovými politickými organizacemi a školami není využíván enormní potenciál revoluce ... Definitivním řešením těchto problémů bude příprava zvláštních studijních aktivit, péče o děti a mládež a organizace jejich volného času a rekreace ...“

Církev je tedy problémem. Na Kubě jsou plně rozvinuty programy diverze. Školní víkendové výlety a sportovní utkání jsou soustředěny na neděle. Je pravda, že ve svobodné společnosti mnohé aktivity také odvádějí slabé lidi od bohoslužeb. Ale na Kubě to jsou oficiální školní povinnosti, na kterých učitel kontroluje docházku studentů. Je to systematicky připravený společenský plán, jenž má za cíl krást a otravovat jedem.

Je-li marxismus-leninismus pouze politicko-ekonomickým systémem, proč vede neustálý agresivní boj proti Bohu? Není to logický a právní systém, nýbrž fanatická náboženská víra plná zášti. V kubánské ústavě stojí v § 4, článku 54: „Je ilegální a trestné stavět se proti přesvědčení nebo víře v revoluci.“

Uvažoval jsem nad nedostatkem Biblií a zpěvníků na Kubě. Ptal jsem se na tento problém Nobleho i dalších, také jsem se různými způsoby informoval mezi kubánskými návštěvníky vězení. Informace, které jsem shromáždil, se podobaly vyprávěním Rumunů, Rusů a Bulharů: „Přišli jsme s penězi do tiskárny, ale museli jsme čekat, než přijde speciální

papír. Čekali jsme. Zavolali nás, když papír došel, ale tiskař nám tentokrát smutně oznámil, že nemá čas. Čekali jsme dál, ale než měl tiskař čas, zatím použil papír někdo jiný. Všechny tiskárny jsou pod kontrolou státu, „lidu“ a komunistické strany, a jsou určeny pouze pro určité lidi.

Mnohé bývalé církevní školy jsou teď komunistickými školícími centry, kde je vyučován ateismus. Baptistický seminář v Havaně, *Seminario Bautista Lomma de Chaple* zůstal otevřený. Avšak v jeho velkých třídách, přednáškových síních a knihovně je pouze sedm studentů – což je nejvyšší státem povolený počet.

S radostí jsme se začali dozvídat více o našem „leteckém knihkupectví“, které jsme na Kubě měli „otevřeno“.

Na naše poschodí přišli dva vězni z Matanzas, kde byli vězněni několik let. Matanzas bylo blízko trasy, kterou jsem letěl s Johnem 7. prosince 1978. Vědí něco? Abych se s nimi mohl setkat, tajně jsem se připojil ke čtyřem kubánským bratrům, a protože jsem byl o hlavu větší než oni, šel uprostřed nich se skloněnou hlavou. Setkali jsme se na konci chodby a objali se.

Ptal jsem se jich na dobu, kdy jsme podnikli let. Řekli mi, že ráno po shozu našli plavci, turisté a kubánští dělníci na pobřeží Verado tisíce letáků. Policie poslala několik aut nadšených mladých členů bezpečnosti, aby prohledali pobřeží a pole, a zabavili shozený materiál. Tím však tato událost způsobila ještě větší rozruch. Byl jsem nadšen, když jsem zase

*Další symbol Castrova smrtícího úderu křesťanům.
V semináři, který kdysi prosperoval, smí dnes studovat
jen pár studentů*

slyšel, že policie posbírala část literatury, protože tak ji musela pokaždé přečíst a předat nadřízeným.

Později jsme se dověděli, že jsme nepokryli pouze severní pobřeží, ale že díky větru za námi zůstal široký pruh napříč celým ostrovem. Traktáty se dostaly do rukou kubánských farmářů, kteří je rozšiřovali mezi sebou. Jaké nádherné potvrzení! Boží škola pokračovala, a navzdory fyzickým problémům byla užitečná a radostná.

Během měsíce jsem začal dostávat zprávy z Camaguey. Osmdesát procent rodin, které navštěvovaly vězení a žily v oblasti našeho shozu, buď měly nějakou literaturu doma nebo věděly, kde ji najít.

Farmáři ji nacházeli na pastvinách. Střechy a ulice Ciego de Avila byly pokryty naším „tropickým sněhem“. V protiakci na účinky letu uspořádal Castro v tomto městě zvláštní setkání. Tady také explodovaly střely lásky. Boží poselství zasáhlo srdce komunismu strachem. Slovo Boží přineslo naději lidským duším.

Radoval jsem se s Melem z velikosti našeho úspěchu. Jakýkoliv mučivý okamžik našeho utrpení stál za to.

Klíč k mapce:

1. první cesta lodí v roce 1979, 2. Let Carltona Boddena, 3. shoz z nákladní lodi, 4. let baptistického kazatele, 5. let nad zátoku Sviní, 6. let s havárií, 7. lety v době autorova uvěznění

STRÁŽNÉ VĚŽE – NAŠE KOSTELNÍ VĚŽE

Situace ve vězení odpovídala politickému ovzduší venku, které tak přispívalo k nestabilnímu komplexu okolností. Politická linie závisí na Castrových rozmarech a hnutí mysli, a ne na zákonech či zásadách.

Když se na sklonku roku 1979 dostalo do světa více informací o přítomnosti sovětských vojsk na Kubě, bylo naše spojení s americkým oddělením přerušeno. Měli jsme povoleny návštěvy pouze jednou za měsíc a nedostávali jsme dopisy.

Naše cela číslo čtrnáct byla jedné noci napadena kubánskými vězni, převážně homosexuály. Nejprve přerušili elektrický proud, pak mřížemi cely prolétlo několik skleněných láhví. Nato za řevu, létání lahví

a nožů vyrobených z jídelních táců vylomili dveře cely. Kubánský politický vězeň Indio, Herkules z naší cely, mne ve tmě odnesl do bezpečného rohu cely. Pak zvedl stůl a hodil ho přímo proti útočníkům.

Mel stál velice blízko dveří, ale neměl ani škrábanec, přestože jiní byli pořezaní. Protože vetřelci narazili na nečekaný odpor, vyběhli do temné chodby.

Po této události nastalo na několik týdnů ovzduší studené války. Dozorci se o nás přestali zajímat. Vypařili se z chodeb, buď ze strachu nebo z příkazu vyšších míst. Na pomoc nám přišli kubánští političtí vězni z cely číslo šestnáct. Celou noc si vyráběli zbraně. Napětí bylo elektrizující. Dveře do cely jsme museli mít zabezpečeny drátěným hákem, protože nás dozorcí vůbec nechránili.

V roce 1980, kdy Castro vyklidil vězení, poslal tisíce vězňů do Spojených států. Nepropustil však jediného politického vězně, místo toho byli propuštěni mnozí z těch, kteří nás napadli.

Smrt a zmrzačení přicházely z rukou dozorců stejně jako vězňů. Jednoho odpoledne v květnu roku 1980 vyhnali poručíci Calzada a Galan společně s jinými důstojníky na betonový dvůr budovy k „rozhovorům“ osmnáct *lancheros*. V době, kdy Castro povolil propuštění vězňů do Spojených států, nikdo z uvězněných za pokus o ilegální opuštění ostrova propuštěn nebyl. Místo toho byli donuceni opustit zemi pod hrozbou trestů převážně notoričtí kriminálníci.

Kubánský stát švihal surovým bičem moci a dál

vyléval pohár hořkosti. *Lancheros* se zcela právem cítili podvedeni a chtěli o věci diskutovat. Calzada, Galan a další přišli na „diskuzi“ s ocelovými lany, mačetai, obušky a řemeny. Pustili se do mužů. Tři *lancheros* zemřeli. Jednomu z nich vyhřezla z lebky mozková tkáň. Několik dalších bylo odsud odneseno s mnohočetnými těžkými poraněními.

Tentýž týden uslyšeli američtí vězni v kubánském rozhlase a televizi hrubé urážky prezidenta Jimmyho Cartera, viceprezidenta Waltera Mondaleho a poradce Zbygnieva Brzezinského. V komunistických novinách *Granma* byly zveřejněny jejich karikatury v homosexuálních polohách s prezidentem Carterem. Další karikatury vypodobňovaly ostatní americké vládní představitele jako mouchy nebo výkaly. Američané z budovy číslo dvě ten den odmítli večeři, a tak pokojně vyjádřili svůj protest vůči tomuto hanobení. Během deseti minut vpochovalo do cely asi šedesát dozorců v plynových maskách, s obušky, holemi, bajonety a za doprovodu psů. Všechny Američany odvedli do trestních cel, kde pak tito museli patnáct dní spát na betonové podlaze ve špíně a výkalech. Podle výrazu v očích dozorců jsme mohli usoudit, co nás čeká, zda zabití nebo bití, to byla realita. V minulých letech mnozí byli napadeni, bití a zraněni, někteří dokonce po několik dní drženi v celách plných vody, až se jim odlupovala kůže.

Já jsem v tu dobu byl s Walterem Clarkem naproti v nemocnici. Dostal jsem se tam díky spoluvězni dr. Jorge Torrientemu, který krátkou dobu patřil k nemocničnímu personálu. Ve vězení bylo několik lé-

kařů. Protože jsme dostávali velice bídnou stravu, nápadně jsem zhubnul.

Ryby, které jsme dostávali k jídlu, vypadaly jako prehistorické exponáty. Dověděli jsme se, že do kuchyně došly zmražené ze Sovětského svazu. Na bednách byl rok 1971, tedy devět let staré! Rýže z Číny byla samý kámen, takže se dala jíst jen s velkým rizikem. Však si Glenn na ni mnohokrát zlomil nebo naštlpl zuby. Hrachová kaše a polévka bez chuti, ruské žluklé hovězí, vše ze starých zásob. Maso jsme však měli jen velice zřídka, i když dva týdny před propuštěním jsme ho dostávali každý den.

Můj transport do nemocnice nebyl motivován pouze zdravotním stavem. Dostal jsem vzkaz od Armanda Valladareze. Armando je básník, který ve vězení prožil už dvacet let, z toho sedm let na invalidním vozíku. Po celou dobu nesměl vidět ani svoji ženu Martu. Jeho láska k Bohu a lidem byla nakažlivá a jeho radost ze života neuvěřitelná. Měl astma, vysoký tlak a od pasu dolů byl ochrnutý, ale byl zdrojem písní, šprýmů, vyprávění a požehnání, a tak ho navštěvovali mnozí z nemocničního personálu a dozorců, i když to bylo zakázané. Velitel věznice měl na psacím stole pod sklem jeho fotografii a každého upozorňoval, že Armando je nebezpečný agent kontrarevoluce. Básník na invalidním vozíku, a nebezpečný!

Při setkání s Armandem na nemocničním pokoji C jsem ho mohl vidět pouze přes dvoje mříže samoty, ve které G-2 drží „nebezpečné“ zločince. Léčebné pomůcky a vybavení, darované zainteresovanými

dobročinnými organizacemi na Západě, byly oficiálně přežaty vězeňskou správou a naházeny do rohu místnosti na hromadu jako bezcenné harampádí. Armandovy básně o utrpení, o lásce, o Bohu a jeho lidskost působily na Castrův režim jako bomba. Nehodil se do marxistického kadlubu.

Našel jsem v něm spřízněnou duši, plnou lásky k Bohu, k lidem, se smyslem pro krásu a s nesmiřitelností vůči jedu ateismu. Vyprávěl mi o době, kterou prožil ve vězení na Ostrově borovic; tam teď turistům ukazují pět ohromných kruhových budov a říkají, že patřily Batistovi. Za Castrovy vlády tam však bylo vězněno víc lidí než kdykoliv předtím. Panoval tam neuvěřitelný hlad. V hněvu a zoufalství Armando snědl beze zbytku hada, kterého našel v cukrové třtině.

Velitel věznice měl ochočené prase. Prase běhalo mezi budovami a hledalo si něco k snědku. Jednou odpoledne prostrčilo rypák zamřížovaným oknem na třetím podlaží a v mžiku kvičelo překvapením, protože se vznášelo dvanáct metrů nad zemí. Bylo příliš velké, než aby se dalo prostrčit mřížemi, proto ho vězni rychle zabili venku za oknem. Kusy vepřového prostrčili dovnitř, upekli a snědli tak rychle, že když za patnáct minut dorazili dozorcí, zůstala ve vzduchu jen vůně.

Dozvěděl jsem se o smrti kubánského pastora, reverenda Alfreda Ramera, absolventa biblické školy v Západní Indii. Zemřel na brucelosu po šestiletém věznění ve vězení *El Principe* v Havaně. Další kazatel Gerardo Gonzales Alvarez, zbožný muž, nazývaný

spoluvězni Bratr ve víře, byl umučen 1. září 1975 během hanebného masakru ve vězení *Boniato*. Armando později propašoval z Kuby své svědectví. Zde je překlad toho, co Armando napsal:

BRATR VE VÍŘE

Onu sobotu se skupina vězňů vracela brzy za soumraku. Tisíce vězňů obklíčených puškami a bajonety se nehlučně vracely z táborů nucených prací a tvořily těsné, hladové, zpoceně a vyčerpané řady. Všichni byli špinaví, bosí, většina v roztrhaných hadrech, s vpadlými rameny a ohnutými zády, jako by na nich nesli všechnu hořkost a bídu světa.

Blátivé cesty, vedoucí do káznice na Ostrově borovic, obehnané vysokým ostnatým drátem, byly plné mužů, kteří právě skončili únavné putování bažinami zamořenými moskyty. Vraceli se z lomů a citrusových plantáží zúrodněných jejich krví. V tomto gigantickém koncentračním táboře bylo víc jak šest tisíc politických vězňů. Někteří z nich už dorazili do budov. Unavení a podvyživení vězni se pohybovali pomalu. Bylo slyšet křik velitelů jednotlivých oddělení, popohánějících vězně. Byla to zcela obvyklá litanie, opakující se den co den, měsíc po měsíci, rok za rokem. Aby se postup trochu urychlil, začali dozorcí bít vězně v čele průvodu bajonety a obušky. Blok číslo

dvacet šest se čtyřmi odděleními pomalu postupoval cestou, která byla rovnoběžná s cestou k našemu bloku. Vězni byli vyčerpaní. Už ani nemohli jít, spíš se vlekli. Neměli sílu zvedat nohy.

Dozorci se dožadovali rychlejšího pochodu a hrozili jim bajonety a obušky. Vězni se snažili vyhovět, ale dozorci chtěli ještě rychleji a začali vězně bít.

„Hněte sebou, parchanti,“ křičeli a dali průchod své zuřivosti a zbabělosti. Mačety a bajonety vydávaly na zádech vězňů mlaskavé zvuky. V řadě to vyvolalo zmatek a rozruch. Dozorci vyrazili mezi vězně a dál je zuřivě a krutě bili. Ti vepředu vyvinuli nadlidské úsilí a ustoupili, aby unikli bití. Náhle jeden vězeň zvedl ruce i oči k nebi, a přestože na jeho záda dopadaly rány mačetou, zvolal: „Odpusť jim, Pane, vždyť nevědí, co činí.“

Mačeta mu znovu a znovu dopadala na záda, drásala kůži, avšak jako by to ani jeho záda nebyla. Jasně oči „Bratra ve víře“ zářily, ruce měl zvednuté k nebi a vyprošoval svým mučitelům odpuštění. V ten okamžik to byl neuvěřitelný, nadpřirozený, úžasný člověk. Spadla mu s hlavy čepice a bylo vidět jeho šedé vlasy. Jen málo těch, kdo se s ním setkali, znali jeho pravé jméno. V této velice těžké a zoufalé situaci byl neomezenou studnicí víry, kterou předával spoluvězňům.

„Měj víru, bratře ...“ neustále opakoval a za-

nechával za sebou stopu optimismu a pokoje. Říkali jsme mu prostě „Bratr ve víře“.

Protestantský pastor, který zasvětil život kázání Slova Božího. On sám byl tím nejkrásnějším kázáním. Když přišel do pevnosti Cabaña, tísnily se tam v úzkých celách tisíce vězňů. Vězni spali na podlaze, v koutech, pod palandami. Strach a smrt byly pravidelnými hosty, protože se třikrát za noc konaly popravy. Nikdy jsme nevěděli, zda ještě uvidíme spoluvězně, kterého zavolali před komunistický tribunál.

Náboje sovětských pušek rozstřílely kubánské hrudě, které se odvážily postavit se otevřeně proti otroctví ateistického diktátorství. Staleté zdi pevnosti se otrásaly zmužilým voláním „Smrt komunismu! Ať žije Král Kristus!“

V těchto okamžicích hrůzné agonie Bratr ve víře zvedl ruce k neviditelnému nebi nad zdi pevnosti: „Pane, přijmi ho do své náruče.“ A pak, když jsme slyšeli zatloukání rakví, říkal, že onen vězeň byl vyznamenán, protože si ho Bůh povolal k sobě. Pomáhal mnohým udatně a s klidem čelit smrti. Chodil mezi vězni, upevňoval jejich víru, tišil jejich duše a dával jim povzbuzení a útěchu.

Každý den, když začaly galeje, vyšel hledat nemocné. Ať chtěli nebo nechtěli, pral jim špinavé šaty. Každý ho mohl vidět před hromadou šatů s kusem hrubého hadru nebo zbytkem nylonu přivázaným kolem pasu jako

zástěru, vysokého, sehnutého nad umyvadlem, s krůpějemi potu na tváři. Bílé vlasy a jasné, zářící oči.

Měl ve zvyku svolávat nás na bohoslužby.
„Vstávejte, lvíčata, Pán vás volá!“

Bratru ve víře jsme nemohli říci ne. Když zjistil, že někdo má těžkomyslnou nebo smutnou náladu, říkával mu: „Chci tě dnes odpoledne vidět na bohoslužbách ...“ a dotyčný musel přijít.

Jeho kázání měla zvláštní kouzlo jednoduchosti a on sám mimořádně přitahoval. Z kazatelny, složené ze starých beden a přikrytých prostěradlem s jednoduchým křížem, denně hřměla kázání Bratra ve víře. Potom jsme všichni zapívali písně chval, které se účastníkům bohoslužeb rozdávaly napsané na cigaretovém papíře. Dozorci častokrát tyto chvíle modliteb rozehnali bitím a údery pažbami pušek, ale Bratra ve víře zastrašit nemohli.

Když se dostal do pracovního tábora na Ostrově borovic, organizoval tam biblické studium a zpěv. Vlastnit Bibli byl podvratný čin. Nevíme jak, ale Bratr ve víře jednu malou měl.

Když se nějaký unavený nebo nemocný spoluvězeň začal opožďovat na brázdě nebo s hromadou kamení, kterou měl roztloukat kladivem, objevil se vedle něho Bratr ve víře. Hubený, ale silný, s úžasnou fyzickou vytrvalostí mu pomohl dohnat zameškanou práci, a tak ho zachránil před bitím. Když za ním

příběhl dozorce a udeřil ho bajonetem, Bratr ve víře se napřímil, podíval se mu do očí a klidně řekl: „Kéž ti to Bůh odpustí...!“ V budově bylo asi tisíc vězňů. Všichni jsme k tomuto muži, jenž nepopíral, že byl veliký hříšník, cítili lásku a obdiv.

Pracovní skupiny začínaly vycházet ráno v pět hodin. Museli jsme se shromáždit na velkém zastřešeném dvoře, obehnaném mřížemi. Někdy se stalo, že se několik vězňů z vyšších pater opozdilo, a pak tu okamžitě byla posádková stráž a začala vězně bezhlavě bít. A Bratr ve víře vyzýval opozdilce:

„Nepokoušejte ďábla!“

Když jsme se řadili do dlouhých řad na snídani, což byla horká sladká voda s příchutí petroleje ve dvousetlitrových nádržích, vyprávěl nám biblické příběhy a rozesmíval nás originálními a velice osobitými interpretacemi hříchu a lidského chování.

„Nezapomínejte, že jsem žil ve hříchu a vím, co je pokušení,“ připomínal nám. Nejvíce mu záleželo na tom, abychom se přestali vzájemně nenávidět. Většina kázání byla na toto téma.

Teď je v uzavřené cele s ocelovými pláty vězení Boniato, což je experimentální a vyhla-zovací středisko. Ale každé odpoledne je slyšet jeho hlas, jako by vycházel z nejhlubší jeskyně, volající k modlitbám a bohoslužbě, kterou ani jeden den nevynechal.

Všichni jsou potichu. Uctivé ticho panuje

v opuštěných chodbách katakomb. Elstebita, el Pire a Castillo jsou už mrtví... Zprávy oněch dnů způsobily, že nezůstaly suché ani oči těch nejotrlejších. Snad žádný kazatel nikdy nepracoval pro Boha a lidi v tak zlých podmínkách. Hlad a nemoc oslabily jeho tělo. Byl už jen kost a kůže. Vlasy měl bělejší a oči jasnější než kdy dříve.

Posádka se chystá do akce, střílí jen tak nazdařbůh a háže granáty. Zastřelili už několik vězňů, kteří nebyli vězněni v přední části. Vězni zavření v celách nic nevidí, jen slyší. A pak dozorcí začali otevírat cely, ranami vyhánět vězně ven a postrkovat je na konec chodby. Téměř všichni jsou už venku, někteří z nich sotva stojí na nohou a opírají se o zdi. Jsou vyhublí, vyčerpaní hladem a mučením. Začalo brutální bití mrzačící ruce, nohy, žebra, hlavy i obličej. Invalidní jsou za nohy strháváni z vozíků, na podlaze do nich kopou... Náhle jeden vězeň, už jen kostra, jako duch, se staví zvednutýma rukama mezi dozorce a bité vězně a křičí do neviditelného nebe: „Bože, odpusť jim, neboť nevědí, co činí... Oči mu planou jako dva ohně, má bílé vlasy. Nečekaná scéna na okamžik dozorce zastaví.

„Odpusť jim, Pane, vždyť nevědí, co činí...!“

„Zpátky!“ řve poručík Raul Perez de la Rosa. Stráže se stáhnou a poručík natahuje spoušť sovětského samopalů. První výstřel zasáhl

Vězení Boniato ve východní části Kuby, kde byl umučen Bratr ve víře

hrud' a zářící oči Bratra ve víře, druhý mu téměř odřízl hlavu od těla.

Bratře ve víře, odpusť jim, chceš-li,
protože oni dobře vědí, co činí.

Lze fyzicky rozbít duchovní moc? Církev roste navzdory kampaním diverze, navzdory útlaku. Církev roste, i když na místech kazatelů věřících Bibli jsou marxističtí pastoři. V Sovětském svazu roste církev mnohem rychleji než v západní Evropě. Protože ateistická mysl je duchovně zatemnělá, nemůže

pochopit myšlenku, že církev je tvořena „živými kameny“. Apoštol Petr říká, že jsme živými kameny a tvoříme duchovní příbytek. Poznal jsem mnoho takových „kamenů“.

Stojíme na úhelném kameni, jímž je Kristus. Mnohokrát jsem se snažil tento princip vysvětlit kapitánu Santosovi, ale pro materialistického člověka je duchovní potrava bez chuti, vůně a barvy. Snad se i jeho chuťové buňky jednou probudí a dostane hlad po Bohu.

Jednoho dne se mi podařilo vyfotografovat Armanda ruským fotoaparátém, propašovaným na tácku s léky, a on zase vyfotografoval mne.

Hned druhý den vpadli do nemocnice dozorcí se šéfem bezpečnosti poručíkem Castillem a našli v Armandově pokoji dva svitky neexponovaného filmu. Naštěstí nevěděli, že existuje třetí, který jsem měl zabalený v prstu z chirurgické rukavice a schovaný v konečníku. Tam jsem také schovával dopisy ženě a rodině, fotografie a různé dokumenty. Jednou se mi podařilo propašovat z vězení dopis podepsaný dvanácti křesťany, popisující brutální pronásledování křesťanů na Kubě.

Také jsem propašoval nějaké básně. Kdysi před lety jsem psal poezii a nyní, když jsem byl v kontaktu s básníkem, Bůh obnovil moji touhu psát. Jedna báseň se nazývá Trnová koruna:

TRNOVÁ KORUNA

*Ostnatý drát
jak trnová koruna*

Snímky z vězení, pořízené propašovaným ruským fotoaparátem: Tom White ve vězeňské nemocnici

obkličuje nás
a probodává tělo.

Strážné věže –
naše kostelní věže
odkud jde oheň –
do krve pálí a řeže

Pijeme Jeho kalich

Žijeme Jeho radost
nad štěkotem psů
nad řevem mocných
nad zvukem železa
úderů zvonů z ocele
My, živí, vidíme
jak z hrobu
mrtvé a slepé venku.

Modlitby roztaví mříže
rozbijí beton
a když jsme slabí
najdeme sílu v Tobě
ó, Bože.

Přiřevnil jsem fotoaparát na nit a pověsil ho ve větracím průduchu koupelny dozorců. Našli ho o dva dny později.

Lékařská péče v nemocnici byla minimální. Na našem pokoji bylo šest různých onemocnění, ale všechny byly léčeny stejným způsobem – lahví glu-

kózy. Za dva měsíce, které jsem tam strávil, jsem viděl doktora pouze jednou na pět minut. Ani vyšetření suspektního karcinomu žaludku mi neprovedli správně.

Druhý Američan v nemocnici – Walter Clark – měl z dřívější doby problémy s páteří a trpěl neustálými bolestmi. Nejenže mu odmítli poskytnout lepší péči, ale ani nedovolili jeho ženě, aby mu na několik měsíců přinesla korzet. Walter ležel v noci v hrozných bolestech, nemohl spát a nemohl se pohnout. Protože se v tu dobu zhoršily vztahy mezi USA a Kubou, také zacházení s ním bylo mnohem nelidštější. Měsíce se trápil a žádný doktor ho neprohlédl. Musel si sám najít způsob, jak si tajně opatřit utišující léky. Zhubnul asi o osmnáct kilogramů.

Vedoucím lékaři chirurgického oddělení jsme říkali doktor Palice. Viděli jsme totiž, jak o hlavu vězeňské sestry Casavilly zlomil dlouhou tyč. Při ošetřování několika kubánských politických vězňů dole v hale vypukla mezi dvěma vězni hádka. Dozorci s obvyklou taktikou neúměrně velké ničivé síly začali bít všechny, kdo se jim dostali pod ruku, a z druhé strany pak, věren Castroví, mlátil pacienty holí doktor Palice.

Jiný dozorce, zvaný Gorila, srazil brýle ošetřovatelí Napolem a zranil ho přitom v obličeji. Také Mario Chanes byl hrozně zbit. Mario je ve vězení už dvacet let a patří k prvním revolucionářům, kteří s Fidelem Castrem připluli na lodi Granma a porazili Batistu. Většina z těchto osmdesáti tří „osvoboditelů“ je dnes mrtvá, ve vězení nebo na Miami. Když

další věrní přijdou o iluze a vystřízliví z lidové revoluce, musí se vždy po několika málo letech upravovat a předělávat staré politické fotografie Fidela a jeho lidí. Takový je komunismus. Rafinovaná lež, vroucí pod povrchem, jež náhle vykypí přes okraj politických podpůrných struktur a valí se jako žhavá láva a požírá své vlastní naivní revolucionáře.

Někteří náhodní pozorovatelé také rozpoznali rozsah totální moci a nadvlády nad lidmi v tomto systému. Jedním příkladem toho je informační vakuum a bariery, které díky němu vznikají. Když jsem byl v nemocnici, podařilo se mi získat učebnici fyziky pro střední školy, kde byla kapitola o sluneční soustavě. Na čtyřech stránkách textu a obrázků o Měsíci nepadlo ani slovo o tom, že na jeho povrchu stanul člověk a že měsíční horniny byly dopraveny na Zem. V učebnici nebyla ani jedna z fotografií Měsíce, které Američané pořídili.

„Možná je zoufale zastaralá,“ zabručel jsem a nalistoval přední stranu. Rok vydání však byl 1976. Učebnice uváděla jako poslední a největší pokrok ve výzkumu Měsíce sovětský satelit Lunik II. Nedostatek informací zasahuje z ideologických důvodů všechny oblasti, od vědy až po náboženství.

Také nad zemskou atmosférou je ochranná zeď.

Měli jsme u sebe schované krátkovlnné radiopřijímače. Jeden z nich dozorcí našli při důkladné prohlídce ukrytý v prázdných deskách knihy. Věděli, že máme ještě jeden, protože jisté skupiny Kubánců a Američanů byly lépe informovány o světových událostech než dozorcí nebo vězeňští donašeči.

Když se naskytla příležitost, poslouchal jsem společně s Juanem Dominguezem křesťanské vysílání z Bonaire a Quita. Vysílání bylo často rušeno, někdy se nám však podařilo vyladit jasně slyšitelnou frekvenci. Jak vzrušující bylo poslouchat nádhernou jasnou zvěst naděje a lásky. Jakou radost jsme měli z písní vycházejících z té malé krabičky! Infuzní hadičky s pryžovými zátkami na konci nám sloužily jako sluchátka. Protože baterie vždy velice brzy zeslábly, propašovali jsme si malý transformátor.

Jednou jsme společně s Melem zaslechli z Hlasu Ameriky, že na Kubu přijedou naše manželky. Jiné vysílání komentovalo naši nehodu a uvěznění. Frekvence byly rušeny sovětskými rušičkami rozmístěnými na Kubě. Ale stačilo trochu trpělivosti a podařilo se nám je vyladit a mohli jsme čerpat z pokladnice těchto ilegálních vysílání.

Kubánští vězni a političtí varovali domluvenými posunky písaře, kteří přepisovali zprávy na papír. Systém fungoval obvykle hladce. Jednou odpoledne jsem stál před Dominguezem a dělal mu štít, když poslouchal vysílání z Key Westu. Komentátorka Susan Greyová byla pro nás největším zdrojem informací, protože tato stanice byla Kubě nejbližší a vysílala na amerických frekvencích. Juan byl schoulený v rohu, seděl na podlaze a pozorně naslouchal. Najednou jsem za sebou uslyšel kroky. Nepatrně a opatrně jsem otočil hlavu a asi tak čtyři metry od sebe jsem viděl přicházet dozorce! Nedostali jsme žádné varování! Okamžitě jsem si dvěma prsty poklepal na rameno, což byl náš smluvený signál. Juan zastrčil rá-

dio za košili, vstal a vzdaloval se od dozorce. Já jsem s dozorcem okamžitě začal hovořit a snažil se mu zatarasit výhled.

„Tak co, dostaneme se už tento týden odsud?“ dovolil jsem si říci vesele. „Určitě to už bude brzy.“

Pouze pokrčil rameny.

Otočil jsem se za Juanem a všiml jsem si, že za ním visí jako ocásek sluchátko. Ale unikli jsme prozrazení. Opět záchráněni!

Vězeňská správa nakonec evakuovala celé čtvrté poschodí ve snaze najít „bedýnku“, která pro ně znamenala takové nebezpečí. Všichni muži byli pečlivě prohledáni a přestěhováni do budovy č. 2. Rádio nikdo neměl. Zůstalo někde ukryté v budově č. 1.

Obránci komunistické víry bušili po několik měsíců železnými perlíky do zdí a hledali krabičku z plastické hmoty a drátů, jež odpalovala duchovní a ideologické střely do jejich čisté a dokonalé společnosti. Oblaka prachu rostla, dunění kladiv neustávalo. Před budovu navezli dělníci hromady malty a písku k rozsáhlým opravám. Dozorci prozkoumali zdi a chodby detektorem kovů. Byl to hon na čarodějnice. Myslíme, že rádio nenašli.

Měl jsem váleček, v němž byly schované dopisy za několik posledních měsíců. Zašil jsem si ho do rozkroku prádla a nosil ho stále na sobě. Když jsem musel občas opustit poschodí, nechával jsem spodní prádlo Rafaelovi a ten ho po dobu mé nepřítomnosti nosil místo mne.

Jednou odpoledne jsme měli prohlídku *riqueza*.

Obvykle jsme díky šeptandě ve vězení o prohlídkách věděli dopředu. Tentokrát to byla „přepadovka“. Dveře se prudce otevřely a do každé cely křídla se nahrnuli dozorci. Právě jsem si ve volné chvíli něco psal. Seskočil jsem z palandy a okamžitě dopisy zahodil do záchodové díry v podlaze cely a spláchl je. Výborně. Byly pryč. Poručík zuřil, ale co mohl dělat? Zbít mne by nepomohlo. Všechny nás nahnali do jedné místnosti a zatím co prohledávali naše cely, přistoupil jsem k Rafaelovi, který ten den měl nosit moje spodní prádlo.

„Máš ho na sobě?“ zašeptal jsem.

„Ne, nebyl čas, abych si ho oblékl. Přišli moc rychle!“ vydechl zoufale.

Sevřel se mi žaludek. V prstu chirurgické rukavice zašitém ve spodním prádle, byly dopisy, týkající se nových možností šíření křesťanské literatury na Kubě. Jestli je najdou, nikdy se odtud nedostanu. V tu dobu začaly další lety. Například let Johna Lessinga a jeho ženy, která mu pomáhala s literaturou.

Společně s Glennem jsme se posadili na zrezivělou drátěnku z postele a modlili se. Řekl jsem o tom Melovi a ten se modlil také. Modlili jsme se s otevřenými očima, takže donašeči nevěděli, že se něco děje.

„Pane, věřím, že jsi mne na Kubu poslal,“ říkal jsem potichu. „Chceš-li, abych zde zůstal a zavíráš mi navždy dveře, ať to třeba najdou, odevzdávám se do Tvé vůle.“

Vyhlédl jsem ven. Strážci vyházeli z cel na chodbu většinu našich věcí. Prohledávali cely velice dlouho, dokonce rozpárali matrace.

„Kde jsi nechal to prádlo? Je schované?“ naléhal jsem na Rafaela.

„Ne, leží u nohou palandy,“ vydechl v panickém strachu.

Myslel jsem na fotografie a dopisy. Chytne-li někdo prádlo do ruky a zvedne-li ho, těžký váleček ve švu se prozradí.

„Bože, jestli to zvednou, prosím tě, způsob, ať ho nevidí.“

Po dvou hodinách jsme se vrátili do cely. Prádlo tam nebylo. Rafael se začal třást. Ale pak ho našel, leželo hozené v druhém koutě cely. Informace zůstaly nedotčené. Bůh měl jako vždy situaci pod kontrolou.

S úzkostí jsem teď očekával návštěvu rodiny. Vězni vždy a všude pohlížejí na návštěvy jako na kontakt s jiným světem, jako na nadechnutí se čerstvého vzduchu. I pro nás byly velice významné. Dostávaly se k nám zprávy ze svobodného světa, které jsme přijímali jako z jiné planety, sdíleli jsme se s nimi, předávali je dál a rozebírali, ať byly deprimující nebo povzbudivé. Mnozí vězni se dostávali z výšin optimistického teoretizování do hlubin pesimistického fatalismu. Někteří až psychicky otupěli, leželi netečně na posteli a přestali komunikovat.

Každým dnem jsem byl vděčnější za úžasný dar víry, který jsem dostal, za Ježíšovu přítomnost, jež mne po většinu času udržovala vyrovnaného a klidného. Rodina mne navštívila pětkrát a každá návštěva přišla v průměru na sedm set dolarů, což bylo poněkud příliš za tříhodinové posezení. Nemohli

přiletět na Kubu individuálně, ale pouze jako účastníci turistického zájezdu. Pro Ofelii, mého staršího bratra, otce a matku to znamenalo velkou oběť. Jejich prostřednictvím jsem mohl poslat stovky dopisů, fotografie a film vyfotografovaný v nemocnici. Stali se pašeráky, ale já jsem jim říkal „světloňoši“. Dopisy, které odváželi, nebyly jen ode mne, nýbrž také od ostatních Američanů a Kubánců ve vězení. Dopisy plné nespočetných slz, vzdechů, úsměvů a polibků, dopisy určené vnukům, které jejich prarotcové nikdy neviděli.

Když mne přiletěl navštívit můj bratr, měl jsem připravený svitek filmu. Stejně jako předchozí „pošta“, nebylo to ani tentokrát obyčejné dopisy. Kdyby je našli, mohly by způsobit vážné problémy. Fotografie dvou dohola ostříhaných mužů by znamenaly protistátní zločin.

Nastal den návštěvy. Vyvolali nás, a tak jsem společně s dalšími Američany odkráčel do kanceláře poručíka Calzady, kde nás vysvlékli a prohledali. Cestou tam jsem v druhém křídle zahlédl, jak mi mávají na pozdrav kubánští vězni, kterým návštěvy nepovolovali. Prohledával mne dozorce, jemuž jsme pro vypoulené oči přezdívali Sova. Většinu času byl opilý a pravděpodobně tuto práci nedělal rád. Ze všech dozorců byl nejagresivnější a nejméně ochotný ke spolupráci.

Ten den jsem měl hodně dopisů a film. Balíček jsem měl v konečnicku, a protože byl hodně velký, pořádně mne tlačil, že jsem nemohl ani sedět.

„Vysvléct!“ poručil Sova drsně, když na mne při-

šla řada. Jako jeden z mála Američanů jsem uměl španělsky, proto jsem se snažil odvést jeho pozornost rozhovorem. Těžko se mi mluvilo, protože jsem měl na odříznutí prstů gumové rukavice pod jazykem kousek žiletky, zabalený ve žlutém papíru.

„Tak jak se vede, Ábeli?“ usmál jsem se na něho. Moc nemluvil, odpovídal jen zavrčením.

„Je to zlé, když musíte v sobotu do práce, že? Kdy budete mít volno?“ (Jak jsem si přál, aby měl volno!) Zdálo se, že ho moje španělština trochu upokojila. Také jsem se stále modlil.

Přestože jsem byl svlečený, Ábel neviděl černý knoflík, který jsem měl zastrčený v konečnicku. Uvnitř byly k tomuto knoflíku provázkem přivázány prsty chirurgických rukavic. Po prohlídce, a před setkáním s bratrem jsem měl možnost se schovat, zatáhnout za knoflík a vylovit z tračnicku všechn materiál. Odřezal jsem gumu, vyndal balíčky a schoval si je.

Pak už šlo všechnorelativněsnadno. Bratr byl jako obvykle klidný a nevzrušoval se. Na jedné z pozdějších návštěv jsem Ofelii podobným způsobem předal čtyři prsty.

Během krátké chvíle, kterou jsme spolu byli, ukázala mi plastický balíček s purpurovým práškem.

„Co je to, miláčku?“ zeptal jsem se s těžko potlačovanou zvědavostí.

„Štáva z hroznů v prášku. Myslela jsem, že bychom se spolu mohli podílet na Večeři Páně,“ usmívala se.

Vytáhl jsem několik písní a biblických veršů, napsaných na kousku žlutého papíru, v němž jsem měl

zabalenou žiletku schovanou pod jazykem. Tiše jsme několik minut zpívali píseň *V Ježíši je život*. Pak jsme si přečetli pasáž Matouše 10,37–39, která mne přivedla sem, místo abych užíval pohodlí domova:

„Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden. Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo nalezne svůj život, ztratí jej; kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.“

Tento oddíl měl zvláštní význam pro nás pro oba. Zatímco jsem trpěl ve vězení, musela také Ofelie vzít svůj kříž. I ona se musela vzdát svého života pro věc našeho Pána. Ačkoliv jsme byli od sebe odděleni tisíci kilometry a vězením, skutečně jsme našli život, jaký jsme předtím neznali.

Když jsme spolu klečeli v malé návštěvní místnosti, pili šťávu a jedli kousek sucharu, naplnil naše srdce úžasný pokoj.

„Pane Ježíši, víme, že zde konáš své dokonalé dílo,“ modlila se potichu Ofelie. „Až nastane čas, aby se Tom vrátil domů, víme, že ho osvobodíš.“

„Ó, Bože,“ připojil jsem se, „děkuji ti, za tuto chvíli, za tento drahocenný čas s Ofelií. Děkuji ti, že se o ni staráš a chráníš ji i děti. Drž je stále ve svých rukách, drahý Ježíši. Děláš tak nádherné věci. Až tato škola skončí, pošli mne k nim zpět, Pane. Děkuji Ti, Ježíši.“

Rozloučili jsme se bez slz, s úsměvem a s vděčností za Jeho radost a péči.

VANUTÍ

Budu vždy Pánu vděčný za silný boční vítr, který vál za našeho posledního letu, protože donesl poselství evangelia přímo do Ciego de Avila. Teď však světem vanul jiný vítr, o němž jsme s Melem věděli jen částečně. Bylo to vanutí Ducha svatého, jež vedlo srdce lidí k modlitbám a přímlovám za nás.

Mnoho zainteresovaných lidí má mylný dojem, že publicita týkající se vězňů v komunistické zemi bude mít za následek horší zacházení. Právě opak je pravdou. Naše propuštění je toho důkazem. Na základě tlaku veřejného mínění byl už dříve Vasil Rascol propuštěn z rumunského vězení, v Sovětském svazu byl propuštěn na svobodu a pak poslán do emigrace Georgi Vins.

Po intervenci Merva Knighta napsalo pět tisíc Australanů australskému ministerskému předsedovi. Křesťanské misie v Holandsku, Německu, Švýcarsku, Anglii, Kanadě, Jižní Africe a Indii apelovaly na věřící a jejich lásku, aby se modlili, psali dopisy, telefonovali. Křesťané celého světa sebrali sto sedmdesát pět tisíc dolarů, jež za nás Castro žádal jako výkupné. Když Castrovi bylo oznámeno uložení této sumy ve zprostředkující bance, okamžitě žádal tři sta tisíc dolarů. Tento obchod s otroky denně provádí také západoněmecká vláda, která vynakládá miliony dolarů na vykoupení německých obyvatel ze Sovětského svazu a Východního Německa.

Moji rodiče a jiní se modlili, plakali a klepali na dveře Kongresu. Johna McLaria z Úřadu pro práva křesťanů za pouhé zmínění našeho případu málem v Havaně uvěznili. Pouhé čtyři týdny před naším chystaným propuštěním bylo prozrazeno, že Miami Herald publikoval moje fotografie z vězení a celé pětistránkové komuniké, které jsme minulý rok s Melem napsali. Naše svědectví bylo uveřejněno v několika křesťanských i světských časopisech. 17. srpna 1980, sedm týdnů před ohlášením našeho propuštění, dokonce vyšlo v Congressional Record.

V době prezidentského předvolebního soupeření Cartera a Reagana znepokojovalo viditelné napětí Castra, který Reagana nenáviděl. Několikrát v kubánské televizi zuřivě bouřil a nazýval Reagana Adolfem Hitlerem. Většina z nás si myslela, že právě tato okolnost nejvíce přispěla k našemu propuštění.

Egyptský faraó dovolil z politických důvodů Izraelcům odejít z Egypta, ale způsobil to Bůh.

Páteří všeho úsilí, skutečnou mocí však byly miliony křesťanů, kteří se modlili. Modlitba je tou nejmocnější zbraní. Později jsme se dověděli o slzách stékajících z očí Afričanů, Filipínců, Kubánců, Američanů, starých žen v Kalifornii, mládeže na Floridě. Ti všichni bojovali nejostřejším mečem na světě, mečem Ducha.

Oficiálně bylo naše propuštění ohlášeno na 13. října, ale pro byrokracii a nedostatkem koordinace mezi vládami jsme ve vězení strádali ještě další dva týdny. Byla to vynikající škola trpělivosti. Tak blízko propuštění, a přece tak vzdáleni, stále ještě odsouzeni na dvacet čtyři let. Ze všech uvězněných Američanů byly naše případy nejvážnější.

Pamatoval jsem si Castrova slova o „našich mimořádných podmínkách“. Přesto jsem věděl, že Bůh je mocný. Byl to čas nezměrného napětí, emocionálních výšek a pak zase hlubokých depresí. Za našich tří „propuštění“ nám pokaždé zkonfiskovali ručníky, hadry a osobní věci. Kolik nekontrolovaného hněvu, strachu, nadějí a radosti!

Matt a další Američané mi vzrušeně ukazovali dva měsíce starou zprávu z jedné církve na Floridě. Modlitební kroužek slíbil, že se za nás bude modlit do 15. října! Velitel věznice plukovník Pacheco Silva, oficiálně oznámil naše propuštění na toto datum. Bůh to měl ve své moci, ne Pacheco.

Denně jsem cvičil s Glennem, komentoval zprávy o světových událostech s Melem a snažil se žít nor-

málním životem. Ale naděje se nepřestávala drát ven, jako by srdce chtělo vyskočit z hrudi. Nikdo z nás si nechtěl stavět vzdušné zámky. Nechtěli jsme být zraněni, až přijde krach. Když jsme se po jednom falešném propuštění vrátili zpět do vězení, mnozí dávali průchod hněvu, zármutku a bolesti. Neustále jsem „pracoval“ na zůstávání v Pánu. A píseň byla tím nejlepším způsobem.

Zpíval jsem si „Půjdu za ním, ať mne povede kamkoliv“, což byla píseň, která se zpívala při mém křtu. Když mne zasahovaly pozitivní nebo negativní emoce spoluvězňů nebo i moje vlastní, připomínal jsem si tuto píseň. Rozjímal jsem nad ní, vstřebával jsem ji do sebe, věřil jsem jí.

Mel i já jsme mohli být kdykoliv vyškrtnutí ze seznamu propuštěných. Komunisté mají zálibu v psychologickém boji. Křesťanům, kteří měli končit na univerzitě studia, sdělili den před ukončením, že diplom nedostanou. Kubánským vězňům, o nichž jsme věděli, že jsou na seznamu propuštěných, pouze řekli v den propuštění, když si sbalili věci: „Litujeme, ale vaše jméno na seznamu není.“ Všechno bylo plánováno s ďábelským záměrem.

Přesto jsme se dál připravovali na propuštění. Věřili jsme, že ten den jednou přijde. Mel propašoval kubánským vězňům svoji Bibli. I když Kubáncům křesťanskou literaturu konfiskovali, zvláště materiály v angličtině, modlíme se, aby jim Bible zůstala. Moji Bibli dostal jiný vězeň. Připravil jsem balíček s dopisy kubánských bratří, a když nás konečně zavolali, schoval jsem ho uvnitř svého těla.

Vězeňské autobusy jely přímo na havanské letiště, kde na nás čekalo mimořádné letadlo Air Florida, aby nás odvezlo domů. Několik aut plných policistů a úředníků z G-2 parkovalo nedaleko nás. Moc jsme nemluvili, protože i když jsme už pochodovali do letadla, nás mohli vyřadit. „Litujeme, ale stal se omyl. White! Bailey!“ Ale ne, nic takového jsme neuslyšeli. Nastoupili jsme do letadla, připoutali se a žasli nad čistými koberci, klimatizací a příjemným, zdvořilým personálem letadla. Všichni se usmívali. Byli plni zájmu. Ale stále jsme ještě byli na Kubě.

Chvění startujících motorů způsobilo, že mne vzrušením až mrazilo. Boeing 737 roloval s ohlušujícím řevem netrpělivě na konec rozjezdové dráhy, pak se otočil a kroužil. Rychleji, rychleji a rychleji, až se tropické rostliny a palmy jen míhaly.

Leť, jen leť! Pohni ... přidej ... šlápní do toho ... zařaď! Zdálo se, že naše výkřiky a slzy pohnuly letadlem k rychlejšímu odletu. Díval jsem se dolů na ostrov a myslel na Nobleho, Vargase, Armanda a další členy své nové rodiny, které jsem tam zanechával.

Přistáli jsme na malém letišti v Tamiami jižně od Miami, kde nás čekaly stovky dychtivých reportérů a bzučících kamer. Dvě ženy – naše manželky Ofelia a Mary – držely velký transparent:

„Tome a Mele, vítejte doma, nikdo není jako náš Bůh!“

Na trávě před transparentem si se svojí starší sestrou hrál malý chlapec v červené kombinéze.

„Hej, vy chlapci! Smál jsem se a pokřikoval na ostatní v kabině letadla. „Vidíte toho kluka? Podí-

Mel, Mary, Sheila a David Baileyovi

vejte se na něj. Jo, tam ten. To je můj syn. Jmenuje se Daniel. A támhle je Dorothy a moje žena Ofelie ...“

Každá modlitba, článek, nebo dopis o nás v době, kdy jsme byli ve vězení, ve mně vyvolává obraz tesaře, který v silných, hrubých rukách drží nepatrný hřebíček přesně nad místem označeným tužkou. Rychle, zručně a s rozhodností přibije hřebíček na desku. S trpělivostí, přesností a zručností přibijí další a další hřebíky. Náš velký Tesař chce, abychom jednali také tak. Bible je naším „instrukčním manuá-

lem“, v němž získáme moudrost k takovému jednání, zručnost je vedení Duchem Svátým. Pak budeme každý den přesně na označené místo přibíjet hřebíky, které nám On dá.

Po návratu z Kuby jsem byl mnohdy v pokušení podlehnout únavě a odložit kladivo. Život mimo vězení je daleko složitější. Křesťanští pracovníci a jejich rodiny jsou denně konfrontováni s mnoha stejně důležitými záležitostmi.

Ale když se ohlížím nazpět na milosrdnou a milostivou Boží ruku, vidím, že mi dala kladivo přesně na míru. Tvarem i váhou, abych ho unesl. Místem označení pro moje hřebíky je Kuba a komunistické země, kde ve vězeních trpí tisíce bratrů a sester.

Extrémně krátký čas života, vyměřený mně zde na zemi, nezmění směr vývoje jakéhokoliv státu. Ale o to mne Bůh nežádá. Chce jen moje srdce. Nic víc.

Několik měsíců před osudným letem přes Kubu jsem se účastnil slavnosti, na níž řečník použil ilustraci, která se pro mne stala nesmírně důležitou a významnou. Bylo to téměř něco jako proroctví a je pro mne stále živé a aktuální.

„Lesní požár vyburcoval malého ptáčka. Odletěl k nedalekému prameni, vrátil se s kapkou vody v zobáčku a upustil ji do ohně. Strašný oheň však na to nijak nereagoval. Naopak ptáčkově sežehl křídla. Ten však na to nedbal, dál přilétal s kapičkou vody, i když bez jakéhokoliv účinku na plameny. Nakonec uvízl v síti a zahynul. Bitvu však neprohrál. Bůh po nás nechce účinek. Chce od nás milující srdce. Ptáček zvítězil.“

Podstatou evangelia je soucit s lidmi v nesnázích. Křesťanská láska znamená oběť. „Pamatujte na vězně, jako byste byli uvězněni s nimi; pamatujte na ty, kdo trpí, vždyť i vás může potkat utrpení. Nezapomínejme také na dobročinnost a štědrost, takové oběti se Bohu líbí.“ Židům 13,3.16

Za druhé světové války nosili křesťané na protest proti nacistické perzekuci Židů žluté Davidovy hvězdy. Byli připraveni položit životy za tento utlačovaný národ. Naši bratři v Kristu, kteří trpí pronásledováním a útlakem komunistů, vědí, co je to oběť.

Viděl jsem stopy, které na Božím lidu zanechali utlačovatelé. K podobným pronásledováním, o nichž čteme v Bibli, dochází za třtinovou oponou i v komunistických zemích na celém světě. Nelze zapomenout na úžasné příklady víry, které se zrodily za nesmírného utrpení jinak zcela obyčejných lidí. Slova apoštola Pavla: „Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti ...“ mají hluboký význam.

Svou pomoc trpícím můžeme projevit mnoha způsoby. Na prvním místě modlitbou. Bůh koná prostřednictvím věřících na Kubě úžasné dílo, ale do našich rukou vložil úkol, nést tyto lidi na modlitbách. Můžeme se přimlouvat za křesťanské vedoucí pracovníky, církve a vězně. Můžeme se přimlouvat za komunisty a za víc jak deset milionů Kubánců, které utlačují.

Za druhé můžeme myslet kreativně, tvůrčím způsobem. Máme podivuhodné mozky, můžeme vymýšlet, tvořit, budovat, jednat. Máme potenciál k vykonání velikých věcí. Já jsem se zasvětil ulehčování

břemene kubánských křesťanů. Máme Ducha, lásku, technologii, energii, čas. Bůh je zdrojem moci a moudrosti. Společně můžeme našim bratřím v okovech předat potěšení a naději jeho Slova.

Třetí možností je psaní dopisů. Kubánské komunistické úřady mají strach a jsou ohromeny naším světlem. Uvědomují si strašlivou moc těchto strel jiného druhu. Naše dopisy dodávají naději, povzbuzení a odvalu věřícím, dychtícím po společenství s věřícími lidmi svobodného světa.

Čtvrtou možností je prošetřování případů mučednictví. Rozporuplné zprávy a mínění o skutečných podmínkách pronásledování církve nás mohou mást a znesnadňovat náš úkol. Objevíme-li pravdu, budeme moci mnohem účinněji působit a pomáhat.

Pátou možností je podpora křesťanských skupin, které oficiálně kupují rozhlasové vysílací hodiny ve španělštině, určené šíření evangelia na Kubě. Při léčbě rakovinného nádoru je tumor bombardován silným zářením. Tato vysílání, stejně jako další snahy o proniknutí evangelia za třtinovou oponu, jsou mocným bombardováním rakoviny komunismu. Žádné místo na Zemi nemůže uniknout mocným radiovým vlnám o Ježíši. Díky nezadržitelnému kazateli – rozhlasu – se může Boží slovo dostat i do nejodlehlejších míst.

Ať sedíme doma v křesle nebo v letadle, Bůh si může použít každého z nás jako mocnou duchovní sílu k naplnění svého velkého poslání. Čas je krátký. Jsme na závodě. V rukou držíme štafetový kolík. Před námi je cílová páska.

Když jsem byl ve Washingtonu na poslední ná-

rodní konferenci křesťanského vysílání, měl jsem sen, v němž jsem stál na dráze z červené hlíny a díval se na svoje nohy. Nevím proč a jak se to stalo, ale měl jsem obuté tretry. Nebyly zavázané. Rychle jsem se sehnul, abych si pevně zavázal bílé tkaničky. Když jsem se napřímil, uviděl jsem, jak vpravo za mnou běží usmívající se černý bratr Noble, plešatý Clet, starý hubený Martell a bělovlasý Vargas. Na okamžik se vedle mne zastavili. Měli na sobě bílé košile a krátké kalhoty ušité z vězeňského prostěradla. Nic neříkali, jen se na mne s očekáváním dívali. Společně jsme se pak rozběhli dál ... byl to závod.

Kladl jsem si otázku, co tento sen znamená.

Jedna televizní stanice v Americe začne brzy vysílat do Havany dobrou zprávu o naději. Závod?

Kubu navštíví přibližně osmdesát tisíc turistů ročně. Kolik z nich vezme do kapsy jen malý výtisk Janova evangelia? Závod?

Kdo se obětuje? Závodit může být namáhavé, obtížné, ale jak vzrušující!

Kuba je ostrov uzavřený řetězy vody. *Christo Rompe Las Cadenas!* „Kristus láme řetězy!“ Tak se jmenuje píseň, kterou jsme ve vězení zpívali nejraději, a v níž je duchovní i fyzická realita. Křesťanské vysílání, křesťanské televizní stanice, turisté, naše dopisy, naše modlitby a další možnosti, které nám Bůh ukazuje, abychom mohli přinést svobodu tomuto zotročenému ostrovu, to vše je onen závod.

Na konci závodu nás nečeká jen přetržení cílové pásky. Ale plni Ducha svatého budeme prosti všech pout.

EPILOG

Tuto báseň jsem napsal na čtvrtém poschodí budovy č. 2 ve vězení *Combinado del Este*. Věnoval jsem ji svým bratrům a sestrám v Kristu, kteří jsou uvězněni na ostrově Kuba, a kteří nás vítězně zdraví slovy z 2. listu Korintským 6,5.10:

„... pod ranami, v žalářích, nepokojích, vyčerpání, v bezesných nocích, v hladovění ... Máme proč se rmoutit, a přece se stále radujeme; jsme chudí,

a přece mnohé obohacujeme; nic nemáme, a přece nám patří vše.“

PAPRSKY SVĚTLA

*Paprsky světla
pronikají naší ocelovou katedrálou
prsty slunečního světla
mřížují halu napříč
až spočinou v posvěcení
na našich tvářích.*

*Svobodni
od hněvu a nenávisti,
umyti a uvnitř čisti
zpíváme.
A čekáme.*

*Ač úpíme,
usmíváme se,
vědouce, že Bůh
vítězným křikem
naplní opět
naše plíce.*

Tom White
AKCE KUBA

Překlad z anglického originálu
Missiles over Cuba
Ing. Jana Jašková

Obálku navrhl a ilustroval Vladimír Adámek

Vydalo nakladatelství STEFANOS,
Stanislav Maxa, Klášterská 127/II,
377 01 Jindřichův Hradec
První vydání 1997
Náklad 1.500 výtisků
Sazba Petr Kadlec
Tisk EKON, družstvo
Srážná 17, 586 01 Jihlava

AKCE KUBA

Po sedmnácti měsících
vězení na Kubě vypráví
TOM WHITE
vzrušující příběh církve
trpící za „třtinovou oponou“

Pro Američany jsou jednou z největších hrozeb kubánské řízené střely. Kubánské komunistické vedení však má strach ze střel ještě jiného druhu.

Tom White po sedm let vedl rozsáhlou „invazi“ evangelia na Kubu, aby tomuto utlačovanému národu v karibské oblasti přinesl Boží pokoj. Více jak 400 000 výtisků křesťanské literatury - neobvyklých střel lásky - bylo shozeno z letadla nebo vyhozeno z lodě.

27. května 1979 muselo letadlo s Tomem Whitem na palubě nouzově přistát na kubánské dálnici.

Brutální zacházení tajné policie, měsíce na samotce, soudní fraška a odsouzení na 24 let... to vše byla škola utrpení ve věznici Combinado del Este, kde se autor také setkává s trpící kubánskou církví.

Není to příběh o triumfu jednotlivce nad systémem. Je to dynamické očitě svědectví o Boží vítězné lásce, věrné ochraně a trpělivém vedení v Castrově pekle.